T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

SİNOP İLİNDE KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER VE TURİZM AMAÇLI KULLANIM OLANAKLARI

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Sevde Burcu YURDAKUL

Tez Danışmanı

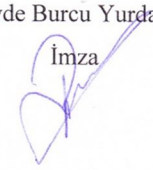
Yrd. Doç. Dr. Mustafa BOZ

Çanakkale-2012

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Sinop İlinde Kültürel Çekicilikler ve Turizm Amaçlı Kullanım Olanakları" adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih
24/07/2012
Sevde Burcu Yurdakul
İmza

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

SEVDE BURCU YURDAKUL'a ait "**SİNOP İLİNDE KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER VE TURİZM AMAÇLI KULLANIM OLANAKLARI**" adlı çalışma, jürimiz tarafından Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Üye Doç. Dr. Şule AYDIN TÜKELTÜRK

Üye Yrd. Doç. Dr. Mustafa BOZ

(Danışman)

Üye Yrd. Doç. Dr. Selim Said EREN

Tez No : 438465

Tez Savunma Tarihi : 06/07/2012

O N A Y

Yrd.Doç.Dr. İbrahim Hakkı Öztürk

Enstitü Müdürü

26/07/2012

ÖZET

Turizmden beklentilerin değişmesi ve seyahat güdülerinin çeşitlenmesi ile birlikte son yıllarda değişik turizm türlerine olan ilginin arttığı görülmektedir. Özellikle, kültür faktörü günümüzde kişilerin önemli bir seyahat etme nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kültür turizmi, yeni kültürleri tanımak, geçmişteki kültürlerle buluşmak, insanların kendi kültürlerinin dışında diğer toplulukların da kültürlerini öğrenmek amacıyla gerçekleştirilen turizm faaliyetlerini kapsar. İnsanların kültürel açıdan zengin bölgeleri görmek, oradaki yaşam biçimlerini öğrenmek ve izlemek, kültürel değerleri bir anı olarak saklamak isteği gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle turizme bu amaçla katılan turistler kırsal yerleşim yerlerine gitmek, yerel halkın yemeklerini tatmak, halk gösterilerini izlemek, festivallere katılmak ve eski el sanatlarını görmek istemektedirler.

Eski çağlardan beri deniz ve ticaret kenti olarak bilinen Sinop Anadolu'nun en eski şehirlerinden biridir. Tunç çağından günümüze dek çeşitli uygarlıkların buluştuğu Sinop'u yüzyıllardır bu kadar vazgeçilmez kılan coğrafi konumudur. Sinop şehri tarih boyunca güçlü kalesi ve doğal limanı ile dikkat çekmiştir.

Sinop'ta Karadeniz'e hakim olmak isteyen bütün uygarlıkların izlerini bulmak mümkündür. İlk bir Helen kolonisi olarak kurulan şehir Romalıların, Bizanslıların, Selçukluların ve Osmanlıların hakimiyetinde kalmıştır. Sinop'un ilk kolonist hareketlerden başlayarak sürekli yerleşim alanı olması bugün Sinop'ta farklı dönem ve kültür katmanlarının izlerinin bulunmasını sağlamıştır.

Bu çalışmada, Sinop ilindeki kültürel turizm kaynakları belirlenecek, ayrıca turistlerin demografik özellikleri, seyahat amaçları, Sinop ilinin kültürel çekicilik unsurlarına ilişkin algıları değerlendirilerek Sinop'un kültürel turizm potansiyeli ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, kültürel çekicilikler, kültür turizmi, Sinop.

ABSTRACT

Changing expectations of tourism together with the diversification of travel motives, in recent years interest in different types of tourism increased. In particular the culture factor emerges as an important reason for people to travel today.

Cultural tourism, performed in order to cover the activities of tourism is get to know new cultures, meet with past cultures, to learn about the cultures of people of other communities outside of their own culture. To see culturally rich regions of, to learn and to monitor the lifestyles in there, desire to keep as a memory of the cultural values are increasing day by day. Especially tourists who go to rural settlements for this reason want to have food at the local community, to monitor public performances, festivals to attend and to see the old crafts.

Sinop is one of the oldest city in Anatolia and known as maritime and commercial since ancient times. Bronze Age to the present Sinop meets various civilizations and geographical location makes Sinop indispensable in hundred years. The city of Sinop, has attracted attention with a strong castle and a natural harbor throughout history.

In Sinop, it is possible to find traces of all civilizations who wants to dominate the Black Sea. First, the city was founded as a colony of a Helen and after it was under Romans, Byzantines, Seljuks and Ottomans. Because of Sinop is continuous residential area starting with the first colonists movements, traces of different periods and cultural layers has to be found in there.

In this study, cultural tourism resources will be determined by in the province of Sinop, also the demographic characteristics of tourists, travel purposes, evaluating the attractiveness of cultural perceptions about aspects of the province of Sinop and Sinop's cultural tourism potential is introduced.

Keywords: tourism, cultural attractiveness, cultural tourism, Sinop.

ÖNSÖZ

“Sinop İlinde Kültürel Çekicilikler ve Turizm Amaçlı Kullanım Olanakları” adlı bu çalışma, Sinop ilindeki kültür turizminin temelini oluşturan çekicilikleri, bu çekiciliklerin günümüzün değişen turizm anlayışına göre turistlere sunum olanaklarını ve bölgeyi ziyaret eden turistlerin algılarının ölçülmesi sonucunda elde edilen bilgiler ışığında ortaya çıkan sonuç ve önerilerden oluşmaktadır .

Tez çalışmasının başlangıcından bitirilmesine kadarki tüm aşamalarda, bilimsel katkı ve her türlü desteğini esirgemeyen Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Seyahat İşletmeciliği Bölümü öğretim üyelerinden çok değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Mustafa Boz’a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tez çalışmamın son bölümünde yer alan verilerin analizlerinde vakitlerini ayırıp yardımını esirgemeyen değerli hocalarım Arş. Gör. Dr. Serhat Harman’a ve Arş. Gör. Dr. Meral Dursun’a ve son olarak bilimsel katkılarıyla bana destek olan çok değerli hocam Doç. Dr. Şule Aydın Tükeltürk’e çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET i

ABSTRACT ii

ÖNSÖZ iii

İÇİNDEKİLER iv

KISALTMALAR viii

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ ix

GİRİŞ 1

BÖLÜM I

TURİZM VE KÜLTÜR TURİZMİ

1.1. Turizmin Kavramsal Çerçevesi 2

1.1.1. Turizm Kavramı **2**

1.1.2. Turizmin Tarihsel Gelişimi **4**

1.1.3. Turizm Çeşitleri **5**

1.2. Kültür Turizminin Kavramsal Çerçevesi 6

1.2.1. Kültür Turizmi Kavramı **8**

1.2.2. Kültür Turizminin Önemi **11**

1.2.3. Kültür Turizminin Gelişimine Etki Eden Faktörler **12**

1.2.4. Kültür Turistinin Özellikleri **14**

1.2.5. Kültür Turizminin Olumlu Yönleri **17**

1.2.6. Kültür Turizminin Olumsuz Yönleri **18**

1.2.7. Kültür Turizminin Sınıflandırılması ve Kültürel Çekicilik Unsurları .. **19**

1.2.8. Dünya'da Kültür Turizmi **23**

1.2.9. Türkiye'de Kültür Turizmi **25**

BÖLÜM II

SİNOP İLİNDE KÜLTÜREL TURİZM OLANAKLARI

2.1. Sinop İlinin Genel Durumu 30

2.1.1. Sinop'un Coğrafi, Sosyal ve Demografik Yapısı **31**

2.1.1.1.Coğrafi Konumu **31**

2.1.1.2.Sinop'un Nüfusu **32**

2.1.1.3.Sinop'un Ekonomisi **32**

2.1.2. Sinop Tarihi **33**

2.1.2.1.Sinop Adının Kaynağı **33**

2.1.2.2.Antik Dönemde Sinop **33**

2.1.2.3.Roma Döneminde Sinop **36**

2.1.2.4.Bizans Döneminde Sinop **37**

2.1.2.5. Selçuklu Döneminde Sinop **38**

2.1.2.6.Beylikler Döneminde Sinop **39**

2.1.2.7.Osmanlı Döneminde Sinop **40**

2.1.2.8.Milli Mücadele Döneminde Sinop **40**

2.1.2.9.Cumhuriyet Döneminde Sinop **41**

2.2. Sinop İlinin Turizm Açısından Mevcut Durumun Değerlendirilmesi 41

2.3. Kültür Turizmi Sınıflandırması Kapsamında Sinop İli Kültürel Çekicilik Unsurları 42

2.3.1. Tarihsel Çekicilik Unsurları **42**

2.3.1.1.Kaleler **42**

2.3.1.2.Sinop Tarihi Cezaevi **45**

2.3.1.3.Müzeler **47**

2.3.1.4. Mithridates Sarayı (Balatlar Yapı Kompleksi) **50**

2.3.1.5.Dini Yapılar **51**

2.3.1.6.Paşa Tabyaları **56**

2.3.1.7.Pervane Medresesi **57**

2.3.1.8.Hanlar **57**

2.3.1.9.Hamamlar **58**

2.3.1.10.Kaya Mezarları **60**

2.3.1.11.Çeşmeler **61**

2.3.1.12.Tarihi Sinop Evleri **61**

2.3.1.13.Sinop Öğretmenevi **62**

2.3.1.14.PTT Binası **63**

2.3.2. Sosyo-Kültürel Çekicilik Unsurları **63**

2.3.2.1.Geleneksel El Sanatları **63**

2.3.2.2.Festival ve Kutlamalar **65**

2.3.2.3.Giyim-Kuşam **66**

2.3.2.4.Yöre Mutfağı **66**

2.3.2.5.Halk Oyunları **67**

2.3.2.6.Önemli İsimler **67**

2.4. Sinop'ta Turizmin Gelişmesi İçin Yapılan Çalışmalar 68

2.4.1. Tanıtım **68**

2.4.2. Ulaşım **69**

2.4.3. Konaklama **70**

2.4.4. Yerel Halk ve Yerel Yönetimlerin Turizme Bakışı **70**

2.5 Kültürel Çekicilik Unsurları ve Turist Algıları Üzerine Yapılan Diğer Çalışmalar 71

BÖLÜM III

SİNOP İLİNDE KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER VE TURİST ALGILARINI BELİRLEMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Amacı 74

3.2. Araştırmanın Önemi 75

3.3. Araştırmanın Yöntemi 75

3.3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi **75**

3.3.2. Veri Toplama Yöntemi **76**

3.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları 77

3.5. Araştırmanın Hipotezleri 77

3.6. Veri Analiz Teknikleri 77

3.7. Araştırmanın Bulguları ve Değerlendirme 80

3.7.1. Araştırmada Kullanılan Ölçeğe Yönelik Güvenilirlik Analizi **80**

3.7.2. Yerli ve Yabancı Turistlerin Demografik Özelliklerine Yönelik Araştırma Bulguları **81**

3.7.3. Yerli ve Yabancı Turistlerin Ziyaret Amaçları, Bilgi Kaynakları, Konaklama Türü, Süresi, Sinop'un Kültürel Aktiviteleri ve Sinop'u Tarif Etmelerine İlişkin Araştırma Bulguları **84**

3.7.4. Yerli ve Yabancı Turistlerin Sinop'u Kültürel Olarak Değerlendirmelerine İlişkin Araştırma Bulguları **92**

3.7.5. Çeşitli Değişkenlere Göre Yerli ve Yabancı Turistlerin Sinop'u Kültürel Olarak Değerlendirmeye İlişkin İfadelere Verdikleri Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılıkların İncelenmesi **94**

SONUÇ VE ÖNERİLER 121

KAYNAKÇA 126

EKLER 135

KISALTMALAR

AIEST : Uluslar arası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği

UNESCO : Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

OECD : Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

ETI : Avrupa Turizm Enstitüsü

WTO : Dünya Turizm Örgütü

TURSAB : Türkiye Seyahat Acentaları Birliği

EMİTT : Doğu Akdeniz Uluslar arası Turizm ve Seyahat Fuarı

KATUDER : Karadeniz Kültür Varlıklarını Koruma ve Turizm Derneği

TABLO VE ŞEKİLLER

Tablo 1.1	Kültür Turizminin Sınıflandırılması	21
Tablo 1.2	Seyahat Amaçlarına Göre Uluslar arası Turizm Hareketleri	24
Tablo 1.3	Türkiye'ye gelen Yabancı Turistlerin Türkiye'ye Geliş Nedenleri	29
Tablo 2.1	Sinop İline Yıllara Göre Gelen Turist Sayıları	41
Tablo 2.2	Sinop İlindeki Müze ve Tarihi Cezaevi'nin Ziyaret İstatistiği	42
Tablo 2.3	Sinop İlindeki Belgeli Konaklama-Yeme İçme Tesisleri	70
Tablo 3.1	Katılımcıların Sinop İline İlişkin İfadelerin Güvenirlik Analizi Sonuçları	80
Tablo 3.2	Katılımcıların Demografik Özelliklerinin Dağılımı	82
Tablo 3.3	Yerli Turistlerin İkamet Ettikleri İllere göre Dağılımları	83
Tablo 3.4	Yabancı Turistlerin Yaşadıkları Ülkelere Göre Dağılımı	84
Tablo 3.5	Katılımcıların Seyahat Özelliklerinin Dağılımı	84
Tablo 3.6	Araştırmaya Katılan Yerli ve Yabancı Turistlerin Sinop'a Geliş Amaçlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Analizi Sonuçları	85
Tablo 3.7	Araştırmaya Katılan Yerli ve Yabancı Turistlerin Sinop'a Gelişini Etkileyen Faktörlere İlişkin Frekans ve Yüzde Analizi Sonuçları	85
Tablo 3.8	Araştırmaya Katılan Yerli ve Yabancı Turistlerin Tercih Ettikleri Konaklama Türüne İlişkin Dağılımlar	86
Tablo 3.9	Katılımcıların Sinop'ta Gecelemelerine İlişkin Dağılımlar	86
Tablo 3.10	Yerli ve Yabancı Turistlerin Katıldıkları Kültürel Aktivitelere İlişkin Dağılım	87
Tablo 3.11	Yerli ve Yabancı Turistlerin Ziyaret Ettikleri Kültürel Çekicilik Unsurlarına Göre Dağılmı	87
Tablo 3.12	Yerli ve Yabancı Turistlerin En Beğendiği Kültürel Çekiciliklerin Sıralaması	88
Tablo 3.13	Yerli ve Yabancı Turistlere göre Sinop'un Özelliklerinin Önem Sırası	88
Tablo 3.14	Yerli ve Yabancı Katılımcıların Sinop'u Tariflerine İlişkin Dağılım	89
Tablo 3.15	Yerli Katılımcıların Sinop İçin Belirttikleri Sembole İlişkin Dağılımlar	90
Tablo 3.16	Yabancı Katılımcıların Sinop İçin Belirttikleri Sembole İlişkin Dağılımlar	90

Tablo 3.17	Yerli Katılımcıların Sinop Denildiğinde İlk Aklına Gelen Unsurlara İlişkin Dağılım	91
Tablo 3.18	Yabancı Katılımcıların Sinop Denildiğinde İlk Aklına Gelen Unsurlara İlişkin Dağılım	91
Tablo 3.19	Katılımcıların Sinop'u Tekrar Ziyaret Etme ve Tavsiye Etmelerine İlişkin Dağılımlar	92
Tablo 3.20	Katılımcıların Sinop İline İlişkin İfadelere Verdikleri Puanların Betimleyici İstatistikleri	93
Tablo 3.21	Katılımcıların Milliyetlerine Göre Sinop'a İlişkin Boyutlara Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları	94
Tablo 3.22	Katılımcıların Milliyetlerine Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları	95
Tablo 3.23	Katılımcıların Daha Önce Sinop'u Ziyaretlerine Göre Sinop'a İlişkin Boyutlara Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları	97
Tablo 3.24	Katılımcıların Sinop'ta Konaklama Durumlarına Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları	98
Tablo 3.25	Katılımcıların Cinsiyetine Göre Sinop'a İlişkin Boyutlara Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları	99
Tablo 3.26	Katılımcıların Cinsiyetine Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları	99
Tablo 3.27	Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları	101
Tablo 3.28	Geliş Şekillerine Göre Sinop'a İlişkin İfadelerin ANOVA Sonuçları	101
Tablo 3.29	Sinop'ta Geceleme Sayısına Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Uygulanan ANOVA Sonuçları	102
Tablo 3.30	Katılımcıların Sinop'u Tariflerine Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Uygulanan ANOVA Sonuçları	103
Tablo 3.31	Katılımcıların Yaşlarına Göre Sinop'a İlişkin Boyutlara Uygulanan ANOVA Sonuçları	104
Tablo 3.32	Katılımcıların Yaşlarına Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Uygulanan ANOVA Sonuçları	105
Tablo 3.33	Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Sinop'a İlişkin Boyutlara Uygulanan ANOVA Sonuçları	109

Tablo 3.34	Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Uygulanan ANOVA Sonuçları	110
Tablo 3.35	Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Sinop'a İlişkin Boyutlara Uygulanan ANOVA Sonuçları	115
Tablo 3.36	Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Uygulanan ANOVA Sonuçları	116
Şekil 1.1	Kültürel Turizm Kaynakları	19
Harita 1.1.	Anadolu Medeniyetleri Haritası	26
Harita 1.2.	Sinop İl Haritası	31

GİRİŞ

Turist beklentilerindeki değişiklik ve çeşitlenme ile birlikte son yıllarda farklı turizm türlerine olan ilgi artış göstermektedir. Özellikle, kültür faktörü günümüzde kişilerin önemli bir seyahat etme nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kültür turizmi, değişen seyahat eğilimleri ve turistlerin beklentileri ile birlikte, giderek büyümektedir. Kişilerin artık daha farklı ve otantik yerleri ziyaret etme istekleri, kültürel alanlara yapılan gezilerde artışa neden olmaktadır. Özellikle son yıllarda kültürel çekiciliklerin kişilerin seyahate çıkmalarındaki en büyük etkenlerden biri olduğu söylenebilir.

Çalışmanın birinci bölümünde turizm ve kültür turizmi kavramları, ikinci bölümünde ise Sinop ilinin genel durumu ve Sinop ilindeki kültürel çekicilik unsurları yazın taraması şeklinde anlatılmıştır. Çalışmanın alan araştırmasını içeren üçüncü bölümde ise belirli bir zaman aralığında Sinop'u ziyaret eden yerli ve yabancı turistlere uygulan anket yöntemi sonucunda elde edilen verilerin analizi ile turistlerin demografik özellikleri, seyahat amaçları ve özellikleri, Sinop ilinin genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilik unsurlarına ilişkin algıları değerlendirilerek, Sinop'un kültürel turizm potansiyeli ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu sonuçlara bağlı olarak da, Sinop ilinde kültürel kaynakların turizm amaçlı kullanım olanaklarına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Araştırma sonuçları, yerli turistlerin kültürel çekicilik algısının yabancı turistlerin kültürel çekicilik algısından daha olumlu ve yüksek düzeyde olduğunu, Sinop'un değerlendirilmesinde genel turizm ve kültür turizm alt yapısı ile kültürel çekicilik unsurlarına ilişkin verilen puanların çok da yüksek olmadığını, turistlerin en çok halkın konukseverliği, bölgenin güvenilir olması, zengin kültürel çekiciliklere sahip olması ve yöresel yiyecek ve içeceklerin çekici olması ile ilgili olumlu görüş bildirdiklerini ve diğer tüm değerlendirmelerin orta düzeyde kaldığını, yore tanıtımının yetersiz görüldüğünü ortaya koymuştur.

BÖLÜM I

TURİZM VE KÜLTÜR TURİZMİ

1.1.Turizmin Kavramsal Çerçevesi

Bu bölümde turizm kavramsal açıdan ele alınacak ve turizm kavramı detaylı olarak incelenecektir. Kavramsal çerçevede öncelikle turizm tanımlarına yer verilecek daha sonra turizm tarihsel gelişimi ve turizm çeşitleri üzerinde durulacaktır.

1.1.1.Turizm Kavramı

Bir sosyo-ekonomik olgu olarak turizm olgusunun ortaya çıkışı ve kavram olarak turizm kavramının kapsam ve içeriğini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalar XIX. Yüzyılın sonlarına kadar uzanmaktadır (Tuna, 2007: 11; Kozak vd., 2010: 1). Konuya eğilenlerin bakış açıları ve önem verdikleri unsurların farklı olmasının turizmin çeşitli tanımlarının ortaya çıkmasına neden olduğu söylenebilir.

İlk turizm tanımı Guyer- Feuler tarafından 1905 yılında ortaya atılmıştır. Guyer-Feuler'e göre turizm, "Gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine, doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve özellikle ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu olarak ulusların ve toplulukların birbirlerine daha çok yaklaşmasına olanak veren modern çağa özgü bir olay" olarak tanımlanmaktadır (Kozak vd, 2010:1). Farklı açılardan ele alınan turizm kavramına ilişkin yapılan diğer tanımlardan bazılarına aşağıda yer verilmektedir.

Turizm, insanların sürekli olarak oturdukları ve çalıştıkları yerlerin dışına seyahat etmeleri ve gittikleri yerdeki turizm işletmelerinin ürün ve hizmetlerini kullandıkları, gerçekleşen aktivitelerden faydalandıkları geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür (Kahraman; Türkay, 2006:1; Mathieson ve Wall, 1982: 1).

Turizm, sürekli yaşanan, çalışılan ve her zamanki olağan ihtiyaçların karşılaştığı yer dışında, ticari kazanç dışı nedenlerle, iş, merak, din, sağlık, spor, dinlenme, eğlence, merak, kültür, deneyim kazanma, dost akraba ziyareti, kongre ve seminerlere katılma gibi

sebeplerle, kişisel veya toplu yapılan ve 24 saati aşan veya en az bir gecelemeden oluşan geçici seyahat ve konaklamaların ortaya çıkardığı ekonomik ve sosyal nitelikli tüketim olay ve ilişkilerinin bütünüdür (Özgüç, 2003: 15; Olalı ve Timur, 1988: 33; Tuna, 2007: 4; Usta, 2009:7; Toskay, 1989: 19).

Hermann Von Schullar turizmin ekonomik yönü üzerinde yoğunlaşmış ve turizmi, "başka bir ülkeden, şehir veya bölgeden yabancıların gelmesi ve geçici süre kalmalarıyla ortaya çıkan hareketin ekonomik yönünü ilgilendiren faaliyetlerin tümü" olarak tanımlamıştır (Kozak vd, 2010:1).

M. Meyer ise turizmi, "her insanın değişik derecelerde bulunan kaçma ve uzaklaşma isteklerinden ortaya çıkan psikolojik kaynaklı yer değiştirme faaliyeti" olarak tanımlamaktadır (Kozak vd, 2010: 2).

Dünya Turizm Örgütü (WTO) turizmi, "gelir getirici etkinlikler dışında kalan boş zamanların hemen hepsini içine alan bir seyahat, bundan doğan konaklama, yeme-içme, ulaşım, eğlence gibi hizmetler ve ilişkilerdir" diye tanımlamaktadır (Middleton, 2001).

Bu tanımları çoğaltmamız mümkündür. Bu tanımlardan da anlaşıldığı gibi turizm bir dizi olay ve ilişkinin bütünüdür. Tanımlardan yola çıkarak turizmin en belirgin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Sürekli yaşanılan, çalışılan ve doğal ihtiyaçların karşılandığı yerlerin dışına yapılan seyahatlerdir (Kahraman ve Türkay, 2006: 2; Olalı, 1990: 228; Ürger, 1993: 11).
- Konaklama geçici sürelidir (Kahraman ve Türkay, 2006: 2; Olalı, 1990: 228).
- Seyahat eden ve geçici bir süre konaklayan kişiler genellikle turizm işletmeleri tarafından üretilen mal ve hizmetleri tüketirler (Ürger, 1993: 11).
- Turizmde, turistlerin para kazanma amacı yoktur, tüketim esastır. Tüketim fonksiyonun gerçekleşmesi için geceleme şarttır (Olalı, 1990: 228).
- Turizmde gidilecek yeri, ulaşım aracını, konaklama tesisini vb'ni seçme özgürlüğü vardır, o yönüyle gönüllü yapılan bir etkinliktir (Olalı, 1990: 228).
- İnsanları turizme iten çeşitli nedenler arasında dinlenme, merak, keşfetme, din, sağlık, spor, kültür, iş vb. sayılabilir (Olalı, 1990: 228; Usta, 2009: 7-8). Bu nedenle zaman içinde değişebilir ve çeşitlenebilir (Olalı, 1990: 228).
- Turizm insanların kişisel, ailesel, örgütsel, kitlesel katıldığı bir harekettir (Olalı, 1990: 228).

- Turizm çeşitli yatırımlar gerektiren bir hizmet sanayi ve kültür sanayidir (Olalı, 1990: 228).
- Turizm, ekonomik yönü olan bir olaydır. Turizmin, üretim ve tüketim ilişkileri şeklinde oluşması, onun ekonomik yönünü ortaya koymaktadır. Döviz hareketleri, seyahat edilen ülkede yapılan harcamalar, görünmeyen ve ek ihracat özelliği turizmin ekonomik yönünü oluşturmaktadır (Usta, 2009: 7-8).
- Turizm, toplum içinde gerçekleştiği, toplumsal etkileşim yarattığı için sosyal bir olaydır (Usta, 2009: 7-8).

1.1.2.Turizmin Tarihsel Gelişimi

İnsanlar, tarihin her döneminde değişik sebeplerden dolayı seyahat etmişlerdir. Fakat günümüzde sanayinin ileri derecede gelişmesi, ulaşım ve haberleşmenin ileri düzeye ulaşması, kişi başına düşen gelirin artması ve buna paralel olarak kişinin refah düzeyinin yükselmesi; turizme, tarihte insanların ticari, dini ve askeri amaçlı yaptığı seyahatlerden çok farklı bir şekil vermiştir.

Tarihin akışı içerisinde insanlar çeşitli nedenlerle sürekli yaşadıkları bölgelerden başka bölgelere seyahat etmiştir. Bu seyahatlerin nedenleri dönem dönem değişiklik göstermiştir. Önceleri bu seyahatlerin nedenleri ticari ve dinsel amaçlıyken Romalılar döneminde, olimpiyat oyunlarına, Mısır'daki piramitlere ve sağlık amacıyla kaplıcalara dönük seyahat eğilimleri, ulaşım yolu ve araçlarının gelişimiyle yaygınlık kazanmıştır. Ortaçağda dinsel amaçlı turizme olan ilgi rönesansla birlikte, özellikle sanat çalışmalarının yoğunlaşmasıyla sanat amaçlı olup sanat çalışmalarının yoğunlaştığı kent merkezlerine doğru kaymıştır (Kahraman ve Türkay, 2006: 1). Turizm günümüzdeki çağdaş yapısına 'Endüstri Devrimi' ile birlikte kavuşmuştur. Endüstri Devrimi sayesinde turizmin dünyadaki gelişimini sağlayan temel etmenler şunlardır (Kozak vd, 2010: 31-35):

- Boş zaman yaratılması
- Ücretli tatil hakkı
- Teknolojik yenilikler
- Gelir düzeyinin artması
- Kentleşme ve nüfus artışı
- İnsan ömrünün uzaması
- Sosyal güvenlik
- Seyahat özgürlüğü

- Turizm bilincinin oluşması
- Kültür ve eğitim düzeyinin yükselmesi.

XIX. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'da seyahatlerin yoğunlaşması üzerine konaklama kuruluşları yeni bir endüstri dalı olarak örgütlenmeye başlamıştır. Bu dönemin turistleri olan tüccarlar, sanayiciler ve soyluların kalabileceği lüks ve çok pahalı saray oteller hızla bir gelişme göstermiştir. I. Dünya Savaşı sonrasında orta gelir düzeyindeki yeni turist topluluklarının isteklerine ve ödeme güçlerine uygun konaklama işletmeleri gelişmiştir. II. Dünya Savaşını izleyen yıllarda ise bu alanda büyük gelişme yaşanmış ve turizm tüm dünyada hızla yaygınlaşmıştır (Barutçugil, 1984: 13-14).

1.1.3.Turizm Çeşitleri

Turizm çeşitleri konusunda pek çok kaynakta birbirinden farklı sınıflandırmaların yapıldığı görülmektedir.

Turistlerin seyahat nedenleri, seyahat türleri, konaklama şekilleri, gelir düzeyleri, zevkleri birbirinden son derece farklı olduğundan, turizm işletmelerinin faaliyet konuları da bunlara paralel olarak farklılık göstermektedir. Bu nedenle, turistlerin yöneldikleri turizm çeşitlerinin sınıflandırılmasında ve açıklanmasında yarar vardır. Günümüzde tüketicilerin ihtiyaç ve istekleri zamanla değişebilmekte, böylece sınıflandırmaya yeni turizm çeşitleri eklenmektedir (Usta, 2009: 11).

Genellikle turizmin meydana gelmesinde rol oynayan nedenler ya da turizm alanlarının özellikleri turizmin çeşitlerinin belirlenmesinde etkili olmaktadır (Özgüç, 1994: 9).

Turizm çeşitlerini aşağıdaki şekilde sınıflandırabiliriz (Usta, 2009: 11; Doğanay, 2001: 11; Kozak vd, 2010: 11-24):

Katılanların Sayısına Göre:

- Bireysel Turizm
- Kitle (Paket Tur) Turizmi
- Grup Turizmi

Ziyaret Edilen Yere Göre:

- İç Turizm
- Dış Turizm

Katılanların Yaşlarına Göre:

- Gençlik Turizmi
- Yetişkin (Orta Yaş) Turizmi
- Üçüncü Yaş Turizmi

Katılanların Amaçlarına Göre:

- Tatil Amaçlı Turizm
- İş Amaçlı Turizm
- Diğer Amaçlarla Yapılan Turizm
    - Aile Ziyaretleri
    - Eğitim ve Araştırma Gezileri
    - Kültür Turizmi
    - Spor Turizmi
    - İnanç Turizmi
    - Fuar Turizmi
    - Kongre Turizmi
    - Sağlık Turizmi
    - Alışveriş Turizmi v.d.

Tüketici ihtiyaç ve istekleri ile her geçen gün değişebilen ya da bir yenisinin eklendiği turizm çeşitlerine ilişkin yapılan sınıflandırmalarda "kültür turizmi"ne sıklıkla yer verildiği görülmektedir. Kültür turizmi kapsamında kültürel çekiciliklerin ele alınacağı bu çalışmada "kültür turizmi" kavramının da detaylı olarak irdelenmesi doğru bir yaklaşım olacaktır.

1.2.Kültür Turizminin Kavramsal Çerçevesi

Turizmden beklentilerin değişmesi ve seyahat güdülerinin çeşitlenmesi ile birlikte son yıllarda değişik turizm şekillerine olan ilginin arttığı görülmektedir. Özellikle, kültür faktörü günümüzde kişilerin önemli bir seyahat etme nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, kültür turizmi kavramının nasıl ortaya çıktığı ve geliştiği teorik çerçevede ele alınacaktır.

İnsanlar ilk çağlardan günümüze kadar çeşitli nedenler ile seyahat etmişlerdir. Bu seyahatlerin ilk nedenleri göç, savaş, din, ticaret, merak ve sağlıktır. Ayrıca insanların ilk çağlardan beri seyahat etmelerinin en önemli nedeninin, kendi kültürleri dışındaki

kültürleri tanıma istekleri olduğu söylenebilir. Dünya turizm sektöründe global rekabet ortamı giderek şiddetlenmektedir. Buna bağlı olarak ortaya çıkan teknolojik, ekonomik ve siyasal değişimler çerçevesinde, turizm sektöründeki tüketim kalıplarında da değişiklikler olduğu gözlenmektedir (Uygur ve Baykan, 2007: 30). XX. Yüzyılın son çeyreğinden itibaren turizm endüstrisinin olgunlaşması ve doyuma ulaşması sonucunda özellikle gelişmekte olan ülkelerin dünya turizm pazarından aldıkları payı artırabilme isteği giderek artmaktadır. Öyle ki, Ülkelerin alacakları payı artırma isteği ancak turistlerin hizmetine sundukları turizm ürün yelpazelerini çeşitlendirmeleri, turistlerin ihtiyaç ve isteklerine uygun ürün sunması ve kalitelerini artırma ile gerçekleşebilir (Özdamar, 2011: 30-31; Kim, Kevin ve Cho 2007: 317-318).

Ülkeler mevcut potansiyelleri ve bütüncül çözüm arayışları çerçevesinde dünya turizminden daha fazla pay alabilmek için rekabet edebilir ve satılabilir ürünler geliştirme ve stratejiler oluşturma yoluna gitmişlerdir. Bunun bir sonucu olarak da alternatif turizm kavramı ortaya çıkmıştır (Kiper, 2006).

Deniz-kum-güneşe dayanan kıyı turizmi önemini devam ettirmekle birlikte son yıllarda turistik talepteki değişmeler dikkat çekici bir boyut kazanmaktadır. Tatil-turizm kavramına ilişkin çekiciliklere ya da turistik ürünlere her geçen gün yenisi eklenmekte ve uluslar arası turizm pazarındaki rekabet hızlanmaktadır. Bu nedenle egzotik, doğal ve kültürel çekiciliklere sahip mekanlar, termal merkezler, yaylalar, korunan alanlar ilgi çekerken, ekoturizm, termal turizm, kültürel turizm, kırsal turizm türleri ön plana çıkmaktadır (İKV, 1999 aktaran Emekli, 2005: 101).

Alternatif turizm türlerinden olan kültür turizmi, değişen seyahat eğilimleri ve turistlerin beklentileri ile birlikte, giderek büyümektedir. Kişilerin artık daha farklı ve otantik yerleri ziyaret etme istekleri, kültürel alanlara yapılan gezilerde artışa neden olmaktadır. Turistler gezileri süresince kültürel anlamda keşif yapma isteği içinde olduklarından, kültür turizmi giderek gelişme göstermektedir (Wang vd, 2006: 49-50).

Dünya turizm hareketleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, turistlerin tatillerinde deniz-kum-güneş bileşimindeki tatil çeşitlerini tercih etmeyip, tercihlerini alışılagelmiş faaliyetlerin dışındaki özgün ve farklı çekiciliklere doğru kaydıkları sonucu çıkarılabilir. Bunun sonucunda dinlenme, eğlenme, sağlık, spor gibi turizm faaliyetlerinin yanında özel ilgi turizmi, macera turizmi, eko-turizm ve kültür turizm türleri ortaya

çıkmıştır. Özellikle son yıllarda kültürel çekiciliklerin kişilerin seyahate çıkmalarındaki en büyük etken olduğu söylenebilir (Özdamar, 2011: 30-31).

Kültür turizmindeki ürünün temel bileşenlerini, kültürler arasındaki benzerlik ve farklılıkları yansıtan, kimi zaman sınırlı bir coğrafyaya ve kimi zamanda coğrafi sınırlardan bağımsız bir şekilde tüm insanlığa ait olan somut ve somut olmayan varlıklar/değerler oluşturmaktadır. Ancak miras olarak tanımlanan ve kültürün somut varlıklarını kapsayan elemanlar, kültür turizminde temel ürünler durumundadır. Diğer taraftan ister somut ve isterse somut olmayan karakterdeki geçmiş ve çağdaş kültürel varlıkların bir destinasyon tercihi ve seyahat nedenini oluşturmada temel etken olmadığı durumlarda bile, söz konusu varlıklar turizmin diğer türlerindeki ürünler içinde zenginleştirici bir eleman olarak yer almaktadır. Kültürel varlıkların bu niteliği, yani farklı türdeki hemen tüm turizm ürünleri içinde bir şekilde yer bulması, turizm ve kültür ilişkisini daha da güçlendirmektedir (McKercher ve Cros, 2002).

1.2.1.Kültür Turizmi Kavramı

Bir yerin kültürü geniş bir anlamı ifade etmektedir. Bu anlam içerisinde değerler, inançlar, tutumlar, semboller (örneğin gelenekler, görenekler, yöresel kıyafetler, sanat) ve yerel halkın öğrenilebilen davranış biçimleri sıralanabilir. Ayrıca kültür toplumun geçmişte ve günümüzde süregelen birçok yönünü kapsar. Tarihi ören yerleri, binalar gibi fiziksel nesneler ve adetler, şarkılar, danslar gibi görenekler de toplum kültürünü yansıtmaktadır (Chloe, 2001).

Turizm ve kültür iç içe geçen kavramlardır (Öter ve Özdoğan, 2005: 127). Kültür-Turizm ilişkisi incelenecek olursa; eski sanat eserlerinin, tarihi yapıların, müzelerin, eski uygarlıklara ait kalıntıların görülmesi amacıyla yapılan seyahatler, araştırma ve inceleme için yapılan geziler kişilerin ufuklarını açmakta ve kültür turizmini oluşturmaktadırlar (Batman; Çınar Oğuz, 2008: 190).

Kültür turizmi ilk kez 1969 yılında Kanada'nın Ontoria kentinde düzenlenen bir kongrede kültürel motivasyonlar ile seyahat etmek olarak dar anlamda tanımlanmıştır (Bakar, 1996: 89).

Çeşitli coğrafyalardaki benzer veya farklı, geçmiş veya çağdaş kültürler ve bu kültürleri oluşturan somut veya somut olmayan değerler, "kültür turizmi" kapsamında ele alınmaktadır (Walle, 1998:6; Hughes, 2002:165; Xavier, 2004: 306; Emekli, 2005: 102).

Kültür turizmi çeşitli yazarlar tarafından çeşitli biçimde tanımlanmakta ancak üzerinde uzlaşılan açık bir tanım bulunmamaktadır.

Hughes ve Allen'e göre (2005: 176) kültür turizmi "geçmişin mirası ve müzik, dans ve tiyatro gibi gösterileri kapsayan geniş bir alandaki etkinliklerden oluşmaktadır". Bu noktada geçmişin mirasının neyi ifade ettiğinin de bilinmesi gerekmektedir. Kültür turizmi açısından Xavier'e göre (2004: 301-302) miras, "bütün anıtlar, sanat koleksiyonları, arşiv ve kütüphaneler ve bunların çeşitli kombinasyonları"dır. Doğal ve kültürel miras, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan yerüstü, yer altı veya sualtındaki tüm taşınır taşınmaz varlıklar olarak tanımlanabilir (Doğaner, 2001: 135, Demiray, 1991; Uygur ve Baykan, 2007: 32). Tarihi arkeolojik, kentsel ve doğal sitler, anıt, ören yeri, höyük, Tümülüs, külliye, cami, kilise gibi somut kültür kalıntıları kültürel mirası oluşturur (Doğaner, 2003: 2; Gürpınar 2001). UNESCO da yukarıda sözü edilen varlıkları 1972 yılında Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi ile somut kültürel miras olarak kabul etmiştir (http://www.kultur.gov.tr). Bu nedenle literatürde kültür turizmi, bazen miras turizmi olarak aynı anlamda kullanılmaktadır. Buna göre, kültür turizmi; "Çağdaş ve geçmiş kültürlere ait somut ve somut olmayan değerlerle ilgili olarak, onları görme, haklarında bilgi ve deneyim edinme amacıyla gerçekleşen ve bununla ilgili ürün ve hizmetlerin satın alınmasına bağlı olarak doğrudan ve dolaylı faaliyetlerden oluşan bir turizm olgusudur" şeklinde tanımlanabilir (Gülcan, 2010: 102).

Mehrhoff, kültür turizmini, ziyaretçilerin gittikleri yerlerdeki tarihi ve bir ulusa ait değerleri görmesi ve tanıması olarak ifade edilmiştir (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002: 188).

Richards (1996)'a göre kültür turizmi; bireylerin yeni bilgiler ve deneyimler kazanarak kültürel ihtiyaçlarını gidermek amacı ile sürekli oturdukları yerlerden diğer yerlere seyahat etmeleridir. Kültür turizmi, kültürel güdülerle seyahat eden turistlerin dahil olduğu turizmdir (Richards, 2001).

Dünya Turizm Örgütü ise, kültür turizmini; eğitim, sanat, festival ve etkinliklere katılma, anıt ve sitleri ziyaret etme, doğa ve folkloru inceleme ve dini ziyaret gibi kültürel motivasyonlarla kişilerin hareket etmesi olarak tanımlamaktadır (Çetin, 2010: 182).

Benzer bir şekilde, Beeho ve Prentice (1996, 1997: 76) göre de, kültür turizmi, "bireylerin her zaman ikamet ettikleri yerlerden ayrılarak, kültürel ihtiyaçları tatmin etmek ve başka kültürler hakkında bilgi edinmek amacıyla kültürel çekiciliklere seyahat etmeleridir". Bu bağlamda kültürel turizmi; sit alanlarının, olayların, çekiciliklerin ve/veya

deneyimlerin, ziyaretçinin temel deneyimleri olarak pazarlandığı bir turizm türü şeklinde tanımlamak mümkündür (Bachlaitner ve Zins, 1999: 199).

Kültür turizmi; insanların kültürel açıdan zengin yöreleri görmek, gittikçe kaybolan yaşam biçimlerini öğrenmek ve izlemek, kültürel değerleri bir anı olarak korumak amacıyla yaptıkları gezilerle ilgili turizm çeşididir (Batman ve Oğuz, 2008). Özellikle geziye katılan insanlar kırsal yerleşim yerlerine gitmek, yerel halkın yemeklerini tatmak, halk gösterilerini izlemek, festivallere katılmak ve el sanatlarını görmek istemektedirler (Avcıkurt, 2003: 10). Kültür turizmi festival, folklor, tiyatro, sergi gibi sanat etkinliklerine katılmak, geçmiş ve yaşayan uygarlıklar ile kültürel değerleri tanımak, tarihi yerleri ve toplumun yaşam tarzlarını görmek amacıyla yapılan gezidir (Aydın, 1990: 27).

Bu bağlamda kültür turizmi, "insanların eğitim düzeylerine ve bunun sonucunda artan kültür düzeylerine bağlı olarak, değişik kültürleri tanımak ve bilgi düzeylerini geliştirmek amacıyla yaptıkları seyahatler" (Sezer, 2010: 38) olarak ifade edilebilmektedir.

Kültür turistleri gittikleri bölgenin insanlarının yaşam tarzlarını, tarihlerini, sanatlarını, endüstrilerini ve boş zaman uğraşlarını öğrenmek istemektedirler (Waitt, 2000 aktaran Kodaş ve Eröz, 2012: 171). Kültür turizmi, kültür turistlerine bu olanakları sağlamak için sürdürülebilirlik ilkelerine uygun bir şekilde ve aynı zamanda kitle turizmine karşı bir hareketle oluşan bir alternatif turizm türüdür (Kodaş ve Eröz, 2012: 171).

Görüldüğü gibi, alan yazında kültür turizmi ile farklı tanım, görüş ve tartışmalar söz konusudur. Hatta bu turizm türü; kültür turizmi, kültürel turizm, tarihi turizm, miras turizmi veya kültürel miras turizmi gibi değişik terimlerle anılmaktadır (Bachleitner ve Zins, 1999 199-209; Beeho ve Prentice, 1997 75-87; Caffyn ve Lutz, 1999: 213-221; Richards, 2007; Kim, Wong ve Cho, 2007: 317-322; Doğaner, 2003: 3; Özdemir, 2009: 81). Hepsi birbirinin içine de geçmiş olan bu kavramlar arasında sınır çizmek oldukça zordur. Bu çalışmada kültürel turizm, tarih turizmi, miras ya da kültürel miras turizmi kavramları aynı anlamı taşıdığından hareketle tek bir kavram olarak "kültür turizmi" şeklinde ifade edilecektir. Kültür turizmi somut ve somut olmayan kültürel değerlerle ilgili olarak kültürel ihtiyaçları tatmin etmeye, bilgi ve deneyim edinmeye yönelik ürün ve hizmetlerin satın alınması yoluyla doğrudan ve dolaylı faaliyetlere katılımın olduğu, kültürel çekiciliklere seyahat etme biçimindeki bir turizm çeşidi olarak ele alınacaktır.

1.2.2.Kültür Turizminin Önemi

Kültür turizmi giderek yaygınlaşan, milletler ve ülkeler arasındaki anlaşmayı sağlamada sıradan turizmden çok daha etkin bir süreçtir. Kültür mirasına ilişkin yaklaşımlar ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye değişebileceği gibi kültür mirasının türüne, niteliğine, mekan özelliklerine, tarihçesine, turizmdeki moda anlayışlara göre de değişebilmektedir (Emekli, 2003). Turizmin kıyı bölgelerine yığılması yerine ülkenin hemen her yerine yayılmasını sağlayacak, geçmişi seçicilikten uzak bir şekilde tanıtacak olan kültürel turizmin belirli niteliklere kavuşması için çok yönlü çabalar sarf edilmektedir. Bu nedenle dünyada son 20 yıl içinde kültür mirası ve bunun bir sektör olarak ele alınması giderek önem kazanmış, bu konuda yalnızca yeni uygulama türleri değil, yeni kavramlar da gelişmiştir (Herbert, 1995:7 aktaran Emekli, 2005: 102).

Kültür turizmi gün geçtikçe yükselen bir değer olarak değerlendirilmektedir. Bir ülkenin genelde ekonomide, özelde turizm alanında gerçek ve kalıcı bir rekabet gücü elde etmede, yerel ve bölgesel ekonomilere katkıda bulunmada, doğal, tarihsel ve kültürel mirası sürdürebilir kılmada kültür turizmi önemli bir araçtır. Kültürlerarası diyalog geliştirilmesinde, doğal, tarihsel ve kültürel mirasın korunarak paylaşımında, çok kültürlü bir ortama erişimde, kültür bilincinin geliştirilmesinde en önemli bileşken kültür turizmidir. Kültür turizmi geçmişe oranla çok daha önem kazanmış durumdadır. Ekonomik, siyasal, toplumsal değişimlerin yaşandığı dünyada dinlenme ve gezme potansiyeline sahip olanlar içinde kültüre, çevreye saygılı, düşünceli tüketici, gezgin sayısı hızla artmaktadır. Bu nedenle eskimiş turizm kalıplarını bırakılıp geleceğin turizminin ya da turizmin geleceğinin anlaşılması gerekmektedir denilebilir (Pekin, 2011).

Turizmin kültürlerin birbirini anlamasına yardımcı olması gibi bir fonksiyonu vardır. Özellikle son yıllarda amaçsız gezmenin yerini artık bilinçli bir kültürel turizmin aldığı bilinmektedir. Bu bağlamda Avrupa Birliği birleşme düşüncesinde kültürü en etkili araç olarak görmektedir. Her ne kadar Avrupa'da farklı diller ve kültürler olsa da, kültür farklılıklarından doğan kültür turizminin Avrupa'nın turizm pazarında küçülen payının artırılmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Çünkü kültür turizmi seyahat sanayinin en hızlı gelişen sektörüdür. Bu turizm için gelen turist, diğer turistlerden günde 62 dolar, her ziyarette 200 dolar fazla harcama yapmaktadır. Ayrıca kültürel turizm için gelenler ziyaretleri esnasında birden fazla turizm bölgesini ziyaret etmektedirler (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2006 aktaran Emekli, 2005: 102).

Son yıllarda yapılan seyahat endüstrisi araştırmaları kültür turizminin seyahat endüstrisinin en hızlı büyüyen kesmi olduğunu ortaya koymaktadır. Bazı turistlere göre kültür deneyimleri bir yerden keyif almayı artıran ve geri dönüş ihtimalini yükselten bir katma değerdir. Bununla birlikte Dünya'daki yerlerin tekdüzeliğinden sıkılan ve sayısı giderek artan ziyaretçiler için otantik deneyimler seyahat kararını vermelerinde ve beklentilerinde motive edici ve önemli bir faktördür (Craine, 2005: 2).

Dünyamızda kıyı turizmin hemen hemen doyuma ulaşması ve insanların artık kıyı turizminin yanında daha çok doğa ile bütünleşmek istemeleri ve geçmiş kültürlerin izlerini yerinde görme arzuları neticesinde, kültürel temaslar, yaşam tarzı, inanç sistemleri, el sanatları, yöresel mutfak, eğlence biçimleri ilgi çeker olmuştur. Bu nedenle kültürel özelliği olan kentler önemli turizm destinasyonları haline gelmiştir (Tapur, 2009: 474).

Orta ve Batı Avrupada yapılan bir araştırmaya göre, 2008'de Avusturya'ya gelen turistlerin %20'si, 2009 yılında Almanya'ya gelen turistlerin % 24'ü kültür amaçlı turizme katılmaktadır (http://www.tourism.boun.edu.tr).

Turizm araştırmacılarının ortak olarak kabul ettikleri bir nokta kültür turizminin büyümekte olduğu ve gerek ülke ve gerekse de bölge ekonomisine olan getirisinin de bu büyümeye paralel olarak arttığıdır (Walle, 1995: 874-890).

Kültür turizminin ilgi görmesi ve önemli hale gelmesi, bu turizm türünün gelişimi ile de oldukça ilişkilidir. Kültür turizminin gelişmesinde rol oynayan faktörleri ele almak yerinde olacaktır.

1.2.3.Kültür Turizminin Gelişimine Etki Eden Faktörler

Kültür turizminin günümüzde hem bir turistik ürün hem de bir tema olarak uluslar arası turizm hareketleri ile son kırk yıl içinde önemli gelişmeler gösterdiği belirtilmektedir (Swarbrooke, 1997: 232 aktaran Özdamar, 2011: 35).

Swarbrooke (1997)'e göre Kültür turizminin gelişmesine etki eden faktörlerden bazıları; (Kızılırmak ve Kurtuldu, 2005: 103);

- Kültürel turizmin yeni formlarının gelişimi,
- İnsanların medya aracılığı ile kültürel turizm olanaklarının farkına varması,
- Kültürel turizm ile ilgili olarak özel sektör ve gönüllü kuruluşların yapmış olduğu pazarlama faaliyetleri,
- Doğu Avrupa'daki ekonomik ve politik değişimin etkileridir.

Kültür turizmi uluslar arası turizm pazarında yeni turistik ürün olarak ön plana çıkmaya başlamıştır. Çünkü güneş-deniz-kum pazarına yönelik tatil turizminin doyuma ulaşması, çevre ve ekolojik denge konusunda yapılan tartışmalar, doğal güzellikler ve kaynaklardan yoksun olmak ve bireylerin tarihi değerler hakkında bilinçlenmeye başlamaları sonucu kültürel motiflere yönelinmiş durumdadır (Emekli, 2005: 101). Kültür ve turizm arasındaki bu ilişkinin gelişmesini sağlayan etkenler talep ve arz açısından değerlendirildiğinde (Sezer, 2010: 38-39):

Talep açısından:

- Başka kültürlere olan ilginin artması,
- Eğitim düzeyinin artması sonucu kültürel birikimin artması,
- Gelişmiş bölgelerdeki nüfusun yaşlanması,
- Postmodern tüketim şekliyle maddiyatçılıktan çok kişisel gelişime vurgu yapılması,
- Doğrudan tecrübe etme isteği,
- Seyahat imkanlarındaki artış sonucu diğer kültürlere ulaşımın kolaylaşması,
- Yeni ulusların ve bölgelerin ortaya çıkmasıyla farklı kültürlerin tanınması isteği,

Arz açısından:

- Kültür turizminin gelişiminin istihdamı ve geliri artırması,
- Kültür turizminin yükselen Pazar ve nitelikli turizm olarak görülmesi,
- Yeni teknolojiler sayesinde turizm ve kültür ile ilgili bilgilere ulaşımın kolaylaşması,
- Bölgelerin ve ulusların imaj oluşturma isteğidir.

Son yıllardaki sosyal değişmeler, kültür turizminin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Modern yaşamın insanın sadece günlük gereksinimlerini karşıladığı ve geçmişle ilgili deneyimler kazandıramadığı ileri sürülmektedir. Bu nedenle insanlar kendi geçmişleri kadar diğer ülkelerin geçmişlerine de ilgi duymaya başlamışlardır. Bu kültür turizminin talep yönüyle ilgili bir gelişmedir. Ulaşım ve iletişimin gelişmesiyle küçülen dünyada yeni yerleri tanıma, eski ve farklı kültürleri yeniden keşfetmek ve turistlerin hizmetine sunmak için çalışmalar ise arz olanaklarını genişletmektedir. Özellikle gelişmiş ülkeler 1980'lerden sonra kültür turizmi ile ilgili politikalar üretmeye başlamışlardır. Çünkü her yerin kendine özgü bir kültürel kimliği ve geçmişi vardır. Hiçbir yerin veya ülkeninki bir diğeriyle karşılaştırılamaz. Bu avantajdan yola çıkıldığında en önemli turizm

türünün ya da turistik ürün bileşeninin kültürel turizm olacağına inanılmaktadırlar (Emekli, 2006: 56).

Bu bağlamda alternatif turizm türlerinden olan kültür turizmi, değişen seyahat eğilimleri ve turistlerin beklentileriyle birlikte, giderek büyümektedir. Kişilerin artık daha farklı ve daha otanik yerleri ziyaret etme istekleri, kültürel alanlara yapılan gezilerde artışa neden olmaktadır. Turistler gezileri süresince kültürel anlamda keşif yapma isteği içinde olduklarından, kültür turizmi giderek gelişme göstermektedir (Wang vd, 2006: 49-50).

Kültür turizmine katılan ya da başka deyişle, kültür amaçlı seyahat eden kişileri tanımlamak, hangi özelliklerinin öne çıktığını belirlemek, kültür turizmini anlamak ve geliştirmek açısından önem arz etmektedir.

1.2.4.Kültür Turistinin Özellikleri

Kültür turizmini, "bir bölgede yaşayan bir insan grubuna özgü somut ve soyut özelliklerinin, ziyaretçinin ilgi ve amacına göre gerçek ortamında deneyimlenmesi için yapılan seyahat" olarak tanımlayabiliriz. Bu basit tanım, kültürün değişik unsurlarına göre insanların seyahat edebileceklerine ve hepsinin kültür turisti olduğuna işaret etmektedir. Bununla beraber, atalarının geldiği yerleri merak eden ve bu nedenle seyahat eden kişiler de kültür turistidir (Bahçe, 2009: 3).

İnsanların değişik kültürleri ve farklı yerleri tanıma isteği ve merakı, insanları kültür turizmine katılmaya teşvik etmiştir. Bu turistler seyahatleri sırasında, farklılık arayan, meraklarını keşfedilmemiş uzaklara seyahat ederek karşılayan, sayıca az fakat geçmişten günümüze bırakılan kültürel motifler ve çekiciliklerinin turistik ürün olarak tüketilmesini sağlayan en faal turistlerdir (Richards, 2001: 25).

Kültür turizminin içeriği oldukça geniştir. Bu turizm çeşidine katılan turistler, arkeolojik alanları ve müzeleri, mimari yerleri, sanatsal galerileri, festivalleri, heykelleri, müzik ve dans etkinliklerini, tiyatro gösterilerini, dini festivalleri izlemek ve katılmak amacını taşımaktadırlar (Richards, 2001: 23). Diğer bir deyişle, turistler hem farklı deneyimler kazanmak hem de bu gibi yerleri tanımak, görmek ve öğrenmek için kültür turizmi etkinliklerine katılmaktadırlar (Huh, 2002: 7-8).

Kültür turistleri, turistik bir yerde uzun süre kalmaya eğilimli, etkinliklere diğer turistlerden daha fazla katılan ve sık seyahat eden gezginlerdir. Yine yapılan araştırmalar,

kültür turistlerinin seyahatleri sırasındaki tutum ve davranışlarının diğer turistlere oranla daha ayırt edici olduğunu göstermiştir (McKercher ve Cros, 2002: 136).

Günümüzde orta yaş ve üstü olan turistler kırsal, kültürel ve doğa turizmine daha çok önem vermektedirler. Bu turistler; eğitim ve ekonomik düzeyi yüksek, kültürlerarası etkileşime açıktır (Soykan, 2003: 2).

Kültür turizmi pazarı, gözle görülür bir şekilde büyüme göstermektedir. İnsanlar etnik kökenlerine ilgi duymaya başlamışlardır. Aynı zamanda, eğitim düzeyi ile kültür ve miras turizmine olan ilgi arasında da doğrudan bir ilgi bulunmaktadır. Geçmişle ilgili daha çok bilgi edinme ve başka hayat tarzları hakkında bilgi sahibi olma isteği, eğitim düzeyi arttıkça yükselme eğilimi göstermektedir. Coathup'a göre, iyi bir eğitim, kültürel zenginlik ve kendini daha çok bilgilendirme amaçlı seyahat etme isteğini artırmaktadır. Bu nedenle, eğitim seviyesi yükseldikçe, kültür turizmi etkinliklerine olan talep artmaktadır (McKercher ve Cros, 2002: 137).

Kültür turizmi hareketlerine katılan turistlerin karakteristik özellikleri de tatil turizmine katılanlara göre oldukça farklılık göstermektedir. Konu ile ilgili olarak Kanada ve Amerika'da yapılan bir çalışmada kültür turistleri (Silberberg, 1995: 363 aktaran Kızılırmak ve Kurtuldu, 2005: 103-104);

- Tatil turizmine katılanlara göre gelir düzeyleri daha yüksektir ve tatil süresince daha fazla harcama yapmaktadırlar,
- Daha fazla alışveriş yaptıkları için harcama miktarları diğer turistlere göre daha fazladır,
- Gezi sırasında geceleme süreleri daha uzundur,
- Konaklama tercihleri olarak otel ve moteller daha çok tercih edilmektedir,
- Eğitim düzeyleri daha yüksektir,
- Seyahate katılanlar arasında kadınların oranı erkeklere göre daha fazladır,
- Kültürel seyahatlere katılanlar orta yaş ve üzeri gruptadırlar.

Bu özelliklere ek olarak Werking 2003 yılında kültürel turistlerin kim olduğu hakkında yaptığı bir araştırmada şu sonuçlara da ulaşmıştır (Aksu, 2004: 36):

- Kitle turistlerinden genellikle ayrı, bireysel veya küçük gruplar içinde seyahat eden,
- Seyahat zamanları genellikle nisandan başlayıp eylül ayına kadar olan döneme yayılabilen ve tatildeyken bölgede daha fazla zaman harcayabilen turistlerdir.

Özdamar (2011: 39) ve Lohmann ve Mundt (2002: 219) 'a göre ise kültür turistinin özellikleri şu şekilde belirtilmiştir:

- Tiyatro, konser gibi sanat faaliyetlerine katılan, sanat galerilerini ve sanat merkezlerini ziyaret eden,
- Yerel el sanatı galerilerine ve stüdyolarına giden,
- Festivallere, şölenlere ve kültürel olaylara katılan,
- Tarihsel olayların gerçekleştiği yerleri ve tarihteki ünlü kişilerin yaşadığı mekanları gezen,
- Tarihi yapı ve eserleri gezen,
- Sportif ve boş zaman faaliyetlerine katılan,
- İnanç merkezlerini ziyaret eden,
- Yerel yiyecek ve içecekleri görmek ve tatmak için gezen,
- Temalı gezi programlarına katılan kişilerdir.

Werking'in 2003 yılında kültürel turistlerin kim olduğu üzerine yaptığı bir araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır (Aksu, 2004: 36):

- Diğer turistlerden daha fazla kazanan,
- Tatildeyken daha fazla harcayan,
- Genel halktan daha eğitimli,
- Yaş ortalaması genellikle 50 yaş üstü olan,
- Tatildeyken bölgede daha fazla zaman harcayan kişilerden oluşmaktadır.

Kültür turizmine katılan turistler farklı amaçlarla katılım göstermektedir. McKercher ve du Cros (2002) kültür turizmine katılan turistleri amaçlı kültür turisti ve tesadüfi kültür turisti olarak sınıflandırmaktadır. Bunlar içinde amaçlı ziyaretçiler düşük sayıda ancak konularına hakimdirler. Raslantısal ziyaretçiler ise planlamadan bu tür gezilere katılır ve konuyla ilgisi olmadığından ziyareti hemen bitirmeye çalışırlar.

Görüldüğü üzere, kültür amaçlı seyahat eden kişiler kültür turisti olarak adlandırılırken aynı zamanda kendi içinde de bazı sınıflandırmalara tabi tutulmaktadır. Gün geçtikçe önem ve ilginin arttığı kültür turizminin gelişmesine katkı sağlamak açısından bu turizm türüne katılan bireylerin genel olarak profillerinin ortaya konması gerekliliği oldukça açıktır.

1.2.5.Kültür Turizminin Olumlu Yönleri

Kültür turizminin pek çok açıdan fayda yarattığı söylenebilir. Örneğin Dinçer ve Ertuğral (2000: 70)'a göre kültür turizmi;

- Modern turizm tüketim kalıplarına uyar ve sürekli tatmine yol açan yeni ürünleri ve deneyimleri araştırır.
- Gelişen turizm pazarının bölümlere ayrılmış taleplerini karşılayan farklı bir ürünün geliştirilmesine katkıda bulunur.
- Güneş-deniz ve kum kaynaklarının dışında geriye kalan yeni destinasyonlar için farklı bir bakış açısı yaratır.

Bununla birlikte;

- Turizmin mevsimlik problemlerini çözerek, turizmin zamana ve mekana yayılmasını sağlar (Dinçer ve Ertuğral, 2000: 70; Richards, 1996; Emekli, 2006: 54; Khalilova, 2008: 35).
- Kültürel değerlerin korunması, geçmişe ve geleceğe sahip çıkma ve canlandırmayı sağlar (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002: 7; Emekli, 2006: 54; Richards, 1996).
- Önemli derecede gelir sağlayıcı etkisi vardır. Kültür turizmine katılanlar yüksek satınalma gücü nedeni ile bölge için yüksek katma değer sağlar (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002: 188; Fuchs, Gasser ve Weiermair, 1998: 26).
- Her yıl milyonlarca turisti motive ederek müzelerin, sanat galerilerinin ve tarihsel alanların ziyaret edilmesini sağlayarak çok sayıda insanın istihdam edilmesine olanak yaratmaktadır (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002: 188, Fuchs, Gasser ve Weiermair, 1998: 26).
- Turizm kültürel çeşitliliğin ve özgürlüğün korunması için araçtır. Çünkü kültür turizmi, büyük oranda yerel kimliğe ve özgürlüğe dayalıdır. Turizm hem yerel kalkınmayı hem de yerel halkın yaşam kalitesini artırır (Uslu ve Kiper 2006: 305-306).
- Ülke kültürünü yerli ve yabancılara tanıtmayı sağlar (Emekli, 2006: 54; Richards, 1996).
- Talep çeşitliliği yaratarak turizm kaynaklarının aşırı kullanımını önler (Fuchs, Gasser ve Weiermair, 1998: 26).

Bunlara ek olarak Richards (1996)' nın vurguladığı bazı olumlu yönleri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz;

- Ülkelerin ortak miraslarını öğrenmede toplumlara fırsat sağlar.
- Maddi-manevi kültürel değerler turizm yoluyla maddi değer kazanır.
- Turistik ürün çeşitlendirilmesinde dünya markası yaratmada en etkili rolü kültürel kaynaklar oynar. Diğer bir ifadeyle, talep yaratma, talep çeşitlendirme, turistik ürün yaratma, ürün çeşitlendirmede kültürel turizm ayrıcalıklı bir yere sahiptir.

1.2.6.Kültür Turizminin Olumlsuz Yönleri

Kültür turizminin, kültürel değerleri koruma ve canlandırma gibi yapıcı etkisine rağmen (Gülcan, 2010: 102), plansız bir turizm gelişimiyle kimi zaman somut ve somut olmayan kültürel değerler üzerinde yıkıcı etkilerinin de (Engelhardt vd, 2004) olduğu bilinmektedir.

Kültürel değerlerin aşırı bir şekilde ticari hayatın bir parçası haline getirilmesi kültür turizminin uzun dönemde karşılaşabileceği tehlike olarak karşımıza çıkmaktadır. Çoğu kez turizm planlamaları tarihi ve kültürel değerler dikkate alınmadan yapılmakta ve bunun sonucunda tarihi ve doğal değerlerin korunmasında problemlerle karşı karşıya gelinmektedir. (Markwich, 1999: 227-248 aktaran Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002: 7)

Avrupa Turizm Enstitüsü (ETI), kültür turizminin bölge için ortaya çıkabileceği olumsuzlukları şöyle sıralamaktadır (Fuchs, Gasser ve Weiermair, 1998: 26):

- Kitle talepleri bölgede aşırı kalabalık oluşturabilir.
- Turist taleplerine yönelerek, bölgenin otantik özellikleri kaybolabilir.
- Bölgenin tarihsel süreç içindeki bazı dönemleri taleplere uygun olarak yeniden gerçeğe uygun olmayan şekilde düzenlenebilir.

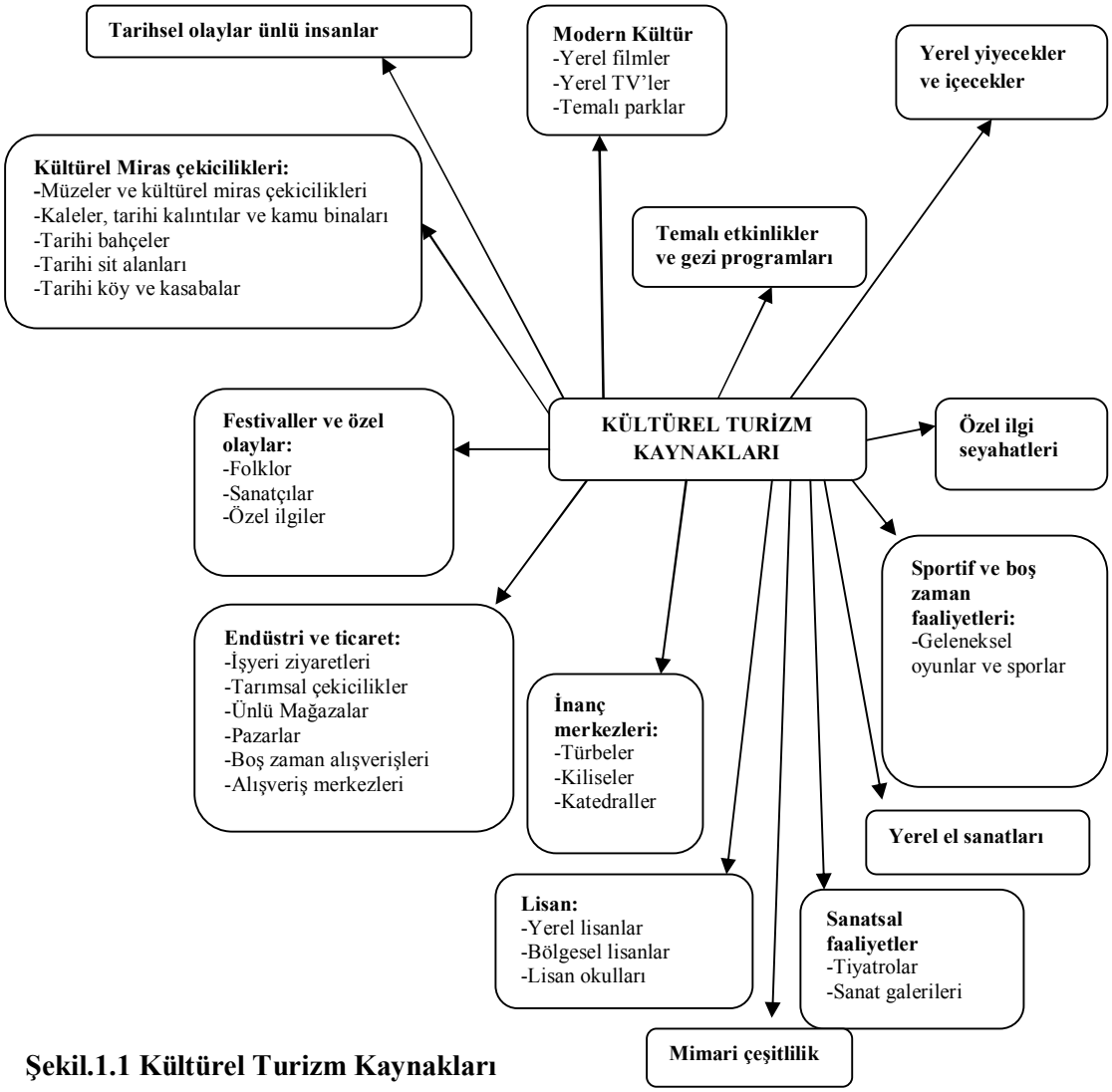
Kültürel Miras önceki nesillerin yarattıkları ve kuşaktan kuşağa aktardıkları maddi ve manevi kültür ürünleri olarak tanımlanabilir ve miras turizmi kaynakları oldukça çeşitlidir. Ancak bilinçsiz uygulamalarla zaman içerisinde kayıplara uğramaktadır. Bu kayıpları önlemek kaynakların korunması ve sürdürülebilir olmasına bağlıdır (Özkan, 2005).

Geri kalmış bölgeleri turizm yolu ile geliştirmeye çalışan turizm planlamacılarının bölgede yaşayan insanların kültürel değerlerinin ve çevrelerinin bozulmaması için gerekli önlemleri almaları gerekmektedir. Zira, yerel halkın çevresel değişikliklere verdikleri tepki büyük olmaktadır (Lindberg ve Johnson, 1997: 402-424 aktaran Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002: 7).

1.2.7.Kültür Turizminin Sınıflandırılması ve Kültürel Çekicilik Unsurları

Kültür turizminin tanımında olduğu gibi sınıflandırılmasında da farklı görüşler ortaya çıkmaktadır. Literatürde kültürel çekicilik unsurları ya da kültürel varlıkların kapsamında neler olduğuna ilişkin pek çok farklı sınıflandırma göze çarpmaktadır. Kültür turizminin oldukça geniş kapsamlı olması ve hızlı bir gelişme göstermesi sınıflandırılmasını da güçleştirmektedir.

Kültür turizminde yaşanan söz konusu gelişmeler sonucu kültür turizmi, Richards, (2001: 23) tarafından Şekil 1.1' deki gibi sınıflandırılmaktadır. Richard'ın sınıflandırmasında; turistlerin tercihlerinde meydana gelen değişiklikler paralelinde gidilen yörelerdeki yerel yaşamı, gelenek ve görenekleri yansıtan kültürel değerlerin de tanınmasına yönelik seyahatlerin değerlendirildiği görülmektedir.

Şekil.1.1 Kültürel Turizm Kaynakları

Kaynak: Richards, Greg. (2001), Cultural Attractions and European Tourism, CABI Publishing, Newyork

Kültür turizmini diğer turizm türlerinden ayıran en önemli fark öğrenme fonksiyonlu olmasıdır. Kültür, insanların düşündüğü (tavır, inanç, fikir ve değerler), yaptığı (davranış ve yaşayış biçimleri) ve oluşturduğu (sanat eserleri, el sanatları, diğer kültürel ürünler) unsurları kapsamaktadır. Dolayısıyla kültür, süreçler (insanların düşünceleri ve yaşama biçimleri) ve bu süreçler sonunda oluşan ürünleri (binalar, el sanatları, sanat ve gelenekler) ortaya koymaktadır. Bu nedenle kültür turizmi sadece geçmiş kültürlere ait mekan ve anıtların ziyareti değil, aynı zamanda bir bölge veya ülkedeki insanların yaşam biçimi üzerine de kuruludur (Richards, 2001).

Özkan (2005: 35)' a göre kültür turizmi iki ana başlık altında incelenebilir:

- Deneyime yönelik kültür turizmi: Turistlerin görsel sanatlar, festivaller ve sanatın diğer alanlarına yönelik organizasyonlara katılmalarıyla gerçekleşir.
- Kültürel miras turizmi: Belirli doğal alanları ziyaret etme, tarihi kalıntıları, anıtları ve yapıları gezme, çekim yerinin tarihini ve doğasını bir arada inceleme amaçlarını taşıyan kültür turizmi şeklidir.

Kültür turizmi; yeni kültürleri tanıma ve geçmiş kültürleri merak etme temeline dayanmaktadır. Kültür turizmi; eğitim, sanat, kültür, festival turları, anıtları, sit alanları ve doğal güzelliklerin ziyaretleri, dini gezileri ile özellikle faaliyet alanı kültürel etkinlik olan seyahatleri içermektedir. Bu bağlamda kültür turizmi (Foo ve Resotto, 1998: 7);

- Festivaller ve fuarlar (müzik, dans, komedi, görsel sanatlar, sanatsal miras),
- Gösteriler ve konserler (tiyatro, opera, balo gösterileri; klasik ve çağdaş müzik konserleri),
- Müzeler ve sanat galerileri,
- Sanat ve zanaat atölyeleri ve stüdyolar,
- Tarihi yerler, binalar, kültürel miras ve anıtları ziyaret ve etkinliklere katılım şeklinde gerçekleşmektedir.

Kültür turizminin içeriği ve gerçekleştirilme biçimine göre bir başka sınıflandırmayı da Fagence (2003: 57) Tablo 1.1' deki gibi yapmış ve üç gruba ayırmıştır:

Tablo 1.1. Kültür Turizminin Sınıflandırılması

Kategori	Örnek
Yüksek, Kurumsallaştırılmış Kültür	Müzeler, sergiler, görsel sanatlar, tarihi yerler, tiyatro, edebiyat, bilim ve teknoloji merkezleri
Halk, Popüler Kültür	Film, eğlence, spor, kitle iletişim araçları, alışveriş, etkinlikler, yemek, ürün, el sanatları, gelenekler, görenekler
Etik Semboller	Dil, eğitim, ulaşım, din, giyim, süsleme, lehçe

Kaynak: Fagence, Michael. "Tourism and Local Society and Culture", *Tourism in Destination Communities,* (Ed. S. Singh, D.J. Timothy and R. K. Downling), Cambridge: Cabi Publishing, Oxon UK 2003.

Tablo 1.1' den de anlaşılacağı üzere, müzelere, sergilere, tarihi yerlere, tiyatro ve görsel sanatlar amaçlı, edebiyat, bilim ve teknoloji merkezlerine yapılan ziyaretler, "yüksek kültür" unsuru olarak; bunun yanında filmler, etkinlikler, gelenek ve görenekler birer "halk kültürü" olarak ve son olarak da dil, din, eğitim, giyim, süsleme ve lehçe ise, bir topluluğa ait "belirgin kültürel unsurlar" olarak ifade edilmektedir (Fagence, 2003: 57).

Kültür Turizm Bakanlığı'nın 1988 yılında hazırladığı 'Bir Yörenin Turizm İmkanlarının Değerlendirilmesi İçin Rehber' adlı yayında 'Kültürel Değerler' başlığı altında bazı alt başlıklar verilerek bir sınıflandırma yapılmıştır. Bunlar aşağıda sıralanmaktadır (Arınç, 2002: 108):

- **Tarihi eserler** adı altında yörenin tarihini yansıtan, günümüze kadar gelmiş eserler: Cami, han, hamam, türbe, su kemeri, tescilli yapı-sokak, anıtsal ağaçlar, çeşme, kervansaray, saat kulesi sayılabilir.
- **Arkeolojik eserler** olarak ise yörede yaşamış çeşitli medeniyetlerden günümüzde kalan eserler olarak değerlendirilmiştir: Antik kent, kale, sur, tiyatro, hamam, su kemeri, sarnıç ile yer altı arkeolojik eserleri buna örnektir.
- **Tarihi dini merkezler**, değişik tarih dönemlerinde yapılmış dini yapılardır. Cami, manastır, kilise, mabed, tapınak, sinagog tarihi dini merkezlerdir.
- **Müzeler**, ilke ve yörenin tarihi ve kültürel özelliklerini yansıtan taşınabilen eser ve eşyaların sergilendiği açık ya da kapalı mekanlardır. Etnografya müzesi, arkeoloji müzesi, açık hava müzesi, özel konulu müzeler buna örnektir.
- **Festivaller**, yılın belirli günlerinde düzenlenen konulu ulusal ve uluslar arası katılıma açık (müzik, tiyatro, özel konulu toplantılar) faaliyetler bütünü olarak kabul edilmektedir.

- **Özel günler**, gelenek ve göreneklerden ya da dini inançlardan kaynaklardan, törensel özelliği olan günlerdir.
- **Yöresel el sanatları** adı altında ise halı, kilim gibi dokumalar, toprak işleme, taş işleme, mücevher sıralanmıştır.
- **Türk folkloru**, Türk turizmine entegre edilebilecek özgün değerlere sahiptir. Folklor turistik talebin doğmasında rol oynadığı gibi turizme arz edilen değerler açısından da önemlidir.

Görüldüğü üzere kültür turizmi pek çok farklı öğe ile açıklanabilmektedir. Bu çalışmada ise kültür turizminin tarihsel ve sosyo-kültürel unsurlarından oluştuğu varsayılarak ele alınacak ve bu unsurlar kültürel çekicilikler adı altında incelenecektir.

Bu araştırmada kültür turizmi potansiyelini oluşturan kültürel çekicilik unsurları iki grupta ele alınacaktır:

- Tarihsel Çekicilik Unsurları: Bir milletin önceki nesillerden kalan tarihi miraslarını içerir. Tarihsel çekicilik unsurlarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:
  -Arkeolojik ve tarihi sit alanları
  -Kaleler
  -Müzeler
  -Saraylar
  -Dini yapılar
  -Köprüler
  -Hanlar
  -Hamamlar
  -Çeşmeler
  -Diğer tarihsel kaynaklar
- Sosyo-Kültürel Çekicilik Unsurları
  -Geleneksel el sanatları
  -Anma günleri, festival ve şenlikler
  -Giyim-kuşam
  -Yöre Mutfağı
  -Halk Oyunları
  -Geleneksel evler

1.2.7. Dünyada Kültür Turizmi

Artan global rekabet ortamında ortaya çıkan teknolojik, ekonomik ve siyasal değişimler çerçevesinde, turizm sektöründe tüketim kalıplarında da değişiklikler olduğu görülmüştür. Bu değişim sonucunda özellikle gelişmekte olan ülkelerin dünya turizm payından aldıkları payı artırabilmeleri, sundukları turizm ürünlerini çeşitlendirmeleri ile mümkün olacaktır. Turistler seyahatleri sırasında, sadece deniz, kum ve güneşi tercih etmeyip, farklı özel ilgi alanlarına da yönelmektedirler. Dinlenme, eğlenme, sağlık, din, spor gibi etkenlerin yanında, kültür de insanların turizme katılma nedenleri arasında önemli bir rol oynamaktadır. Dünya Turizm Örgütü verilerine göre, kültür turizmi dünyada en fazla gelişme gösteren turizm türleri arasında yer almakta ve hızlı gelişme göstereceği görülmektedir (Uygur ve Baykan, 2007: 30). Ayrıca, Dünya Turizm Örgütü'nün yaptığı tahminlere göre de, bu artış trendini özellikle Avrupa, Ortadoğu ve Asya bölgelerinde devam edeceği ifade edilmektedir (Kızılırmak ve Kurtuldu, 2005: 100).

Dünya'daki turizm hareketlerinin özelliklerini daha iyi anlayabilmek için insanların seyahatlere çıkma amaçlarını incelemek gerekmektedir. Tablo 1.2'ya bakıldığında, boş zaman, rekreasyon ve genel anlamıyla tatil amaçlı seyahatlerin toplamdaki oranı 1990 yılında % 62.3 iken, 2001'de önemli oranda gerilemiş ve % 53.6'ya düşmüştür. Buna karşılık, iş amaçlı seyahat ve diğer motivasyonlar yani eş-dost ziyareti, kültür, sağlık, din amaçlı yapılan seyahatlerin payında ise, büyük bir gelişme görülmektedir. Bu veriler ışığında, tüketim kalıplarında önemli değişiklikler olduğu söylenebilir. Yani genellikle deniz-kum-güneş üçlemesiyle algılanan klasik turizm anlayışının yapısında belirgin değişmeler görüldüğü açıktır. Bu değişim; doğaya, çevreye ve kültüre dayalı turizme duyulan ilginin artması şeklinde kendini göstermektedir. Bu da farklı turist tipleri ortaya çıkardığı gibi, kültür turizmi, dağ turizmi, golf turizmi, yayla turizmi, inanç ve miras turizmi gibi turizm çeşitlerini de ortaya çıkarmıştır (Sayılan, 2007: 62).

Tablo 1.2. Seyahat Amaçlarına Göre Uluslar arası Turizm Hareketleri

Seyahatin Amacı	Uluslar arası Turist Varışları (Milyon)				Pazar Payı (%)		Değişim Oranı (%)		Ortalama Yıllık Artış Hızı (%)
	1990	1995	2000	2001	1990	2001	00/99	01/00	1990-2000
Boş Zaman, Rekreasyon ve Tatil	284.0	339.1	371.1	367.0	62.3	53.6	7.0	-1.1	2.7
İş Amaçlı Seyahat	57.8	80.1	130.9	128.4	12.7	18.8	6.6	-1.9	8.5
Kültür, Sağlık, Din, Diğer	74.4	106.5	154.6	161.8	16.3	23.6	6.9	4.6	7.6
Belirtilmemiş	39.8	24.8	30.6	27.0	8.7	3.9	-	-	-
TOPLAM	**455.9**	**550.4**	**687.3**	**684.1**	**100.0**	**100.0**	**6.8**	**-0.5**	**4.2**

Kaynak: WTO, 2003 aktaran Sayılan Hasan, Muş İlinde Kültür Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Yönden Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2007, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara .

Kültür turizminin önemli bir çekiciliğini teşkil eden müzeler, eserlerini ziyaretçilerinin görmeleri için sergilerler (Sezer, 2010: 51). Bazı ülkeler, özellikle de gelişmiş ülkeler, müzeleri turizmin ayrılmaz bir parçası olarak görmektedirler. Örneğin Fransa'da son on yılda Paris ve diğer bölgelerdeki Kültür Bakanlığı yönetiminde olan 2.000 müzeye yüz milyonlarca Frank yatırım yapılmıştır (Herreman, 1998: 9-10 aktaran Sezer, 2010: 51). Britanya'da korunması ön görülen 500.000 bina, 17.000 koruma altına alınmış eser, 5.500 koruma alanı vardır. Ayrıca her 15 günde bir yeni bir müzenin açıldığı söylenmektedir (Urry, 2009: 169 aktaran Sezer, 2010: 51). Müzelerden ve eski eserlerden turizm bakımından nasıl yararlanıldığını anlamak için iki önemli turizm ülkesi olan İtalya ve Fransa'dan bu konudaki örneklere bakılabilir. Fransız müze idarecileri,düzenledikleri müze gecelerinde yoğun bir ışıklandırma ile ziyaretçi çekmektedir. İtalyanlar da bütün gün çalıştığı için gündüz müzeleri görmeye ve gezmeye vakit ayıramayan halkı müzelerden yararlandırma düşüncesiyle geceler düzenlemektedir. Ayrıca İtalya'da, Turizm İdaresi, tarihsel dekorlar içinde sahneler kurdurup yaz aylarında burada konserler verdirmekte, operalar temsil ettirmektedir. Bu örneklerden de anlaşılacağı gibi turistlerin boş zamanlarını en iyi şekilde doldurmak, onları memnun için her şey düşünülmüştür (Özgören, 2007: 44 aktaran Sezer, 2010: 52).

2007 yılında Notr Dame Katedrali'ni 13,5 milyon, Euro Disney'i 11 milyon, Pompidou Kültür Merkezi'ni 7,6 milyon, Technico-scientifique-La Villette'yi 5,8 milyon, Eyfel Kulesi'ni 5,4 milyon, Louvre Müzesini 5 milyon, Versailles Sarayını 5 milyon kisi ziyaret ederken, Paris'e gelen toplam turist sayısı 25 milyon olmuştur (Boyar, 2006: 91).

İngiltere'de ise 2007 yılında sadece Londra'daki müzeleri ziyaret eden ziyaretçi toplamı 31,4 milyon kişidir (The Guardian, 2009 aktaran Sezer, 2010: 52).

Belçika'nın Brüksel kenti kendisini kongre, fuar ve sanat merkezi bir şehir olarak kültür turizmindeki yerini almaktadır. Bu şehir genel olarak önemli uluslar arası toplantılara, uluslar arası kültürel-sanatsal etkinlikler ve festivallerle ev sahipliği yapmaktadır (Munster, 1996).

Singapur ve Hong Kong benzer ekonomik ölçekleri, sosyal ve kültürel yaşam tarzı bakımından ve geçmişte birer İngiliz kolonisi olarak Asya'da benzer bir tarihi geçmişe sahiptir. Bu güçlü geçmişe sahip iki şehir kültürel zenginliklerini ziyaretçileriyle paylaşmaktadır (Tam, 2001).

Kanada'nın Toronto kenti kültürü ve her yıl geleneksel düzenlenen Toronto Film Festivali ile ön plana çıkmaktadır (Clark, 2006: 8-9 aktaran Giritlioğlu ve Avcıkurt, 2010: 82).

Kültürel çekicilik unsurlarından sahne sanatları ve festival organizasyonlarına Avustralya önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu organizasyonlara en güzel örnekler; Sydney Theatre Company, Australian Ballet, Opera Australia ve Melbourne Symphony Orchestra'dır ve 1996-1997 yıllarında 12.1 milyon ziyaretçi 65.408 performansa katılmıştır (Foo ve Rosetto, 1998: 15).

Ayrıca, Amsterdam, Barcelona, Dubai, Singapur, Hong Kong, Paris, İstanbul dünyada önemli birer kültürel turizm merkezi olan şehirlerdendir (Giritlioğlu ve Acıkurt, 2010).

1.2.8. Türkiye'de Kültür Turizmi

Türkiye toprakları, insanlığın ilk göçü sayılan ve 1.8 milyon yıl önce ilk kültürel üretimi yapan Homo Erectus'un Afrika kıtasından diğer kıtalara geçişinden itibaren, bir kültür üretim ve aktarım merkezi kimliğini kazanmıştır. Böylece Türkiye, gerek geçmiş kültür mirası ve gerekse çağdaş kültür elemanları ile kültür turizmi ürünlerinde çok önemli potansiyele sahiptir (Gülcan, 2010: 100). Tüm bu potansiyele rağmen Türkiye dünya turizmine geç dahil olmuştur.

Dünya turizm hareketlerine geç konu olmuş Türkiye için, aslında başlangıçta turistik ürün olarak öncelikle kültürel varlıklar öne çıkmıştır. Ancak başlangıçtaki talebin miktarı ve buna bağlı olarak da yatırımlar oldukça sınırlı düzeyde gerçekleşmiştir.

1980'lerden sonra yaşanan Türkiye turizm hamlesinden sonra ise turizm ürünü ve buna bağlı olarak yatırımlar, ağırlıklı olarak coğrafi zenginliklere dayalı biçimde gerçekleştirilmiştir (Gülcan, 2010: 100). Bu dönemde Türkiye'de kültürel yatırımlar bir anlamda ikinci plana itilerek, özellikle Turizmi Teşvik Yasası ile daha çok deniz-kum-güneş üçlüsüne dayalı yatırım yapılmış, bu durum gezi ve eğlence amaçlı turistik seyahatleri öne çıkarmıştır (Gülcan, 2010: 104).

Çok sayıda medeniyetlere beşiklik etmiş Anadolu topraklarında Hititler, Sümerler, Urartular, Likyalılar, Lidyalılar, Frikyalılar, İyonlar, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular, Osmanlılar, Türkiye Cumhuriyetine gelinceye kadar birçok iz ve kalıntı bırakarak, ülkemizi benzersiz bir konuma ulaştırmıştır (Doğaner, 2001). Harita1.1' de Anadolu topraklarının ev sahipliği yaptığı medeniyetler görülmektedir. Bununla birlikte sahip olduğu örf, adet, gastronomi, tarih, müzik ve resim, din, mimari yapı, el sanatları, giyim tarzı ile de Türkiye zengin bir kültürel ürün potansiyeline sahiptir (Emekli, 2005:103).

Harita 1.1. Anadolu Medeniyetleri Haritası

Kaynak: http://www.tarihharitasi.com/tarih-haritalari

Son yıllarda ülkemizde kıyı turizmiyle başlayan turizm hareketleri zamanla çeşitlenmiş, kültürel ağırlıklı ziyaretler ve diğer turizm türleri ile yeni yapılanmaya girmiş, mekansal çeşitlenmeye uğramıştır. Son yılların turizm politikaları ise İkinci Turizm Hamlesi başlığı altında Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün

öngörüleri doğrultusunda gelişmektedir. Sürdürülebilir kalkınma ilkeleri; alternatif turizm politikaları üretilerek, turizm türlerini çeşitlendirme açısından yayla turizmi, kırsal turizm, köy turizmi, ekoturizm, termal turizm, kültür turizmi, inanç turizmi gibi turizm türleri öne çıkarılmaya çalışılmaktadır (Emekli, 2005: 103).

Türkiye'deki kültürel zenginliğin coğrafi yayılımı nedeniyle, ister amaçlı ister tesadüfi kültür turisti olsun, somut ve somut olmayan kültürel varlıklar ile yerli ve yabancı turistin yoğun bir şekilde temas imkanı bulunmaktadır.

Ancak Türkiye'nin tarih öncesi döneminin geniş bir coğrafyaya yayılmış özgün ve zengin somut kültür miras potansiyeli, turizmde ürün olarak yeterli düzeyde değerlendirilememektedir (Gülcan, 2010: 113).

Ülkemizde Kültür ve Turizm Bakanlığı Müzeler ve Anıtlar Genel Müdürlüğü'ne kayıtlı 191 müze ve 115 ören yeri bulunmakta ve müzelerde 2.500.000'ün üzerinde eser sergilendiği belirtilmektedir. Asırlar boyunca sayısız uygarlığa ev sahipliği yapmış Anadolu topraklarında birçok kent, kalıntı bulunmasının yanı sıra çeşitli yerel kültür ürünleri de kültür turizmi kapsamında değerlendirilmeyi beklemektedir (Emekli, 2005: 104).

Kültürel çekiciliklerin koruma kullanma dengesi gözetilerek sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde ele alınması, bu çekicilikleri tanıtmak ve tüm insanlığı bunları paylaşmaya davet etmek açısından önemlidir (Emekli, 2005: 104). Tüm doğal ve kültürel varlıkların korunmasını amaçlayan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO), 1972 yılında, tüm ulusları ortak işbirliğine davet etmiş, bu bağlamda Kasım 2002 itibariyle, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne, dünyadaki 730 doğal ve kültürel varlık dahil edilmiştir. Türkiye Dünya Miras Listesi'ne 9 yeri kayıt ettirirken, geçici listeye 16 kültür varlığımız eklenmiştir. Bunlar; İstanbul'un Tarihi Alanları (1985), Kapadokya-Göreme Milli Parkı (1985), Sivas-Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (1985), Hattuşaş-Boğazköy (1986), Nemrut Dağı (1987), Kanthos-Letoon (1988), Hierpolis-Pamukkale (1988), Safranbolu (1994) ve Truva (1998)' dır. Geçici listede önerilen yerler ise; Efes ve Karain, Selimiye Camii ve Külliyesi, Bursa ve Cumalıkızık Osmanlı Kentsel ve Kırsal Yerleşimleri, Konya Selçuklu Başkenti, Alanya Kalesi ve Tersanesi, Denizli-Doğubeyazıt Güzergahı Selçuklu Kervansarayları, İshakpaşa Sarayı, Harran ve Şanlıurfa Yerleşimleri, Diyarbakır Kalesi ve Surları, Mardin Kültürel Peyzaj Alanı, Ahlat Eski Yerleşimi ve Mezar Taşları, Sümela Manastırı, Alahan Manastırı, St. Nicholas Kilisesi, St. Paul Kilisesi-

St. Paul Kuyusu ve Çevresi, Kekova, Güllük Dağı-Termessos Milli Parkı'dır (http://www.kültür.gov.tr).

TURSAB (2009) tarafından yapılan bir çalışmada (Tablo 1.3), Türkiye'ye gelen yabancı turistlerin yıllar içinde geliş nedenleri incelendiğinde Türkiye'nin çok zengin kültürel çekiciliklere sahip olmasına rağmen, eğlence ve gezi amacı ile gelenlerin % 55 'e yakın iken, ülkeye turistlerin kültürel amaçlı geliş oranları 2001 ile 2008 yılları arasında % 9.17'yi geçememiştir. Ayrıca, 2001 yılında ülkeye kültür amaçlı gelen turistlerin toplam turist sayısına oranı %9.17 iken, bu rakam 2008 yılında %6.4'e kadar gerilemiştir. Buna karşın, ülkeye gezi ve eğlence amaçlı gelen turistlerin oranı 2001 yılında %52.2'den, 2008 yılında %58.5'e çıkmıştır. Tablo 1.3 incelendiğinde yüzdesel oranın düşmesine rağmen, ülkeyi ziyaret eden turist sayısındaki artıştan dolayı kültür turistinin sayısının da arttığı söylenebilir. Yani Türkiye'yi 2001 yılında 1065 milyon turist, 2008 yılında ise 1685 milyon turist kültürel nedenler ile ziyaret etmiştir (Özdamar, 2010: 42).

Yeryüzündeki miras ve tarihi kaynaklar kültür turizminin doğmasına ve gelişmesine neden olur. Ülkemizdeki bazı delta ve traverten alanlarında antik kent kalıntıları ile doğal ve kültürel mirasın iç içe olduğu alanlar vardır. Pamukkale travertenlerindeki Hierapolis kenti, Büyük Menderes deltasındaki Milet ve Priene kentleri, Küçük Menderes deltasındaki Efes kenti doğal ve kültürel kaynakların sentezini gerçekleştiren örneklerdir (Doğaner, 2001: 135).

Türkiye'de kültür turizminde büyük bir yere sahip İstanbul, geçmişten günümüze sahip olduğu tarihi ve kültürel dokusu ile öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, İstanbul 2010 yılında Avrupa Kültür başkenti seçilmiştir (Giritlioğlu ve Avcıkurt, 2010: 83).

Tablo 1.3. Türkiye'ya gelen Yabancı Turistlerin Türkiye'ye Geliş Nedenleri (2001-2008) (TURSAB, 2009)(Kişi sayısı ve Toplam İçinde Pay %)

Geliş Amacı	**2004**	**2004**	**2005**	**2005**	**2006**	**2006**	**2007**	**2007**	**2008**	**2008**
Gezi, Eğlence	8 216 757	56.74	9 904 716	57.2	8 529 890	51.9	10 890 338	56.6	12 709 292	58.5
Kültür	1 116 206	7.71	1 310 082	7.6	1 008 513	6.1	1 154 624	6.0	1 388 837	6.4
Sportif İlişkiler	213 971	1.48	249 765	1.4	179 419	1.1	303 089	1.6	326 201	1.5
Yakınları Ziyaret	1 044 575	7.21	1 480 442	8.6	1 929 800	11.7	2 068 642	10.8	2 411 765	11.1
Sağlık	133 721	0.92	164 598	1.0	153 895	0.9	154 603	0.8	162 484	0.7
Dini	61 053	0.42	106 710	0.6	101 564	0.6	137 787	0.7	95 027	0.4
Alışveriş	1 041 585	7.19	1 085 802	6.3	1 135 273	6.9	1 093 357	5.7	1 042 255	4.8
Toplantı, Konferans, Kurs, Seminer	324 152	2.24	410 326	2.4	443 500	2.7	657 342	3.4	624 616	2.9
Görev	814 150	5.62	862 997	5.0	1 030 319	6.3	569 892	3.0	592 935	2.7
Ticari İlişkiler, Fuar	633 994	4.38	610 106	3.5	747 599	4.5	865 014	4.5	930 947	4.3
Transit	168 330	1.16	404 940	2.3	321 607	2.0	38 133	0.2	232 068	1.1
Eğitim (2003'ten itibaren)	125 060	0.86	88 356	0.5	94 399	0.6	135 304	0.7	145 779	0.7
Diğer	588 267	4.06	624 989	3.6	755 038	4.6	1 171 799	6.1	1 068 548	4.9
TOPLAM	**17 202 996**		**20 522 621**		**19 275 948**		**23 017 081**		**26 431 124**	

Kaynak: http//www.tursab.org.tr/(17.03.2012)

BÖLÜM II

SİNOP İLİNDE KÜLTÜR TURİZMİ OLANAKLARI

Eski çağlardan beri deniz ve ticaret kenti olarak bilinen Sinop Anadolu'nun en eski şehirlerinden biridir. Tunç çağından günümüze dek çeşitli uygarlıkların buluştuğu Sinop'u yüzyıllardır bu kadar vazgeçilmez kılan coğrafi konumudur. Sinop şehri tarih boyunca güçlü kalesi ve doğal limanı ile dikkat çekmiştir (Yılmaz, 2009: 1).

Doğu'ya doğru uzanan yarımadanın güneydoğuya bakan derin ve demirlemeye olanaklı limanı, kuzeybatı, kuzey ve doğu rüzgarlarından etkilenmeyen bir özelliğe sahiptir. Bu karakteristik oluşum, Karadeniz kıyısı boyunca var olan tek doğal liman olma özelliğini kazandırmıştır (Demirkaya ve Tuluk, 2012: 45).

Sinop doğal limanı ve Anadolu'dan Karadeniz'e belli başlı çıkış yerlerinden biri olması sayesinde tarihin her döneminde önemini korumuştur (Demir, 2001).

Sinop'ta Karadeniz'e hakim olmak isteyen bütün uygarlıkların izlerini bulmak mümkündür. İlk olarak bir Helen kolonisi olarak kurulan şehir Romalıların, Bizanslıların, Selçukluların ve Osmanlıların hakimiyetinde kalmıştır. Sinop'un ilk kolonist hareketlerden başlayarak sürekli yerleşim alanı olması bugün Sinop'ta farklı dönem ve kültür katmanlarının izlerinin bulunmasını sağlamıştır.

2.1.Sinop İlinin Genel Durumu

Sinop Şehri, Anadolu'nun kuzey yönde uç noktası olan İnce Burun'a doğu yönde bağlanan Boztepe Burnu'nda bir kale-şehir olarak kurulmuş ve tarih boyunca doğu yönde gelişmiştir. Tarih boyunca kale dışına taşmayan şehir bir liman kenti özelliği taşır. Boztepe Burnu'nun kuzey doğusundaki dış liman fırtınalara açık olduğu ve denizcilik bakımından kullanışlı sayılmadığı halde, Antikçağ'da daha çok bu limanın kullanıldığı bilinir. Zamanla kum dolan ve kullanılmaz hale gelen bu liman Boztepe Burnu'nun güney-doğusundaki iç limana aynı dönemde bir kanal ile bağlanırdı. Bu kanal, Selçuklular döneminde kapatılmıştır. Yarımada'nın güney yönündeki iç liman ise rüzgarlara kapalı konumuyla ve

sakin deniziyle Karadeniz'in en önemli limanıydı. Bu limanda, tarih boyunca işlek bir liman yaşantısı ve tersane faaliyeti gerçekleşmiştir. Şehrin gelişimi sürekli olarak doğu yönde, Boztepe Burnuna doğru olurken, kuzeydeki Akliman ve Anadolu yönünde azınlık yerleşmesinden başka bir yerleşim olmamıştır (Yerlikaya, 2006: 4-5).

2.1.1. Sinop'un Coğrafi, Sosyal ve Demografik Yapısı

2.1.1.1.Coğrafi Konumu

Sinop ili, Doğu ve Batı Karadeniz bölgeleri arasında Anadolu'nun en kuzey noktasında yer almaktadır (Görgün, 2010: 11). Batı ve Doğu Karadeniz Bölgeleri arasında bir geçiş bölgesinde Boztepe Yarımadası üzerinde yer alan kent, doğudan Samsun'un Alaçam, güneyden Samsun'un Vezirköprü, Çorum'un Osmancık ve Kargı, Kastamonu'nun Taşköprü, batıdan Kastamonu'nun Çatalzeytin ilçeleriyle ve kuzeyden Karadeniz ile sınırlanmıştır (Çakmak, 2009: 24).

Sinop ilinin ilçeleri, Merkez, Ayancık, Boyabat, Dikmen, Durağan, Erfelek, Gerze, Saraydüzü ve Türkeli'dir (Dereli, 2010: 15). Harita 2.1' de Sinop'un coğrafi konumunu ve ilçelerini görmek mümkündür.

Harita 2.1.Sinop İl Haritası

Kaynak:http://www.sinop.gov.tr

Sinop, yarımadanın karaya bağlandığı kısım üzerinde yer almasından dolayı önemli bir coğrafi ve stratejik konuma sahip olmuş, çifte limanı ile Anadolu'nun kuzey bölgesinde bir liman kenti olarak tarihin hemen her döneminde önemini korumuştur (Üstün, 2008: 2-3).

Doğuya doğru uzanan yarımadanın, güneydoğuya bakan, derin ve demirlemeye olanaklı limanı ili kuzeybatı, kuzey ve doğu rüzgarlarından koruyan bir yapıya dönüştürmüştür. Bu karakteristik oluşum ile Karadeniz kıyısı boyunca tek doğal liman olma özelliğini kazandırmıştır (Demirkaya ve Tuluk, 2012: 45). İl'in güneydoğudaki bu limanın dışında fırtınalara açık ve güvenli olmayan ikinci liman ise kuzeybatıda yer almaktadır.

2.1.1.2.Sinop'un Nüfusu

2011 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre; 100.595 erkek ve 103.432 kadın olmak üzere Sinop nüfusu 203.027'dir. Bu nüfus ile ülke nüfusunun % 0.272'sini oluşturmaktadır. Nüfusun %54.08'i (109.807) il ve ilçe merkezlerinde, %45.92'si (93.220) kırsalda yaşamaktadır. Nüfus yoğunluğu 35'tir (http://www.sinop.gov.tr).

2.1.1.3.Sinop'un Ekonomisi

Sinop kalkınmada öncelikli iller arasındadır. Coğrafi konumu, topografyası, pazara uzaklığı ve sermaye yetersizliği kalkınmasında olumsuz etkiler yaratmıştır. Sanayi Sektörü tarım, orman, toprak, su ürünleri ve diğer kaynaklara bağlı olarak gelişme göstermiştir. İldeki çeltiği değerlendiren çeltik fabrikaları ve un fabrikaları ile orman varlığı kereste ve kereste ürünlerinin hammaddelerini oluşturmaktadır (http://www.sinoprehberi.org).

Tarıma elverişli arazisinin az olmasına rağmen faal nüfusun %80'i tarımla uğraşır. Sinop ilinin ekonomosi balıkçılığa, ormancılığa ve tarla tarımına dayanır (http://www.coğrafya.gen.tr).

Boyabat yöresinde ise toprak sanayi oldukça yaygındır. Ayrıca konfeksiyon, kireç, metal, kimya, çivi, cam fabrikaları vardır. İlde kamu ve özel kuruluşlara ait toplam 106 adet sanayi tesisi mevcuttur. Bu sanayi kolları gıda, hayvancılık, inşaat, kimya ve su ürünlerinden oluşmaktadır (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

İlde odalara kayıtlı toplam 19045 esnaf, sanatkar ve sanayici vardır. Sinop'ta ekonomik alanda son zamanlarda yaşanan olumsuz gelişmeler yeni yatırımlarla yerini olumlu gelişmelere bırakmıştır (http://www.sinop.bel.tr).

2.1.2.Sinop Tarihi

Bu bölümde, çeşitli kaynaklardan elde edilen bilgilerle Sinop adının kaynağı ile Antik dönemde, Roma, Bizans, Selçuklu, Beylikler, Osmanlı, milli mücadele ve Cumhuriyet döneminde Sinop'un tarihi incelenmiştir.

2.1.2.1.Sinop Adının Kaynağı

Sinop adının ilk kez nereden türediği ile ilgili değişik görüşler ileri sürülmüş, bu görüşler ve eldeki belgeler adın nereden geldiğini kesin bir sonuca bağlayamamaktadır. Sinop adı ile ilgili değişik görüşler aşağıdaki gibidir.

Hitit belgelerinden Sinop'un ilk kez Hititçe "Sinuwa" olarak adlandırıldığı anlaşılmaktadır (Özdemir, 2007: 20).

Ayrıca, adının ilk söyleniş biçiminin Sinavur olduğunu ileri süren kaynaklarla birlikte başka kaynaklar Sinip'ten geldiğini, bazı tarihçiler Sen-ha-pi kökünden türediğini, bazıları ise Farsça Sine-i ab, yani suyun göğsü kelimesinden geldiğini ifade etmektedirler (Başoğlu, 1978).

M.Ö. 200 yıllarında yaşayan Skymnos, şiirlerinde Sinop adının Sinope adlı Amazon kraliçesinin adından geldiğini dile getirir (http://www.sinop.gov.tr).

En kabul gören söylentiye göre, kentin ismini kurucuları olduğu rivayet edilen Sinope adlı bir amazon veya eski Yunan Irmak Tanrısı Asopos'un "su perisi" kızlarından olan Sinope'den aldığı belirtilmektedir (Mutlu, 2007: 13).

2.1.2.2. Antik Dönemde Sinop

Sinop ilk çağda "Paflagonya" adı verilen bölge içindedir (Şentürk, 2008: 93). Sinop'un tarih öncesi hakkında ilk bilgiler, 1951-1954 yılları arasında, şehir merkezine 14 km. mesafede yer alan Demirciköy Kocagözhöyük'te, Türk Tarih Kurumu adına Ekrem Akurgal, Afif Erzen ve Münster Üniversitesi'nden Ludwıg Budde tarafından yürütülen kazılarda ele geçen arkeolojik malzemelere dayanmaktadır. 1980'li yılların sonuna kadar Sinop'un tarih öncesi denildiğinde ilk akla gelen Tunç Çağ'dan malzeme veren Demirciköy Kocagözhöyük olup bununla sınırlı kalmaktaydı. Ancak Müze Müdürlüğü'nün

1987 yılında başlattığı ve 1988-1989 ve 1990 yıllarında da devam eden yüzey araştırmaları Sinop'un tarih öncesi bilinmeyen yönlerini önemli ölçüde aydınlatmıştır. Anadolu'nun en kuzey noktası olarak bilinen İnce Burun'daki fenerin batı kesimlerinde kıyının hemen yamaçlarında ele geçen, kesici, yan kazıyıcı, omurgalı kazıyıcı ve yonga parçaları diye adlandırılan taş aletler Üst Paleolitik çağa (M.Ö. 30.000-10.000) tarihlenmektedir. Müze Müdürlüğü'nce yürütülen yüzey araştırmasında 44 adet höyük tespit edilmiştir (http://www.sinop.gov.tr).

Bu höyüklerde ele geçen malzeme incelendiğinde, özellikle sahil şeridine yakın nehir ağızlarında ve nehir vadileri boyunca Kalkolitik Çağ'dan (M.Ö. 5500-3200) itibaren yerleşildiğini ve Tunç Çağı boyunca (M.Ö. 3200-1200) yoğun iskana tabi oldukları görülmektedir (http://www.sinopmüzesi.gov.tr).

Sinope'nin ilk dönemlerine ait yönetim organizasyonu hakkında çok az şey bilinmesine karşın, bir kent devleti ve bir ana kente bağlı olarak kurulduğu bilinmektedir (Üstün, 2008: 6).

Sinope, antik dönemde Küçük Asya'nın kuzeyinde Bithynia ile Pontos arasında, diğer bir ifade ile Filyos Çayı (Zonguldak) ile Halys (Kızılırmak) arasında kalan Paphlagonia adı verilen bölgede yer almaktadır. Sinop Yarımadasının konumu gemicilerin dikkatini çekmiştir. Anadolu'dan Karadeniz'e belli başlı çıkış yerlerinden biri olması, hemen karşısında yer alan Kırım Yarımadasıyla bağlantı noktası konumunda olmasından dolayı antikçağda önemli bir mevki elde etmiştir. Karadeniz'deki tek sığınak yeri olan Sinop sahip olduğu iki doğal limanı ile bu önemini korumuş ve bu özellikleri ile çevresini az tanıyan antikçağ insanı için seçicilik sağlamıştır (Demir, 2001).

1953 yılı ile 1987 ve 1988 yıllarında yapılan yüzey araştırmaları sonucunda tarih öncesi devreler aydınlığa kavuşmuştur. Karagöz Höyük'te yapılan kazılarda, İlk Tunç Çağı 1. Dönemine ait (M.Ö. 4500-2700) buluntular ortaya çıkmıştır. Yapılan yüzey araştırmaları sonucunda çevrede çok sayıda tarih öncesi yerleşim yerlerine rastlanmıştır. Bu yerleşim yerleri sahil boyunca, nehir ağızlarında ve nehir vadileri boyunca iç kesimlere doğru yayılmaktadır. Ele geçen malzeme genel olarak İlk Tunç Çağı 1. Ve İlk Tunç Çağı 2. Döneme ait buluntulardır. Ancak Kabalı Çayı Vadisi'nde Erken Kalkolitik (M.Ö. 4500) yıllarına tarihlenen iki yerleşim yeri saptanmıştır. Bugün Sinop çevresinde en eski yerleşim alanı Kabalı Çayı Vadisi olarak belirlenmiştir (İl Kültür Müdürlüğü, 1992).

Anadolu'nun en eski şehirlerinden biri olan Sinop, daha tunç çağında insanlar tarafından iskan edilmiştir. Şehir, M.Ö. 3000 yıllarında Karadeniz'in yerli kavimlerinden Gaşkarlar tarafından kurulmuştur (Çakmak, 2009: 25) Sinop kentinin yazılı tarih dönemleri Hitit İmparatorluk Döneminde Gaşka halkıyla başlatılmaktadır (Yurt Ansiklopedisi, 1982: 6754). İl merkezinde bir temel kazısı sırasında ele geçirilen bir metal mızrak ucu ile iğne ise Orta Tunç Çağı'na tarihlenmiş ve bu buluntular bu bölgede M.Ö. 2000 yılı yerleşmesi ya da mezarlığı olabileceği fikrini doğurmuştur. Ayrıca yakın çevrede çıkan tüm buluntular birlikte değerlendirildiğinde de Sinop yöresinde Assur Ticaret Kolonileri Çağı ile çağdaş yerleşme ve mezarlıkların yoğun olduğu düşünülmektedir (Dönmez, 2004).

İl ile ilgili bu arkeolojik bulguların yanı sıra, oldukça az olmasına karşın filolojik verileri de değerlendirmek, yörenin M.Ö. 2000 yılını anlamamıza yardımcı olacaktır. Bu dönem hakkında hemen hemen tek yazılı kaynağı Hitit metinleri oluşturmaktadır. M.Ö. 2000 yılda Güney Karadeniz sahillerinde Kaka (Gaga), Pala, Tummana, Kalama, Katama, Hulana ve Kaiya başta olmak üzere pek çok topluluğun yaşamış olduğu Hitit yazılı kaynaklarından bilinmektedir. Kuzey Anadolu'da irili ufaklı yaklaşık 2000 yerleşme adı geçmesine karşın, Karadeniz Bölgesi'ndeki araştırmalar sonucunda M.Ö. 2000 yılı yerleşmelerinin sayıları henüz birkaç yüze yeni ulaşmıştır (Dönmez, 2004).

1952-1954 yılları arasında yapılan yüzey araştırmasında sahil bandında bir tek Gerze ilçesi Köşkhöyük'te Erken Hitit (M.Ö. 1800) malzemesine rastlanmıştır. Ancak Hitit İmparatorluğu dönemine ait hiçbir malzeme bulunamamıştır (Şentürk, 2008: 12).

Tarihi kayıtlara göre ise Sinop, M.Ö. 756 yılında İon'un Miletos şehrinden ayrılan ve kendilerine yeni bir şehir kurmak isteyen göçmenler tarafından yerleşilen şehirlerden biridir (http://www.sinopmüzesi.gov.tr).

M.Ö. 546 yılından İskender'in ölümüne kadar olan dönemde Sinope'nin; Alyattes ve Kroisos devrinde Lydia egemenliği altında olduğunun kaynaklarda belirtilmesine karşın kent ve çevresinde yapılan araştırmalarda bunu belgeleyecek herhangi bir veriye rastlanmamıştır (Koçak, 1993).

M.Ö. 546-547 yıllarında Kroisos'un Kyros'a yenilmesi ile İran'da ortaya çıkan tüm Anadolu ile birlikte Sinope ve çevresinin de Pers işgali altına girdiği anlaşılmaktadır. M.Ö. 340'larda gücünü yitiren Pers Devleti, M.Ö. 330'larda Makedonya Kralı İskender tarafından bozguna uğratılmış ve Pers egemenliği son bulmuştur (http://www.sinopmüzesi.gov.tr).

Anadolu'ya giren ve buradaki Pers idaresine son veren Büyük İskender, M.Ö. 333 yılında Ankyra (Ankara) dolaylarına gelince, Sinoplular ona heyet göndererek bağlılıklarını bildirmişlerdir (Çakmak, 2009: 25). Pers Devletine son veren Büyük İskender Helen Dönemini başlatmıştır. Bu Sinop'un en parlak dönemidir (Özcanoğlu vd, 2005: 11). Bu çağlarda kentte birçok mabet ve çeşitli binalar inşa edilerek şehrin giriş surları onarılmış, kültüre önem verilerek bilgin ve filozoflar himaye edilmişlerdir (Tokgöz, 1973). Sinoplu ünlü düşünür Diogenes bu dönemde yetişmiştir. Sinop'ta doğan Diogenes (M.Ö. 413-327) genellikle bir fıçı içerisinde yaşamını sürdürmüştür. Bu dönemin Sinop'un deniz ticaretinde de önemli bir yeri vardır. Zeytin, zeytinyağı, amphora üretilerek ihraç edilmiş ve ekonominin canlanması sağlanmıştır (Özcanoğlu vd, 2005: 11).

İskender'in ölümünden sonra Seleukosların yönetimine giren Sinop, Pers Tiranlarından I.Mitridates'ın (M.Ö. 301) çıkan karışıklıktan yararlanarak Karadeniz Bölgesine hakim olması ve Pontos Krallığını kurmasıyla Pontus hakimiyetine girmiştir. Krallık ekonomisini fetih ve yağma politikası üzerine kurmuştur. III. Mitridates (M.Ö. 169-150) Döneminde Pontos Krallığı Romalılar ile giriştiği mücadelede başarılı olamayınca devletin başkentini Sinop'a taşıdı. M.Ö. 120-63 yıllarında VI. Mitridates Dönemi Pontos Krallığı'nın "Altın Çağı" olarak adlandırılır. M.Ö. 71 yılında Romalılar ile yaptığı savaşı kaybedince zehir içerek intihar etti ve Sinop'taki kral sarayına gömüldü. Bu sarayın tahminen, Sinop'ta Balatlar Kilisesi civarında olduğu sanılmaktadır (Özcanoğlu vd, 2005: 11).

Mitridates'in başlattığı Pontos Krallığı döneminde Sinop yöresi parlak çağın merkezi olmuştur. Tarihe "Büyük" ünvanıyla geçen Pontos Krallığının son yöneticisi olan Mitridat Eupator döneminde başkent olan Sinope, tarihteki en yüksek ve ihtişamlı çağını yaşamıştır. Sinope'de doğan ve şehrin çifte limanını genişleten, surlarla çeviren, stoa, agora, gymasium ve sarayla şehri donatan Mithridates'in kişiliği Sinop ve Anadolu Hellenizminin bir sembolü olmuştur (Esemenli, 1990).

2.1.2.3.Roma Döneminde Sinop

MÖ. 71 yılında Pontus Krallığının Romalılar ile yaptığı savaşı kaybetmesi ve VI. Mitiridates'in intiharından sonra Sinop'ta Roma Devri başlamıştır. Sinop, Roma'nın ikiye ayrıldığı M.S. 395 yılına kadar Roma İmparatorluğu yönetiminde kalmıştır. Bu dönemde Romalılar Sinop'u yakıp yağmalayarak Pontos Krallığı'ndan kalan birçok eseri yok

etmiştir. Romalılar, Ege ve Akdeniz ticaretine daha fazla önem verdiğinden bu dönemde Sinop'un ticari önemi azalmıştır. (Özcanoğlu vd., 2005: 11).

Bu dönemde Sinop, Romalı toplulukların şehre gelerek yerleşmesi üzerine, ilk defa şehir surlarının dışına çıkılmış ve şehir, sur dışına doğru genişlemeye başlamıştır (Çakmak, 2009: 47).

Sinop'un Roma idaresinde en fazla ilerlemesi Sezar zamanında olmuştur (Çakmak, 2009: 25). Romalı subayların doğrudan yetkisi altına giren diğer Karadeniz kentleri ile birlikte Sinope de, İmparator Augustus döneminde (M.Ö. 27-M.S. 14), yerel yöneticiler eliyle yönetilmeye başlamışlardır (1982 Yurt Ansiklopedisi, "Sinop" Maddesi, Cilt: 9 Anadolu Yayıncılık, İstanbul aktaran Üstün, 2008: 9). M.S. 6. Yüzyılda ve İmparator Jüstinyen zamanında Sinop'ta kaleler, suyolları ve kiliselerin yapıldığı görülmektedir (Çakmak, 2009: 25).

Sinop'un Roma idaresine geçmesi, tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur ve Lucullus portreli paralara yeni bir Roma çağı başlamıştır. M.S. 110 yılında, Roma valisi Sinop'a 20 km. uzaklıktaki suyu kemerlerle şehre getirmiş, halkın sıhhati yanında dini ve fikri meselelerle de ilgilenmiştir (Tokgöz, 1973).

2.1.2.4.Bizans Döneminde Sinop

Roma İmparatoru I. Theodossus ölmeden önce topraklarını oğulları için Doğu ve Batı Roma olmak üzere ikiye ayırır ve Anadolu topraklarını da içine alan Doğu Roma İmparatorluğu'nun başına büyük oğlu Arkaidası'ı geçirir. Doğu Roma İmparatorluğu'nun başkenti İstanbul'dur ve Sinop Doğu Roma İmparatorluğu yönetiminde kalmıştır. Doğu Roma İmparatorluğu başkent Byzantium'dan (İstanbul) dolayı Bizans İmparatorluğu adını almıştır. Bizans Döneminde şehrin yavaş yavaş küçüldüğü, kale içi ve arkasına çekildiği görülür (Dereli, 2010: 27).

M.S. 395'ten sonra başlayan Bizans Dönemi'nde, Sinop'ta Hıristiyanlık inancı yayıldı. Bu inanç doğrultusunda birçok dinsel yapılar ve eserler oluşturuldu, kaleler onarıldı ve uzaklardan şehre su yolları yapıldı (Özcanoğlu vd, 2005: 11).

Doğal korunaklı limanı ile Bizans döneminde de önemini koruyan Sinop kenti Rusya steplerinden ya da Orta Anadolu'dan gelen ürünlerin boşaltma yükleme merkezi olmuştur (Yurt Ansiklopedisi, 1982). 1071 yılında Malazgirt'te yenilen Bizanslılar giderek

zayıflamaya başlar. Tarihi kayıtlar, Boyabat ve Durağan ilçelerinin 1105 yılında Danişmentlilerin eline geçtiğini gösterir (Dereli, 2010: 28).

Haçlı ordusunun Bizans İmparatorluğunu yıkarak yerine Latin İmparatorluğu kurmasıyla Latin yönetimini benimsemeyen Rumların bir kısmının İznik ve Trabzon'a kaçması sonucunda, Trabzon'a kaçan bu Rumların Aleksi Kommenos tarafından bir araya getirilerek 1204'te Trabzon Rum Devletini kurduğu görülür. Böylelikle Sinop Trabzon Rum topraklarına katılır. Bu dönemde Sinop, Trabzon Rum İmparatorluğu'nun önemli bir limanı ve ticaret merkezi durumundadır (Dereli, 2010: 27-28).

1214 yılına kadar Trabzon Rum İmparatorluğu'na bağlı Canik Tekfurluğu'nun bir eyaleti durumunda kalan Sinop, 1214 yılında Selçuklular tarafından zapt edilmiş ve Türk hakimiyetine geçmiştir (Görgün, 2010: 45).

2.1.2.5.Selçuklu Döneminde Sinop

1085 yılında Selçuklu Sultanı Süleyman Şah Döneminde, Selçuklu Komutanlarından Karatekin Sinop' u ele geçirmiştir. Bu tarihten sonra Bizanslılar'ın Sinop'u ve diğer Karadeniz kentlerini geri alma çabaları sonucunda Karatekin bir süre Bizanslılara karşı mücadele etmişse de başarılı olamamış, Sinop tekrar Bizans yönetimine girmiştir (Özcanoğlu vd., 2005: 21).

1204 yılında kısa süreliğine Trabzon Rum Devleti hakimiyetine giren Sinop, 3 Ekim 1214'te tekrar Selçuklu hakimiyetine geçer. 1243 yılında Moğol kontrolüne giren ve hızla zayıflayan Selçuklu hakimiyetinin bu durumu karşısında Sinop, 1259 yılında Trabzon Rum Devleti tarafından tekrar ele geçirilir. Sinop, Antik çağdan beri Karadeniz'in vazgeçilmez bir ticaret limanı olduğundan Selçuklular hem karadan hem denizden saldırarak şehri 1262 yılında tekrar hakimiyeti altına alır (Dereli, 2010: 29-30).

Selçuklu egemenliğinde Sinop baştan başa imar edilmiş, şehrin imarı için diğer şehirlerden hocalar ve yapı ustaları getirilmiştir (www.sinopkulturturizm.gov.tr). Eski kalenin birçok yeri yeniden onarılmış ve şehrin alınışının anısına kale içinde bir iç kale meydana getirilmiştir. İç Kale'nin mimarı, Anadolu'da kale yapmakla ün kazanan Halepli Ebu-Ali'dir. Ebu-Ali aynı zamanda Alanya Kalesi ve Kız Kulesi'nin mimarıdır. Yine şehrin alınışının anısına yaptırılan Alaaddin Camii (ilk Türk Cami örneklerinden) bu dönemin en önemli yapıtlarından biridir. Şehirdeki kiliseler yıkılarak camiye çevirilmiştir (Dereli, 2010: 31).

Bu dönemde, Sinop'a yerleştirmek için diğer Selçuklu şehirlerinde zengin ve saygıdeğer Müslümanlar getirilmiş ve Müslüman mahalleri oluşturulmuştur (Çakmak, 2009: 48).

Buna rağmen, Sinop ve çevresi 1214 yılında Selçuklu hakimiyetine geçtikten sonra da bölgede Hıristiyan kültür yaşamı yoğun bir şekilde sürmüştür (www.sinop.gov.tr).

Bu dönemde, Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat zamanında Sinop'a İç Kale'nin güney bedeninde halen görülebilir durumda olan bir tersane yaptırılır. Selçuklular Dönemi'nde Sinop, önemli bir ticaret limanı olduğu kadar askeri açıdan güçlü bir deniz üssü konumundadır (Dereli, 2010: 32).

2.1.2.6.Beylikler Döneminde Sinop

Pervaneoğulları Beyliği Döneminde Sinop

1277 yılında İlhanlılar ile Memlüklüler arasında ikili oynayan Selçuklu Veziri Muineddin Pervane idam edildi ve Sinop'ta bulunan oğlu Müinüddün Mehmet, Anadolu'da hakimiyet kuran İlhanlılarla iyi geçindiğinden, yerini korumayı başarabildi, bağımsızlığını ilan ederek Pervaneoğulları Beyliği'ni kurdu (Özcanoğlu vd., 2005: 21). Böylece Selçuklular dönemi sona erip Beylikler dönemi başlamış oldu.

Mehmet Bey'in 1296'da ölümü üzerine oğlu Mesut Çelebi yönetimi ele alır. Mesut Çelebi'nin 1300 yılında ölümü üzerine beyliğin başına oğlu Gazi Çelebi geçer. Gazi Çelebi özellikle denizcilik konusunda başarılı bir yöneticidir. Sinop tersanesini dünyanın en iyi gemi yapan tesisi haline getirir (Dereli, 2010: 33).

Gazi Çelebi'nin 1322 yılında ölümünden sonra yönetim kısa bir süre kızı Fulane Hatun tarafından ele alınır. Bu nedenle Sinop'a bir ara "hatun ili" denmiştir (http://www.sinop.gov.tr).

Candaroğulları Beyliği Döneminde Sinop

Sinop, Candaroğulları Beylerinden Süleyman Paşa Dönemi'nde bu beyliğin sınırlarına katılmıştır. Süleyman Paşa Sinop'u Kastamonu'ya bağlayarak oğlu İbrahim Şah'ı yönetime getirir. Sinop, 1366 yılında tahta geçen Celaleddin Beyazıt zamanında Candaroğulları Beyliği'nin merkezi olur. Beylik, 1383 yılında içerisinde bulunduğu iç mücadeleler ile Kastamonu ve Sinop olmak üzere ikiye ayrılmıştır (Özcanoğlu vd, 2005:

23). 1385'de Beyazıt'ın ölümü üzerine beyliğin başına İsfendiyar Bey geçer ve bu tarihten itibaren beyliğin adı "İsfendiyaroğulları" olarak anılır (Dereli, 2010: 33).

Özellikle ipek yolu üzerinde bulunan İsfendiyaroğulları'nı ele geçirmek ve böylece batı seferleriyle uğraşırken tüm kuzey Anadolu'daki beylik ve devletleri fethetmek isteyen Fatih Sultan Mehmet'in ilk hedefi olan Sinop, 1461 yılında Osmanlılar'a geçmiştir (http://www.sinop.gov.tr).

2.1.2.7.Osmanlı Döneminde Sinop

Sinop, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 162 yıl sonra 1461'de Osmanlı Devleti yönetimine girmiştir. Fatih Sultan Mehmet'in Trabzon Rum Devleti'ne karşı hazırladığı sefer sırasında uğrayarak Candaroğlu İsmail Bey'den savaşsız olarak aldığı Sinop, yönetim olarak Anadolu Eyaletinin Kastamonu sancağına bağlanmıştır. Sinop Tanzimat'a kadar Kastamonu sancağına bağlı bir kadılıkken, Tanzimat'tan sonra Kastamonu'ya bağlı bir sancak olarak idari teşkilattaki yerini almıştır (Dereli, 2010: 35).

Sinop Osmanlı Dönemi'nde de bir liman şehri ve askeri üs olarak kullanılır. Tersanede gemi yapımı da bu dönemde de devam eder. Sinop'un en önemli gelirlerinden biri, Sinop iskelesinden sağlanan vergilerdir (Dereli, 2010: 35).

Sinop'a 1853 yılında Rus Donanması tarafından yapılan baskın, Osmanlı Devleti ve müttefikleri ile Rusya arasında Kırım Savaşı'nın başlamasına neden olduğu gibi, Sinop'un tarihinde de bir dönüm noktası olmuştur. Kırım Savaşı'ndan sonra Sinop'un eski dönemlere ait ticari itibarı yavaş yavaş kaybolmaya başlamış, Trabzon ve Samsun ön plana çıkmıştır (Özdemir, 2007: 31).

Nüfusun çoğunluğu Müslüman olmasına rağmen, bu dönemde daha çok Sinop'ta toplanan Hıristiyan azınlıklar ticaret ve zanaatı ellerinde tutmuşlardır. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra yöreye yerleştirilen Kafkas kökenli göçmenler özgün gelenek ve görenekleriyle kültürel yapıya renk katmışlardır (www.sinopkulturturizm.gov.tr).

2.1.2.8.Milli Mücadele Döneminde Sinop

Sinop, 30 Ekim 1918 Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalandığı tarihlerde Kastamonu iline bağlı bir sancak merkezidir (Çakmak, 2009: 52). 1924'te Kastamonu'dan ayrılarak il haline gelmiştir (Özcanoğlu vd, 2005: 45).

Milli mücadele döneminde de Sinop önemli bir ilimiz olmuştur. Sinop sancağının Ayancık, Boyabat ve merkez ilçeleri İstiklal Harbi'nde en çok şehit veren bölgelerden kabul edilir (www.sinopkulturturizm.gov.tr).

2.1.2.9.Cumhuriyet Döneminde Sinop

Osmanlı idare teşkilatında Kastamonu'ya bağlı bir sancak olarak mutasarrıf tarafından idare edilen Sinop, 1920 yılının haziran ayında Kastamonu'dan ayrılarak müstakil bir sancak haline getirilmiş ve 1924 yılında il olmuştur (Görgün, 2010: 78).

Cumhuriyet dönemi tarihinin en önemli olaylarından biri de Mustafa Kemal Atatürk'ün 15 Eylül 1928'de şehre gelmeleri ve harf inkılabı ile ilgili ilk işareti ve dersi burada vermeleridir (Yerlikaya, 2006: 10). Sinop ili Cumhuriyet çağında da tabiat, turistik ve tarihi zenginlikleri ile değerini korumaktadır (www.sinop.gov.tr).

2.2. Sinop İlinin Turizm Açısından Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi

Turizm alanında zengin bir şehir olan Sinop, seçeneklerin bol olduğu bir ildir. Tarihi mekanlar iyi korunmuş, merkezdeki Arkeoloji Müzesi'nde geniş çaplı Prehistorik, Helenistik, Roma ve Bizans eserleri sergilenmektedir. Etnografya Müzesi'nde de zengin tarihi eserler, yine tarihi bir konakta sunulmaktadır. Ayrıca şehri sarmalayan surların denize sıfır inşa edilmiş cezaevi olarak kullanılmış olan bir kısmı da ziyaretçi kabul etmektedir (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

Tablo 2.1' da 2006-2011 yıllarında Sinop'u ziyaret eden yerli ve yabancı turist sayıları görülmektedir.

Tablo 2.1. Sinop İline Yıllara Göre Gelen Turist Sayıları*

Yıllar	Yerli	Yabancı	Toplam
2006	116.000	7.000	123.000
2007	375.600	7.300	382.900
2008	536.150	53.200	589.350
2009	562.958	40.379	603.697
2010	592.597	19.171	611.768
2011	745.869	25.845	771.714

*Burada belirtilen sayılar, günlük tur ziyaretleri (Tarihi Cezaevi, Arkeoloji ve Etnografya Müzesi gezileri), karavan turizmi ve çadır turizmi, geceleme formlarında belirtilen sayılar, deniz polisinin bildiği günlük giriş çıkış verileri ve kayıt dışı ev pansiyonculuğu da dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Kaynak:T.C. Sinop Valiliği Kültür ve Turizm Müdürlüğü, http://www.sinopkulturturizm.gov.tr (28.03.2012)

Tablo 2.2' de Sinop ilindeki kültürel çekicilik unsurlarında müzeler ve Tarihi Cezaevi'nin 2011 yılındaki ziyaretçi sayıları görülmektedir.

Tablo 2.2. Sinop İlindeki Müze ve Tarihi Cezaevi'nin Ziyaret İstatistiği*

	Yılı	Yerli	Yabancı	Toplam
Arkeoloji Müzesi	2011	3.865	1.505	5.370
Etnografya Müzesi (Aslan Torun Konağı)	2011	1.985	1.115	3.100
Tarihi Cezaevi	2011	59.200		59.200
TOPLAM				67.670

*Bu rakamlara müzekart ile girişler ve misafir girişleri dahil değildir.

Kaynak:T.C. Sinop Valiliği Kültür ve Turizm Müdürlüğü, www.sinopkulturturizm.gov.tr (28.03.2012)

2.3. Kültür Turizmi Sınıflandırması Kapsamında Sinop İli Kültürel Çekicilik Unsurları

2.3.1.Tarihsel Çekicilik Unsurları

Sinop ilindeki tarihsel çekicilik unsurları kapsamında ilk olarak kaleler ele alınacaktır.

2.3.1.1.Kaleler

Sinop Kalesi

Paflagonya'da bulunan kalelerin en önemlisi olan Sinop Kalesi, deniz kenarında bir çıkıntıya inşa edilmiştir. Denize dönük olmasından dolayı, kent için bir kuvvet dayanağı oluşturmaktadır (Sevgen, 1959).

Sinop Kalesi'nin ilk kez M.Ö. 2000'lerde bölgede yaşayan yerli kavim Gaskalar (Kaşkalar) veya M.Ö. VIII. yüzyılda Milet'ten gelerek Sinop'a yerleşen göçmenler tarafından yapıldığı düşünülmektedir (http://www.sinop.gov.tr). Çeşitli kaynaklarda belirtildiğine göre, M.Ö. 72 yılında Pontus Kralı IV. Mithridates Sinop'ta mabet, tiyatro, gimnasium ve saray yaptırmış, şehrin çevresini de surlarla çevirerek kaleyi bugünkü sınırlarına ulaştırmıştır (Yılmaz, 2009: 4). Sinop'un, Pontus Krallığı'nın başkenti olması ile artan siyasi önemiyle, VI. Mithradates döneminde onarıldığını da kaynaklardan görmekteyiz (Uluğ, 1923). Sonraki dönemlerde Sinop Kalesi Roma, Bizans, Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı devirlerinde bazı ekler yapılarak hem büyütülmüş, hem de bakım ve onarım yapılarak bugüne ulaşması sağlanmıştır (Cevdet Yılmaz, 2009: 4).

Sinop şehir surları, yarımadanın karayla birleştiği en dar kesimde antik şehiri dört taraftan tamamen çevrelemektedir (Dereli, 2010: 71).

Güney burç ve surları iç ve dış olmak üzere iki sıra sur ve burçtan oluşmaktadır. Enine örülen bir duvar ile ikiye bölünen İç Kale'nin güney kısmı tersaneye dönüştürülmüş ve dönemin önemli sayılabilecek ticaret ve savaş gemileri burada inşa edilmeye başlamıştır. Tersanedeki bu faaliyet 1853 Rus baskınına kadar devam ettirilmiştir (Cevdet Yılmaz, 2009: 4-5). İç Kale adı verilen hapishanenin bulunduğu alan ise 3 Ekim 1214 yılında Sinop'u zapt eden Selçuklu Sultanı İzzettin Keykavus tarafından ana kalenin kuzeyden güneye inen dik bir surla kesilmesi ile meydana getirilmiş (Yerlikaya, 2006: 14) ve 11 adet burç ile desteklenmiştir. Burçların yüksekliği denize hakim güney bedende 22 m.'dir. kale surlarının yüksekliği ise 18 m. olup, kalınlığı da 3 m. civarındadır. Bu 3 m.'lik duvarlar üzerinde İç Kale'yi bir uçtan diğerine kadar gezebilme imkanı veren muhafızların gezi yolları bulunmaktadır. Sinop Kalesi'nin bugünkü durumuna göre, dış kalenin uzunluğu kuzeyde 800 m., doğuda 500 m., güneyde 400m., batıda 270 m.'dir. Kuzeydeki iç kale 16.875 m², cezaevini oluşturan güneydeki iç kale ise 9.500 m²'lik bir alan kaplamaktadır. Kaynaklarda kalenin dört kapısı olduğu ve batıya açılan ana giriş kapısının 1900'lü yılların başlarına kadar geceleri kapatıldığı belirtilmektedir (Cevdet Yılmaz, 2009: 4-5).

Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Kumkapı, Tersanekapı, Yenice Kapısı, Tabakhane Kapısı, Lonca Kapısı ve Deniz Kapısından bahseder. Günümüze kadar Kumkapı ve Lonca Kapısı ayakta kalmıştır (http://www.sinop.gov.tr).

Dış Kale doğu sur ve burçları 500 m uzunluğunda olup, bu sur ve burçların kuzeydeki bölümünün yarısından fazlası tamamen yıkılmış ve yerine binalar yapılmıştır. Surların bu bölümü, güney köşe burcuna kadar alt kısımları kesme taştan, üst kısımları daha sonra moloz taştan inşa edilmiştir. Bu kısımda iyi durumda olan burç, adını buradaki saat kulesinden alan saathane burcudur. Sinop tersanesini bu yönde şehirden ayıran bu anıtsal burç, çeşitli inşa dönemleri ve teknikleri göstermekte, yukarıya doğru hafifçe daralmaktadır (Gökoğlu, 1952 aktaran Üstün, 2008: 19).

Dış Kale batı duvarı 270 m. uzunluğunda olup, duvarlar Sinop yolu geçerken burada bulunan önemli sur ve burçlar tamamen yok edilmiştir. İç Kale'nin batı duvarlarını oluşturan surlar, sonra açılan bu yola kadar değişik yenileme bölümlerine sahiptir. Bu kısımdan sonra sur duvarı kesinti ve girintilerle karayolu seviyesinde, önünde bir burçla

gizlenen ve kullanılmayan yuvarlak kemerli anıtsal girişe bağlanmaktadır. Batı surlarının kuzey surları ile kesiştiği noktada kuzeybatı köşe burcu bulunmaktadır. Günümüzde güneye doğru eğilmiş durumdaki burç, masif ve düzgün kesme taş, antik malzemenin özenli bir işçilikle yerleştirildiği bu yöndeki sur ve burç duvarları, günümüze özgün karakteri ile ulaşabilmiştir. Akliman'a bakan ve İç Kale'nin kuzey batı köşesini oluşturan burç, dış kale kuzeybatı köşe burcuna günümüzde ulaşamayan savunmalı bir geçit ile bağlandığı bilinmektedir. Türk devrinde burada tabakhanelerin bulunmasından dolayı, Çelebi'nin bahsettiği Tabakhane Kapısı'nın bu geçit olduğu düşünülebilir (Esemenli, 1990).

Dış Kale'nin kuzey taraf duvarı denizin kenarında kuzeydoğuya doğru uzanan moloz taştan duvarlar Aslan Çeşmesi hizasına kadar dalgaların tesiriyle yer yer denizin içine yatmış, yer yer de yıkılmış durumdadır. Kıyıdaki ilk yamaçta eğik bir şekilde görülen büyük burç çeşitli onarım dönemleri gösteren kesme ve yığma taş tekniği ile yapılmış kare burçtur. Bu burcun deniz yanındaki Hisarpeçe'yi sınırlayan daha alçak ve dendanlı küçük bir burç bulunmaktadır. Farklı onarım dönemlerine ve hareketli bir cephe görüntüsüne sahip olan bu burcun köşe burç sistemine bağlandığı Hisarpeçe Kapısı ise Osmanlı döneminden kalmıştır (Esemenli, 1990).

Boyabat Kalesi

Boyabat Kalesi, Boyabat ilçesinin batısında, Gökırmak Vadisi üzerinde yüksek bir yamaçta kuruludur. Antik Pimosilene Bölgesi'nde yer alan Boyabat Kalesi'nin inşa tarihi kesin olarak tespit edilememekle birlikte yakın çevrede yer alan bazı kalıntıların varlığına bakılarak M.Ö. 7. yy'la yerleşme görmeye başlandığı söylenebilir. Bu bilgiden hareketle kalede ilk yerleşenlerin Paflagonyalılar olduğu söylenebilir (Eser, 2006: 187). 2000'li yıllarda Müze Müdürlüğü'nce yapılan kazılarda, Helenistik Dönem'den öncesine ait buluntulara ulaşılamamıştır ancak Kale'nin, mevcut kalıntı ve ele geçen buluntularından özellikle kuzey yamacında Helenistik ve Roma Dönemi'nde önemli bir yerleşim yeri olduğu anlaşılmıştır. Kazılarda, mevcut kalenin içinde Helenistik Dönem'e uzanan kalıntılar ortaya çıkmıştır (Dereli, 2010: 92-93).

Giriş bölümü Orta Bizans döneminden kalma hissi yaratan kalenin, nişlerin duvarlarında bulunan Bizans tuğlalı iki kemerli girinti ve kalenin alt duvar bölümleri daha çok Roma-Bizans özelliği göstermektedir. Horasan harcı ile yapılan tüm üst bölüm ekleri

ve tamirlerden kaynaklı duvar görünüşünden dolayı da Türk Dönemini net bir şekilde gösterdiği söylenebilir (Esemenli, 1990).

Kale'nin kuzeybatı yamacında tamamen ana kayanın oyulmasıyla oluşturulmuş bir kaya tüneli mevcut olup aşağıda akan çaya kadar uzanmaktadır. Aynı tünele bağlantılı ve kalenin güneybatı yamacındaki zirvesine ulaşan bir başka kaya tüneli 2005 yılı kazılarında ortaya çıkartılmıştır. Benzeri kaya tüneli kalıntılarının bir kısmı kuzeybatı ve güneybatı yamaçta yer almaktadır (Dereli, 2010: 92-93).

Geç Roma, Erken Bizans dönemine ait buluntuların da sergilendiği yapı, bugünkü haliyle Osmanlı Kalesi özelliği göstermektedir. Bu durum kalenin, Geç Roma döneminden Osmanlı Kalesi olduğunu açıkça ortaya koyar. Ancak kalenin temelleri daha önceden atılmıştır. Bu nedenle kaleyi, eski ve yeni kale olarak iki bölümde incelemek mümkündür (http://www.sinop.gov.tr)

Kale 2007 yılında restorasyon ve çevre düzenlemesi kapsamında onarılmıştır ve uzun yıllar ayakta kalabilecek konuma getirilmiştir (Dereli, 2010: 93).

2.3.1.2.Sinop Tarihi Cezaevi

Sinop Kalesi'nin bir kesimi olan İç Kale adı verilen Tarihi Sinop Cezaevi'nin bulunduğu kısım, 3 Ekim 1214 yılında Sinop'un Selçuklular tarafından alınışının anısına Sultan İzzettin Keykavus tarafından yapılmıştır. Cezaevini çevreleyen İç Kale 11 adet burç ile desteklenmiştir. Sur bedenlerinin ve burçların yapımı sırasında Arkeik, Klasik ve Helenistik devirlere ait çok sayıda yapıların mimari unsurları yoğun bir şekilde devşirme olarak kullanılmıştır. Bir nevi mimari parçaların bir araya toplandığı bir müze şeklindedir (Özdemir, 2007: 40).

İç Kale'nin 16. yüzyıldan itibaren zaman zaman zindan olarak kullanıldığına dair bilgiler vardır (Yılmaz, 2009: 5). İç Kale burçları 1560'lı yıllarda çıkan bir ayaklanmada yağmacılıkla suçlanan İbrahim ve Mehmet adında iki şahsı, ardından ise 1713'te Kırım Hanı Devlet Giray'ı misafir etmiştir (Dereli, 2010: 85). Nitekim Sinop'u 1640 yılında ziyaret eden Evliya Çelebi kale içindeki cezaevi ile ilgili olarak izlenimlerini şöyle anlatmıştır: "Büyük ve korkunç bir kaledir, dev gibi gardiyanları, kolları demir parmaklıklara bağlı ve her birinin bıyığından 10 adam asılır nice azılı mahkumları vardır. Burçlarında gardiyanlar ejderha gibi dolaşır. Tanrı korusun, oradan mahkum kaçırtmak değil, kuş bile uçurtmazlar". Sinop hapishanesinin kuruluş yerinden kaynaklanan bazı

hususiyetler ile bizzat cezaevinin kendisi onun kaçılması imkansız bir yer olarak şöhret kazanmasını sağlamıştır. Burayı, ABD'de San Francisco yakınlarındaki ada üzerinde bulunan ünlü Alcatraz hapishanesine benzeterek, "Anadolu'nun Alcatraz'ı" olarak tanımlayanlar da vardır. Sinop Cezaevi'ni "girilir ama çıkılmaz" yapan bu şöhretin temelinde cezaevi ve onun bulunduğu yerin fiziki ve coğrafi özellikleri de önemli rol oynamıştır (Yılmaz, 2009: 5).

Sinop şehri, doğu-batı doğrultulu Boztepe Yarımadası'nın ana kara ile birleştiği kesimde kurulmuştur. Şehrin denize bakan kuzey kıyıları Karadeniz'in hakim kuzey rüzgarlarına açık olduğu için gemilerin güvenli bir şekilde yanaşmasına imkan vermezken, güneyde kalan iç liman gemilerin kolaylıkla kıyıya yanaşmasını sağlayan ideal derinliği ve fırtınalı havalarda sağladığı güvenli bir liman olmasıyla dikkat çekmektedir. Bu özellik sadece ticaret gemilerinin değil, İstanbul'dan mahkum getiren gemilerin de kolaylıkla limana yanaşmasına ve limanın hemen kenarında bulunan hapishaneye mahkumların yine güvenli bir şekilde transferini mümkün kılıyordu. Karadeniz'de bu şartlara sahip olmayan yerlere mahkum getiren gemilerin fırtınalı havalarda deniz sakinleşene kadar açıkta beklemeleri ve bu nedenle tahliyenin gecikmesi gemide isyan dahil her türlü problemin çıkmasına neden olabilirdi. Sinop Cezaevi'nin bu şekilde güvenli bir limanda bulunması ona ayrı bir üstünlük sağlamıştır. Ayrıca Cezaevi olarak kullanılan İç Kale'den kaçan bir mahkumun önce Dış Kale'den çıkması, ardından da anakaraya geçmesi gerekecektir. Cezaevinin kurulduğu yer ile anakara arasında kalan saha berzahın en dar yeri olup iki deniz arasında kalan yaklaşık 300 m'lik mesafe güvenlik kuvvetleri ile sarıldığı takdirde kaçan mahkumu yakalamak çok kolaydır. Bir mahkum kale ve şehirdeki tüm engelleri aşsa bile Sinop ilinin dağlık, engebelik ve ormanlık yapısından kaynaklanan nedenlerle uzun süre fark edilmeden uzaklara gitmesi mümkün olmayacaktır. Deniz yoluyla kaçış ise daha da imkansızdır ve ancak şehirden birilerinin tekne desteği vermesi ile mümkündür. Sinop şehri yerel coğrafi şartları ve konumundan kaynaklanan bu özellikleri nedeniyle, "kalebent" ve "pranga" mahkumları için Osmanlı'nın en önemli sürgün yerlerinden biri olmuştur (Yılmaz, 2009: 6-7).

Sinop Hapishanesi Osmanlı İmparatorluğu içinde İstanbul'dan sonra kurulan ilk hapishanelerden biri olmuştur. Sinop'ta İç Kale'nin resmen hapishane olarak tahsis edilmesi 1887 yılında gerçekleşmiştir. O dönem Sinop Mutasarrıfı olan Veysel Paşa İç Kale'yi cezaevine dönüştürmüş, buraya yeni binalarla birlikte bir de hamam inşa etmiştir.

Daha sonra 1939 yılında İç Kale'nin kuzey kesimine Çocuk Hapishanesi olarak kullanılmak üzere bir bina daha ilave edilmiştir (Yılmaz, 2009: 5). 1960 yılına kadar cezaevinde arşiv tutulmadığı için burada yatan ünlüler hakkında detaylı bilgiye ulaşmak zordur. Burada yatan ünlü yazar ve şairler hakkında en gerçekçi bilgileri, yine onların cezaevindeyken veya sonra yazdıkları anılardan elde etmek mümkündür (Dereli, 2010: 87)

Sinop'da sürgün hayatı yaşayanlar ve Sinop cezaevinde yatan ünlüler (Dereli, 2010: 87-88); Refik Halit Karay, Mustafa Suphi, Ahmet Bedevi Kuran, Ahmet Bedevi Kuran, Refii Cevat, Hüseyin Hilmi, Burhan Felek, Osman Cemal Kaygılı, Celal Zühtü Benneci, Sebahattin Ali, Kerim Korcan, Osman Deniz ve Zekeriya Sertel'dir. Nazım Hikmet'in Sinop Cezaevi'nde kaldığı söylenmekle birlikte bu konuda kesin bir belge yoktur. Tarihi cezaevi 1979'da mahkumların isyanı sonucu bir yangın geçirmiştir. 1996 yılında "Sinop E-Tipi Kapalı Cezaevi'nin yapılmasıyla, Tarihi Sinop Kalesi Cezaevi 6 Aralık 1997 tarihinde boşaltılmış, bina kültürel amaçlı değerlendirilmek üzere 2 Ağustos 1999 tarihinde Kültür Bakanlığı'na devredilmiştir (Yılmaz, 2009: 5). 2003 yılında İl Özel İdaresi'ne tahsisi yapılmıştır. 2000 yılından itibaren ziyarete açılan Cezaevi'ni, sanat galerileri, müze bölümleri ve konaklama tesisleriyle tam teşekküllü bür kültür kompleksi haline getirme çalışmaları halen devam etmektedir (Dereli, 2010: 87).

2.3.1.3.Müzeler

Arkeoloji Müzesi

Sinop, yurdumuzda ilk müzecilik faaliyetlerinin başladığı yerlerden biridir (Yerlikaya, 2006: 11). İlde ilk müzecilik faaliyetleri 1921 yılında başlamıştır. Etrafı surlarla çevrili ilin batısındaki nekropolünden ve gerekse şehir içindeki yapılanma nedeniyle temel hafriyatlardan ortaya çıkarılan eserler, 1921 yılından itibaren Atatürk'ün 1928 yılında yeni harfleri Sinop halkına tanıttığı Mekteb-i İdadi'de toplanmaya başlanmıştır. 1932 yılında ise, eser miktarının artması ile 1262 yılında yapılmış olan Pervane Medrese'sine nakledilen eserler, burada depolanmaya devam edilmiş ve ilk müzenin çekirdeği oluşturulmuştur. 1941 yılında ziyarete açılan Müze, 1945 yılında memurluk, 1947 yılında müdürlük olmuş ve bir süre sonrada yine memurluk olarak faaliyetlerini sürdürmüştür. 1951-1953 yılları arasında Demirciköy'de Kocagöz Höyük ve il merkezinde müze avlusunda bulunan Serapis Mabedi'nde Türk Tarih Kurumu adına Prof. Ekrem Akurgal başkanlığında ve Münster Üniversitesi adına Dr. Ludwing Budde ile müşterek başlatılan kazılardan sonra, Prof. Ekrem Akurgal'ın genel müdürlüğe bir

müzenin kurulması istemiyle verdiği rapor gereği 1968 yılında belediyeden temin edilen hibe bir arsa üzerine, içinde Selçuklu Türbesi ve Serapis Mabedi temeli bulunan alanda, inşaat başlatılarak 1970 yılında yeni modern müze binası bitirilerek yeniden müdürlük olarak hizmete açılmıştır (http://www.sinop.gov.tr).

1970 yılında hizmete açılan yeni teşhir-tanzim çalışmaları nedeniyle hizmete kapatılmıştır. Çağdaş müzecilik anlayışı içerisinde onarım ve teşhir tanzimi yeniden gerçekleştirilen müze 2006 Nisan ayında tekrar ziyaretçilerin hizmetine sunulmuştur (Dereli, 2010: 49).

Müzedeki teşhir salonları aşağıdaki gibidir (http://www.sinopmüzesi.gov.tr):

Koridor: Bu alanda sol cephede yüksek podium üzerinde heykel başları ve heykeller sergilenmektedir. Teşhirde sırasıyla Sinope ve Karadeniz Ereğlisi arasında M.Ö. 4. Yüzyılda yapılan bir anlaşmayı içeren taş kitabe sergilenmektedir.

Küçük Buluntular Salonu: Bu bölümde girişin sağını takip ederek, kronolojik bir sırayla, Sinop'ta bulunan İlk Tunç Çağı'ndan Bizans Çağı sonuna kadar bir dönemi kapsayan kap-kacak, madeni aletler, vazolar, pişmiş toprak heykelcikler, Serapis Mabedine ait pişmiş toprak mimari parçalar, cam eserler, mezar buluntuları ve benzeri eserlerin teşhiri yapılmaktadır. Bu bölümün ortasında zeminde, Meydankapı'da bulunmuş ve 7 adet Sanat Perisini intiva eden Mozaik Pano da teşhirin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Taş Eserler Salonu: Bu bölüm ölü kültüyle ilgili olup, Anadolu'nun en eski mezar steli örnekler (Arkaik Çağ) bu bölümde kronolojik olarak sergilenmektdir. Ayrıca bu bölümde, yer alan bir mezar anıtına ait olduğu düşünülen mermer geyik parçalayan aslanlar grubu ve bir denizciye ait Lahit görülmeye değer nadir buluntulardandır.

Amphora Salonu: 1994-2000 yılları arasında, Sinop Merkez, Karakum ve Demirciköy'de yapılan Türk-Fransız ortak kazılarında çok sayıda amphora üretim atölyeleri ve fırınları ortaya çıkarılmıştır. Kazılar Sinop'un Helenistik-Roma ve Bizans çağında geçiminin büyük bölümünü amphora tuğla ve kiremit üreterek sağladığını ortaya koymuştur. Bu bölümde, Sinop'ta üretilmiş amphora örneklerinin yanı sıra, kazılardan elde edilen bilgiler doğrultusunda kısmen orijinal malzeme kullanılarak yapılmış bir Amphora fırını teşhir edilmektedir. Ayrıca Sinop amphoralarının ticari amaçlı yayılım alanını gösteren bir pano yer almaktadır.

Sikke Bölümü: Bu bölümde, Sinop'un ilk bastırdığı gümüş sikkelerden, şehir sikkelerinden, Ordu Definesi, Gelincik Definesi, Selçuklu Definesi ve Bizans Definesi'nden örnekleri teşhir edilmektedir.

İkona Salonu: İkona Hristiyan dininde doğu kiliselerinde duvar fresklerine karşılık ahşap pano üzerine yapılan her türlü dini resme verilen addır. İkona, resimden ziyade, tapınılan bir kült resmidir. Bunlar kiliselerde halk tarafından kolayca görülebilecek yerlere asılırdı. İkonoarın asıldığı bu yerlere "İkonastosis" denirdi. Bizans Dönemi'ne ait ikonoların ana konuları sıkı bir Taoloji programıyla saptanmıştır. Hz. İsa ile Meryem'in yanında Havari ve Aziz kişilerin resimleri yer alır veya yaşam öyküleri ile birlikte dinsel ve tarihi olaylar anlatılır. XIX. yy'da Sinop ve çevresinde bulunan kiliselerden günümüze kaldığı tahmin edilen ikonaların müzeye nereden ve ne zaman geldiği bilinmemektedir. Sinop İkonoları, kestane ağacından yapılmış panolara alçı sıvanarak, bazılarında da bez alçı bir arada kullanılarak üzerine boya ve altın yaldızlarla yapılmıştır. Bu ikonaların İsa, Meryem, Yahya ve diğer aziz kişilerle birlikte dinsel olaylar anlatılmıştır. Sinop İkonaları, 19.yy Rus kiliselerinde ve Kıbrıs'taki Rum kiliselerinde yer alan ikonalara büyük benzerlikler göstermektedir.

Bahçe Teşhiri: Açık teşhirde genelde taş, mermer mimari eserler, mil taşları, mezarları, heykeller, pitoslar ve mozaikler yer almaktadır. Ayrıca Aynalı Kadın Türbesi güney ve batı cephesinde islami mezar taşlarından bir nevi mezarlık canlandırılmıştır. Bahçenin güney-batı köşesinde M.Ö. IV. yy'a ait Serapis Mabedi'nin kuzeyinde ise Antik çağdan günümüze çapalar teşhir edilmektedir.

Serapis Tapınağı: Sinop müzesi içinde Ekrem Akurgal'ın 1951 yılında yaptığı hafriyatlar sonucunda bir mabedin varlığı ortaya çıkmış ve tapınaktan Serapis, Herakles, Dionysos figürleri bulunmuştur. Serapis'in Roma dönemi Sinope sikkeleri üzerinde yer alması ve kentte uzun zaman tapınım görmesi, Serapis'in Sinope'de etkili olduğunu göstermektedir (Esemenli, 1990).

Dikdörtgen planlı, güney tarafında sunağı bulunan tapınağın bulunduğu alanda yapılan kazılarda pişmiş toprak mimari parçalar ile Serapis, Dionysos, Heracles, İsis ve Kore figürleri bulunmuştur. Bulunan bir yazıtın ışığında mabedin Yunanlıların ve Mısırlıların ortak tanrısı olarak benimsenen Serapis'e ait olduğu ileri sürülmektedir. Mabedin zemininde mozaik döşeme yer almakta olup, koruma amaçlı olarak üzeri

kapatılmış durumdadır. Ele geçen malzemeler mabedin ilk olarak M.Ö. IV. yy' da yapıldığı, Roma döneminde de kullanıldığını göstermektedir (Dereli, 2010: 73).

Etnografya Müzesi

Kefevi Mahallesi'nde yer alan yapı, tipik bir 18. yy sonu konağıdır. Temel ve zemin katı moloz taş, ana katları ahşap karkas-tuğla karışımı olan 3 katlı yapıdır (http://www.sinopmüzesi.com.tr). 1979 yılında Kültür Bakanlığı tarafından varislerinden satın alınarak kamulaştırılmış, 1996 yılında Ankara Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü tarafından restorasyonu tamamlanarak müze haline getirilmiştir (Sinop Turizm Tanıtım Rehberi, 2009).

Konak, Sinop'taki Osmanlı sivil mimarlığın en güzel örneklerinden biridir (Özdemir, 2007: 40). Ön cephesi caddeye, arka cephesi ise yapının bahçesine bakan konağa, cephe ortasında ışıklık pencereli cümle kapısından girilir. Ambar ve büyük hizmet bölümleri, mutfak, çeşme gibi mekan ve detaylarla ayrılmış olan zemin katta duvarlar moloz taşından inşa edilmiştir. Karanlık olan bu kattan üst katlara çıkan sağlı sollu merdivenin girişi ahşap olarak yapılmış geniş bir sivri kemer halindedir. Yanındaki dört katlı büyük Öküzoğulları Konağı gibi, cephelere yanlarda anıtsal çıkıntılar halinde çıkıntılar halinde yansıyan köşe odalarına sahip olan orta ve üst katlar orta sofalı, dört eyvanlı ve köşelerde birer köşe odalı simetrik plan düzeniyle benzer görünüştedirler. Tüm duvarları ve iç bölümleri ahşap olan bu katlarda zengin bir ahşap oymacılığı ile birleşen duvar boyamacılığı bir zamanlar bu konutun ne derece zengin bir görünüşe sahip olduğunu göstermektedir (http://www.sinopmüzesi.gov.tr).

Geleneksel eyvanlı sofralı ve köşe odalı simetrik Türk Evi plan düzenini yaşatan konak, süslemesinde çağdaş örneklerde karşılaşılan manzara resmi görülmemesine karşın taşralı olmakla birlikte zengin batılı dekorlaması ile de o yılların imparatorluğuna yeni bir soluk getiren rokoko üslubunu, Sinop gibi uzak bir kentte yakalayabilmiş bir yapı olarak konut, Türk mimarisinin önde gelen örneklerindendir. İstanbul konutlarıyla yarışan bu konağın zengin görüntüsünü Sinop'un tüm çevresel kültürlere açılan tarihsel limanı ile açıklamak mümkündür (Dereli, 2010: 56).

2.4.1.4..Mithridates Sarayı (Balatlar Yapı Kompleksi)

Ada Mahallesi'nde, Boztepe yakınlarında kalıntıları 10.000 m²'lik bir alana yayılmış olan bir yapı kompleksidir. Mithridates'in sarayı olduğuna inanılan yapı, Balatlar

adını eski Yunanca'da saray anlamına gelen "palation" kelimesinden almıştır (Bryer ve Winfield, 1985: 79).

Roma dönemine ait, oldukça geniş bir alana yayılmış olan yapının günümüze sadece dikdörtgen biçimli revaklı büyük bir salonu ile iki haç planlı yapı kalıntısının duvarları ulaşabilmiştir. İlk inşa edildiği dönemde ne amaçla kullanıldığı bilinmeyen yapının inşa edildiği dönemden günümüze ulaşan uzun kullanım sürecinde farklı işlevlerle kullanılmış olduğu konusunda değişik görüşler mevcuttur. Yapının tarihi geçmişi ve farklı dönemlerdeki kullanım evreleriyle ilgili olarak tarihi kaynaklar ve filolojik belgeler de suskundur. Yapı kompleksinde gerçekleşen arkeolojik kazılar sayesinde hem yapıyla ilgili bilinmeyenler aydınlığa kavuşmaktadır (http://www.balatlarchurch.com).

Sarayın yapıldığı dönemin tespiti oldukça zordur. Sarayın inşasında kullanılan taş tuğla almaşık duvar örgüsü Mitridates dönemine ait değildir. Yapının aslında jimnasyum ve hamam kompleksi olabileceğini belirten Bryer ve Windfield (1985: 81-82), yapının saray olarak isimlendirilmesini XVII. yy. Makarios zamanına dayandırmaktadırlar. Haç biçimindeki, Titus hamamlarındaki gibi üç yönden beşik tonoz ile örtülü salon soğukluktur, buranın güneyinde T şeklinde ılıklık bulunmaktadır. Almaşık taş işçiliği III. ve IV. yy'a tarihlenmekte, Efes'teki VI. yy. Bizans hamamlarına benzemekte ancak çok daha mütevazı ölçekte inşa edilmiştir.

20 yıl kadar sürecek olan kazı ve onarım çalışmalarının kentin tarihiyle bütünleşmiş olan, günümüzde etrafını yüksek apartmanların kapattığı abidevi yapı kompleksini tüm evreleriyle birlikte ortaya çıkarılacağı düşünülmektedir (http://www.balatlarchurch.com).

2.3.1.5.Dini Yapılar

Camiler

Alaeddin Camii

Kentin en eski camisi olan Alaeddin Camii kentin merkezinde yer alanmakta, halk arasında Cami-i Kebir olarak bilinmektedir. Evkaf kayıtlarında Selçuklu Sultanı Alaeddin Keykubat'a ait olduğu yazılı bulunan bu caminin, Selçuklu Devleti'nin 1214 yılında Sinop'u fethinden sora yapılmış olduğu sanılmaktadır (http://www.sinop.gov.tr).

Bryer ve Winfield (1985: 72), XI. Ve XIII. yüzyıllar arasında İl'in Bizans ve Türkler arasında birçok kez el değiştirmesi sırasında kiliselerle birlikte şehrin katedrali olan yapının da Alaeddin Kekubat tarafından camiye dönüştürüldüğünü belirtmişlerdir.

Bryer ve Winfield'e göre İl Trabzon Rum İmparatorluğu tarafından tekrar ele geçirildiğinde de bu yapı tekrar kilise olarak kullanılmış, İl Pervane tarafından fethedildikten ve kesin olarak Türklerin eline geçtikten sonra yapının yerine Alaeddin Camii inşa edilmiştir.

Caminin kuzey ve batı portallerinde farklı dönemlere ait kitabeler bulunmaktadır. Yapının banisi olarak Sultan I. İzeddin Keykavus, Sultan I. Alaeddin Keykubad ve Süleyman Pervane isimleri geçmektedir. Yapının imar serüvenin 1214 yılında Sultan I. İzzeddin Keykavus döneminde başladığı ve Sultan I. Alaeddin Keykubad devrinde bitirildiği düşünülmektedir. Alaeddin Camii yapılışından sonra devam eden süreçte büyük onarım ve değişimler geçirmiştir. Avlunun batısında bulunan kitabede Candaroğlu Celaleddin Beyazıd Bey tarafından onartıldığı anlaşılmaktadır. Özellikle Osmalılar zamanında farklı zamanda birçok eklenti yapılmıştır (http://anadoluselcuklumimarisi.com).

Yapı, 1946 ve 1950 yılları arasında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından tamir edilmiş, 1984 yılında avlusu tekrar düzenlenmiş, bu sırada bulunan birçok mozaik ve Helenistik dönem sütun parçaları müzenin koruması altına alınmıştır. Söz konusu antik devşirme parçalarından caminin bulunduğu yerde Roma ve erken Bizans döneminden kalma bir yapının önceden var olduğu anlaşılmaktadır (Esemenli, 1990). Caminin minberi büyük kubbenin 1850'de yıkılması sırasında harap olmuştur. Minberin kalan kısmı İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi'ndedir (http://anadoluselcuklumimarisi.com).

Cami, avlusuyla beraber en son 2008-2009 yılında onarımdan geçmiştir. Avlu kuzeydoğu köşesinde, içerisinde 11 adet sanduka bulunan Candar (İsfendiyar) oğulları Türbesi yer almaktadır (http://www.sinop.gov.tr).

Cami, $66^{x}66$ m²'lik geniş bir kare alan içerisinde, $66^{x}22$ metre boyutunda, altı payenin birbirinden ayırdığı, iki nefli enine dikdörtgen plan tipinde inşa edilmiştir (Dereli, 2010: 75). Yapı erken İslam dönemi Mezopotamya cami şemasını tekrarlayan Anadolu Türk Sanatı mimarisinin özgün yapılarındandır (http://anadoluselcuklumimarisi.com). Yapı, enine plan ve geniş avlu özelliğiyle Erken Dönem İslam Cami şemasına benzemektedir (http://www.sinop.gov.tr).

Meydankapı (Süleymaniye) Camii

Meydankapı mevkiinde bulunan caminin ilk yaptıranının Şeyh Ömer Efendi olduğu ve yapımı için 1723 tarihi verilse de caminin yapım kitabesi yoktur. Daha sonra 1877

yılında Mutasarrıf Ahmet Kemal Paşa tarafından; Kanuni Sultan Süleyman adına İçkale'de mevcut olup harap olan Camii Şerifin vakfiyesiyle bu cami tamir edilmiş ve buna bianen Meydankapı Camisi'nin adı da Sultan Süleyman'ın adına izafeten Süleymaniye Camisi olarak anılmaya başlamıştır (http://www.sinop.gov.tr).

İç mekanı kareye yakın dikdörtgen planlı olan caminin üzeri ahşap çatı ile örtülüdür. Caminin ahşap minaresi son onarımda yenilenerek gövdesi bakırla ve külah bölümü ise kurşun levhalarla kaplanmıştır. Harim kısmına caminin kuzey duvarına ekli olup son onarımda yenilenmiş olan ahşap giriş bölümünden girilir. Ahşap giriş bölümünün üst katı hanımlar mahfili olarak düzenlenmiştir (http://www.sinop.gov.tr). Camii'nin ahşap minaresi Sinop minarelerinin en güzel örneklerindendir (Sinop Turizm Tanıtım Rehberi, 2009).

Son olarak 2010 yılında onarıma başlanılan cami 2011 yılında yeniden ibadete açılmıştır (http://www.sinop.gov.tr).

Cezayirli Ali Paşa Camii

Ada Mahallesi'nde bulunan Cezayirli Ali Paşa Camii, Seyyid Bilal Türbesi ile bitişik olarak inşa edilmiştir. Kitabesine göre cami, 1867 yılında Cezayirli Ali Paşa tarafından yaptırılmıştır. Kapısının üstünde sağda yer alan kitabeden ise caminin 1888 yılında Abdülhamit zamanında tamir ettirildiği anlaşılmaktadır (www2.cedgm.gov.tr).

Moloz taşlardan inşa edilen yapı, dikdörtgen planlıdır. Döşemesi ve tavanı ahşap olan caminin çatısı ahşap, üzeri kiremit kaplıdır (Üstün, 2008: 48).

Cezayirli Ali Paşa Camii, Selçuklular Dönemi'ne ait olsa da geçirdiği tamiratlarla orjinalliğini yitirmiştir (Yıldırım, 2010).

Diğer Camiler

1581'de Mahmut Çelebiyyul Kefevi tarafından yaptırılan Kefevi, 1903'de Çerkez Ömer Bey tarafından yaptırılan Tersane (Üstün, 2008: 43), Celaleddin Beyazıt Bey zamanında 1374'de yaptırılan Saray, 1651'de Mehmet Ağa tarafından yaptırılan Mehmet Ağa (Kaleyazısı) (Yıldırım, 2010) camileri Sinop'taki diğer önemli camilerdir.

Türbeler

Yeşil Türbe

Alaeddin Camii'nin doğusunda, Sakarya Caddesi üzerinde yer alan türbe, kale planlı ve üzeri kubbe ile örtülü bir 15. yy yapısıdır. Giriş üzerinde kitabesi bulunmayan binanın yapım tarihi bilinmemektedir. İçerisinde 5 adet sanduka bulunmakta olup, bu sandukaların üzerleri ahşap kafeslerle kapatılmıştır (http://www.sinop.gov.tr). Moloz taştan inşa edilmiş caminin, duvarlarından kubbeye geçiş köşe üçgenleri ile sağlanmıştır. İçeride kimlere ait olduğu bilinmeyen biri erkek, dördü kadına ait beş adet sanduka vardır (Gökoğlu, 1952 aktaran Üstün, 2008: 51).

Sultan Hanım (Aynalı Kadın) Türbesi

Sinop Arkeoloji Müzesi bahçesinde bulunan türbe, kemerli kapı girişin üzerinde bulunan kitabeye göre 1395 yılında inşa edilmiş olup içerisinde bulunan 3 adet sandukadan birisi 1395'te vefat eden Osmanlı Padişahı Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa'nın kızı Sultan Hatun'a aittir. Sultan Hatun, aynı zamanda Candaroğlu Beyi Süleyman Paşa'nın da karısıdır. Diğer kabirlerin kime ait olduğu belli değildir (http://www.sinop.gov.tr).

Kare planlı olan türbe kesme taştan yapılmıştır. Dönemdeki diğer kare planlı türbelere bakıldığında orijinal üst örtüsü kubbe olması gereken yapı, bugün ahşap çatı ve alaturka kiremitle örtülüdür. Ön cephesi hariç üç cephesinde birer adet olmak üzere toplam 3 adet penceresi bulunmaktadır (http://www.sinop.gov.tr).

Candaroğulları (İsfendiyaroğulları) Türbesi

Alaeddin Camii'nin avlusunda kuzeydoğu köşesinde bulunan Türbe, Candaroğulları'ndan Celalettin Beyazıt ile oğlu İsfendiyar ve İsfendiyar'ın oğlu İbrahim Bey'ler ile bu aileye mensup zatların kabirlerini ihtiva etmektedir. Yapım kitabesi olmayan türbenin hangi tarihte ve kim tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir. Vakfiyesi İbrahim Bey diye kayıtlıdır (http://www.sinop.gov.tr).

Türbe, kuzey-güney konumlu, dikdörtgen planlı ve tek kubbeli bir yapıdır (http://www.sinop.gov.tr). İçindeki sandukalar Türk taş işleme ve oymacılığının güzel örneklerindendir (Sinop Turizm Tanıtım Rehberi, 2009).

Seyyid Bilal Türbesi

Seyid Bilal Türbesi, Ada Mahallesi'nde, geniş bir alan içinde, Cezayirli Ali Paşa Camisi'nin sol tarafında yer almaktadır. Türbe; Yaş Bey diye anılan Hoca Ebubekir oğlu, Oğul Beyoğlu, Koçkadoğlu, İlbasmış'ın oğlu Emir Tayboğa için; oğlu Emir Beklemiş tarafından 1280 yılında yaptırıldığı ortadaki taş sandukanın kitabesinden anlaşılmaktadır. Türbedeki kenarları kafesle çevrili, kitabesiz ahşap sandukanın Seyyid İbrahim Bilal'e ait olduğu tahmin edilmektedir (http://www.sinop.gov.tr).

Kapısı caminin içinde bulunan türbe, moloz taştan yapılmış, üzeri kubbe ile örtülmüştür. İçinde sağda ahşap, solda üç mermer sanduka bulunmaktadır. Seyyid Bilal'e ait olduğu kabul edilen lahdin üzeri ahşap bir kafes içerisine alınmıştır. Bu en büyük sandukanın solundaki etrafı parmaklıklı lahit Tayboğa'ya aittir. Türbenin içindeki yeşil örtülü iki lahdin ise kime ait olduğu bilinmemektedir (Üstün, 2008: 31).

Gazi Çelebi Türbesi

Pervane Medrese'sinin hemen yanında bulunan ve medreseden açılan kapıyla girilen Gazi Çelebi Türbesi, Muineddin Süleyman Gazi Çelebi'ye aittir. Türbe'nin içinde, üzerinde kitabesi bulunan mermerden bir sanduka vardır. Kitabesine göre Gazi Çelebi'nin ölüm yılı 1322'dir (Yıldırım, 2010). Türbede, Gazi Çelebi'nin hahdinin yanındaki üstü açık mezarın ise kızına ait olduğu rivayet edilmektedir. Önceleri üstü açık durumda bulunan türbe yapılan son onarımda kapatılmıştır. Ancak ilk örtüye ait izler hala görülmektedir (Üstün, 2008: 32).

Diğer Türbeler

Cezayirli Ali Paşa Camii'nin avlusunda yer alan Hatunlar (Dereli, 2010: 82), Zeytinlik Mahallesinde yer alan tarihi eser olarak tescilli Yeseri Baba, Gerze ilçesinde yer alan Çeçe Sultan (http://www.sinop.gov.tr), Camikebir Mahallesi Aşağı Hamam arkasında yer alan Tayboğa (Üstün, 2008: 40) Türbesi diğer önemli türbelerdir.

Balatlar Kilisesi

Balatlar Kilisesi, Bizans dönemine ait bir yapıdır. Geniş bir alana yapılmış büyük bir avlu, haçvari simetrik planlı bir mekandır. Şapel ve diğer mekanlardan oluşan yapı, dikdörtgen planlıdır (http://www.sinop.gov.tr).

Mithridtes Sarayı'nın bir parçası olan kilise, 1640 tarihli bir yazıta göre Thelokos'a güney kapısının üzerindeki Koimesis'in bir resmine göre ise Dormikion'a ithaf edilmiştir. Fakat 1658'de Makarios kilisenin Tanrısal Miraç'a ithaf ettiği belirtilmiştir (Bryer ve Winfield, 1985: 82). Bizans sonrası döneme ait kilisenin güneydeki kapı kemerinin iç ve dış tarafında kalan yüzey Hıristiyan inancıyla ilişkili olarak resimlerle süslüdür. İç taraftaki yarım daire alanda Azize Martina'nın şeytanı sakalından yakalamış olduğu resmin yanındaki günümüze ulaşamayan Osmanlıca ve Grekçe olarak çift dilde yazılmış bani kitabesine göre 17. yy'ın ilk yarısında kilisenin tonozunun çöken kısımları tamir edilip, resimleri yeniden yapılmıştır. Bu bölüm 20. yy ilk çeyreğine kadar kilise olarak kullanılmaya devam etmiştir (http://www.balatlarchurch.com). Bu yapının bir kilise olduğu 1963 yılında batı duvarına yakın bir alana yapılan kazılarda bulunan bir gaz pompası ile tespit edilmiştir (Bryer ve Winfield, 1985: 87).

Balatlar Kilisesi'nin bulunduğu alan Koruma Kurulu kararı ile birinci derece, yakın çevresi ise üçüncü derece sit alanı ilan edilmiştir. 2010 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Mimar Sinan Üniversitesi işbirliğinde bu alanda başlatılan arkeolojik kazılara 2011 yılında devam edilmiş ve önümüzdeki yıllarda da buradaki kazı çalışmalarının sürdürülmesi hedeflenmektedir (http://www.sinop.gov.tr).

Fetih Baba Mescidi

Meydankapı Mahallesi'nde, Hükümet Konağı karşısında yer alan mescidin kapısının üzerinde ve doğu cephesinde pencerenin üzerinde iki kitabesi bulunmaktadır. Doğudaki kitabeden, 1353 yılında İsmail bin Uslu Bey tarafından yaptırıldığı, kapının üzerindeki kitabeden 1908 yılında Fetih Baba tarafından tamir ettirildiği anlaşılmaktadır (Yıldırım, 2010).

Kare planlı ve kubbeyle örtülü olan mescidin, 1960-1965 yıllarında yol genişletme çalışmaları sırasında ön cephesi yıkılmıştır. Günümüzde dikdörtgen planlı ve kırma çatılı olan yapının iç mekanındaki tromp kalıntısından kubbeyle örtülü kare bir mescit olduğu anlaşılmaktadır (Esemenli, 1990).

Mihrabı Sultan Alaeddin Camii'nde olduğu gibi mermerden yapılmış ve etrafı Ayetelkürsi ile çevrilmiştir. Mescidin kıble tarafında, bahçede Fetih Muhammed Baba isminde bir zatın kabri var ise de; kitabeleri kırılmış ve bir kısmı da kaybolmuş olduğundan bu zatın kim olduğu, hangi sene buraya defnedildiği anlaşılamamaktadır (http://www.sinop.gov.tr).

2.3.1.6.Paşa Tabyaları

Karakum yolu üzerinde 1853 Rus baskınından sonra denizden gelen tehlikeleri önlemek amacıyla 1877-1878 yıllarında Osmanlı Rus savaşları sırasında yapılmıştır (Özdemir, 2007: 76).

Geniş bir alana inşa edilmiş yapı toprak altında kesme taşlarla örtülmüş tonozlu koridor ve odalar ile üstte tepeler arasında top yuvalarından oluşmaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1987 aktaran Üstün, 2008: 66). Yarım ay şeklinde olan tabyalar; üstte 11 adet top yatağı ile altta cephanelik ve mahzenlerden oluşan üçlü bir yapıdır (http://www.sinop.gov.tr).

Mülkiyeti hazineye ait olan Paşa Tabyaları 1991 yılında on yılığına belediyeye tahsis edilmiş, günümüzde ise kiraya verilerek eğlence mekanı olarak kullanılmaktadır.

2.3.1.7.Pervane Medresesi

Pervane Medresesi, Alaeddin avlu kuzey girişinin karşısında, 1262 yılında şehrin ikinci kez alınışı anısına Selçuklu Veziri Muinüddin Süleyman Pervane tarafından yaptırılmıştır (http://www.sinop.gov.tr). İçinde eyvan karşısında geniş avlu, ortasında şadırvan, sağ ve sol yanlarında revaklara açılan 16 küçük oda yer almaktadır. İki eyvanla, açık avlulu medrese tipine örnek olan medrese özgün karakterini hala korumaktadır. Diğer Anadolu medreselerine göre Pervane Medresesi süsleme bakımından yalın sayılmaktadır (Özdemir, 2007: 76).

Paflagonya bölgesinde 1317 Salnamesine göre altısı Sinop'ta olmak üzere 108 medrese bulunmaktadır. Türk inkilabından sonra kapanan medreselerin birçoğu idareciler tarafından yıkılmış, bir kısmı da satılmıştır (Gökoğlu, 1952 aktaran Üstün, 2008: 29). Bu medreselerden yalnızca ilk fetih yıllarında yapılan bir medreseye ait olduğu anlaşılan iki kırık kitabe parçası gelebilmiştir. Kalan medreselerin en eskisi olan Süleyman Pervane Medresesi cumhuriyet dönemine kadar çalışmış, kapatıldıktan sonra bir dönem kent müzesi olarak kullanılan medrese, günümüzde turizm amaçlı halka açılmıştır ve odaları yöresel el sanatları ve hediyelik eşya satış birimleri olarak kullanılmaktadır (Üstün, 2008: 29).

2.3.1.8.Hanlar

Durakhan Kervansarayı

Sinop ili Durağan ilçesinde bulunan Durakhan Kervansarayı, kitabesine göre 1266 yılında, III. Gıyaseddin Keyhüsrev Dönemi'nde Selçuklu veziri Pervane Muineddin Süleyman bin Ali tarafından yaptırılmıştır (http://anadoluselcuklumimarisi.com).

Durağan İlçesi geçmişten bu yana, İstanbul, Trabzon, Kastamonu, Çorum, Samsun yollarına ulaşımda uğrak yeri olduğundan, Anadolu'nun doğu ve batısına olduğu gibi güneyine de geçerken konaklanan bir mekandır (Sinop Turizm Tanıtım Rehberi, 2009).

Kervansaray'ın duvarları o zamanki tekniğe uygun olarak moloz, taş, kireç ve harçla yapılmıştır. Ortasında bir avlu vardır. Bu avlunun etrafında 13 oda sıralanmıştır. Han'a giriş kapısı üst kemeri taştan ve hiçbir tutucu madde kullanılmadan yapılmasına rağmen, bugüne kadar sağlam olarak gelmiştir. İç Anadolu ve Karadeniz bölgeleri arasındaki ticaret yolu üzerindeki han bu konumu itibariyle uzun süre işlevini sürdürmüştür (http://www.sinop.gov.tr).

Bir külliye olarak tasarlanan yapının batısında bulunan medresesi ve güney batısında bulunan camisi günümüze ulaşamamıştır. Yakın zamana kadar bazı kalıntıları görülebilen ve külliyeye ait olduğu düşünülen hamam kalıntısı da yok olmuştur. Günümüze ulaşabilen han 2007 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından restore edilmiştir (http://anadoluselcuklumimarisi.com).

Bir külliye kurgusunun parçası olarak düşünülmesi gereken yapı, Anadolu Selçuklu kervansaray mimarisinin klasik kurulum kurgusuna sahiptir. Kuzey-güney doğrultusunda dikdörtgen planlı iki bölümden oluşmaktadır. Yapının konumlandığı yer itibariyle her iki bölümünün de şekillenmesi farklılık göstermektedir. Yapının avlulu bölümü enine, kapalı bölümü ise dikine bir kuruluma sahiptir (http://anadoluselcuklumimarisi.com).

Köftecioğlu Hanı

Kaleyazısı Mahallesi'nde moloz taştan inşa edilmiş olan yapının şekli ve yapılışı itibari ile XVI. yüzyıl başlarında yapılmış olabileceği söylenmektedir. Moloz taştan inşa edilmiş yapının üzeri tonozlu olan girişe yassı kemerli bir ka pile varılmaktadır. Bu bölümün iki tarafında ise yolcu odaları bulunmaktadır. Yuvarlak kemerli kapı ile ahır kısmına geçilmektedir, bu kısmın üzeri tamamen tonoz örtülüdür (Gökoğlu, 1952 aktaran Üstün, 2008: 53).

2.3.1.9. Hamamlar

Yukarı Hamam

Hamam, Camikebir Mahallesi'nde Alaeddin Camii'nin batısında inşa edilmiştir. Vakıflar Genel Müdürlüğü Envanteri'nde hamamın Pervane Süleyman tarafından 1215 yılında inşa edildiği geçmektedir. Bir çifte hamam olan yapının, kuzey-güney konumlu ve dikdörtgen dış duvarlar sisteminin içinde, hamam bölümü tonoz kubbelerle, soyunmalık bölümü ise çatı ile örtülüdür. Soyunma ve hamam bölümleri iki bölmeli ve simetrik olarak planlanmıştır. Doğudaki bölme erkekler, batıdaki bölme kadınlar hamamı olarak kullanılmaktadır. Soyunmalık iki katlıdır ve moloz taştan yapılmıştır. İç kısmı ahşap kabinlerle çevrilidir. Bu mekanın kuzeyinden küçük kemerli bir kapı ile dikdörtgen şeklindeki ve tonozlu ılıklığa geçilmektedir. Buraya açılan sıcaklık sıcaklık "L" şeklinde plana sahiptir. Kadınlar kısmı da aynı şekilde yapılmıştır (Esemenli, 1990).

Hamam 2007 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından onarılmış, eğlence mekanı olarak kiraya verilmiştir (Üstün, 2008: 41).

Yalı (Varoş) Hamamı

Yenimahalle'de bulunan hamam günümüzde harap durumdadır. Kitabesi bulunmayan hamamın yapılış tarihiyle ilgili olarak Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları envanteri Selçuklu dönemini vermektedir. Doğu-batı ekseninde konumlanan hamamın mekanları bir eksen üzerinde sıralanmaktadır. Cepheler kesme taştan, iç duvarlar tuğla ve moloz taştan yapılmıştır. Yapı XVIII. yüzyıl sonlarında yenilenircesine onarılmıştır. Bu onarım kurnaların Barok görünüşünden de anlaşılmaktadır. Camekan bölümü de yenilenmiş olup şimdi ise harap ve örtüsünü kaybetmiş durumdadır. Duvarlarında bol miktarda devşirme malzemelerin kullanıldığı yapının ahşap soyunma yeri bulunmaktadır. Yapıdan oldukça geç bir döneme ait olan bu kısım günümüzde bir avlu görünümüne sahiptir. Kemerli bir geçit ile girilen ılıklık mekanının orta kubbesi deliklidir. Bu orta mekanın solunda iki tuvaletli ve kubbeyle örtülü bir mekan, sağında ise bir kubbeli ve setli bir mekan ile bunun da arkasında kubbeli, üç yandan setli ve kurnalı bir halvet mekanı görünmektedir. Sıcaklık mekanına dab u odanın karşısındaki kapıdan girilmekte, kubbe ve buna iki yandan açılan kubbecikli beşik tonozlar, örtü sistemini oluşturmaktadır. Külhanı dikdörtgen planlı olan yapının kubbeleri üçgen bingilere oturmaktadır. Sıvanın altından duvarların tuğla oldukları görülmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1987 aktaran Üstün, 2008: 42).

Aşağı (Tuzcular) Hamamı

Cami Kebir Mahallesi'nde bulunan hamam Osmanlı karakterinde inşa edilmiştir. Samsun Vakıflar Müdürlüğü'ndeki bir yazıya dayanarak hamamı yaptıranın Seyyid Bilal olduğu söylenmektedir (Gökoğlu, 1952 aktaran Üstün, 2008: 53). Kuzey-güney konumlu olan yapının soyunmalık ve külhan bölümleri bir eksen üzerinde uzanmaktadır. Moloz taştan inşa edilmiş olan cephelerde örtü sisteminin tonoz ve kubbeleri fark edilmektedir. Güney cephesinin sağ köşesinden 1986 yılında tamir edilen çift katlı camekan bölümüne geçilmektedir. Günümüzde betonarme olarak yenilenen bu mekan eski karakterini kaybetmiş, tek katlı mekana aydınlık olabilmesi için ahşap bir fener eklenmiştir. Hamamın sıcaklık mekanı ile arasında, kuzey-güney yönünde uzayan dikdörtgen bir ılıklık mekanı ve bunun ucunda bölmeyle ayrılmış tuvalet birimi bulunmaktadır. Mekanların örtüsü yayvan beşik tonoz üzerine kubbecilidir. Ilıklık bölümünde iki küçük kubbecik, tuvaletin kare mekanında da bir kubbe bu bölümü kapatmaktadır. Merkezleşme ve eksen fikri soyunmalık mekanının ortasındaki sekizgen şadıran havuz ve sıcaklık ortasındaki sekizgen göbek taşı ile kuvvetlendirilmiştir (Üstün, 2008: 52-53).

2.3.1.10.Kaya Mezarları

Snop'un Boyabat İlçesi ve çevresinde M.Ö.7. yüzyıla tarihlenen kaya mezarları bulunmaktadır. Bu bölgede yapılan araştırmalarda 8-10 kadar kaya mezarı tespit edilmiş olmakla birlikte asıl sayının 112 olduğu da belirtilmiştir (Eser, 2006: 190).

Ambarkaya (Terelek) Kaya Mezarı

M.Ö. 6. yy'da yapıldığı tahmin edilen Mezar, Durağan ilçesinin doğusunda ve Gökırmağın güney kenarındaki Karadeğin Mahallesi'nde 20 m. yükseklikte kalker bir kayaya oturtulmuştur. Önde üç sütunlu giriş bölümü ve arkada mezar odasından oluşmaktadır (http://www.sinop.gov.tr). Mezar odasının kapısı dikdörtgen şeklindedir. Duvarları dik, tavanı kubbelidir. (Sinop Turizm Tanıtım Rehberi, 2009). Mezarın ön cephesinde sütunlar üzerinde, alınlık diyebileceğimiz bölümde kabartma olarak bir insanla aslanın mücadelesi, bunun sol tarafında ise boynuzlar arasında bir insan başı görülmektedir (http://www.sinop.gov.tr).

Salarköyü Kaya Mezarı

Salarköyü Kaya Mezarı, M.Ö. 7. Yüzyıl ortalarında Pafyagonyalılar tarafından yapıldığı sanılmaktadır. Mezar Boyabat ilçesi Salar Köyü'nde bulunmaktadır. Kalker kaya

yüzeyi düzeltilerek meydana getirilen yapı anıtı, ana kaya gövdesinin oyulmasıyla önde üç sütunlu giriş bölümü ve arkada dikdörtgen mezar odasından oluşmaktadır (http://www.sinop.gov.tr). Mezardaki hayvan figürleri tarihi açıdan oldukça değerlidir (Sinop Turizm Tanıtım Rehberi, 2009).

2.3.1.11.Çeşmeler

Meydankapı Mahallesi, Aslan Camii'nin güneybatısında yer alan ve kentteki en eski çeşme Aslan Çeşmesi'dir. 1289 yılında Osman oğlu İbrahim adında biri tarafından yaptırılmıştır (Ülkütaşır, 1949 aktaran Üstün, 2008: 33).

1500 yıllarında Camikebir Mahallesi'nde inşa edilen Fışkıran, 1429'da Tersane'den Kaleyazısı'na giden Tuzcular Caddesi üzerinde İsfendiyar Bey ümerasından Şahin oğlu Şehabüddin tarafından yaptırılan Şehabüddin, Camikebir Mahallesi'nde 1858 yılında inşa edilmiş, 1917'de büyük Sinop yangınında hasar görmüş ve Mutasarrıf Zihni Bey tarafından onarılan Terazi, Meydankapı Mahallesi'nde Saray Camii'nin karşısında bulunan Saray, 1851 yıllarında Sinop Mutasarrıfı Ömer Tufan Paşa tarafından Kefevi Camii'nin batı duvarında, yol üzerinde yaptırılan Kefevi, Seyyid Bilal Camii ile Hatunlar Türbesi arasında yer alan Seyyid Bilal, Kaleyazısı Mahallesi'nde 1485 yılında Hacı Ramazan bin Şaban tarafından yaptırılan Sarımsaklı Çeşmesi (Sinop Valiliği Yayınları, Sinop, 1990) ve Sinop tersanesinde, Tersane Camii önünde 1853 yılında Osmanlı donanmasının Rus donanmasıyla yaptığı muharebe sonrasında şehit olan askerlerin anısına yaptırılan Şehitler Çeşmesi ilin diğer önemli çeşmeleridir (Dereli, 2010: 39).

2.3.1.12.Tarihi Sinop Evleri

Sinop'ta bulunan ve tarihi belgeleyen sivil mimarlık örneği yapılar, Tuzcular Caddesi, Kemalettin Sami Paşa Caddesi, Yüksek Kaldırım ve Kuru Çeşme Sokak'ta eski dokularını korumaktadır. Sinop'un rutubetli doğal yapısına uygun olarak yapılmış olan bu konutlar, düzensiz gelişen beton mimarisinin arasında sıkışıp kalmıştır (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

Sinop'ta geleneksel kent dokusunu oluşturan konutlar, Osmanlı Dönemi'nde Anadolu ve Balkanlar'da görülen geleneksel Türk Evi ile aynı özellikleri taşımaktadır. Plan olarak genellikle geniş bir aileyi barındıracak nitelikte iki veya üç katlı yapılardır. Hepsinde avlu ya da bahçe bulunmaktadır. Plan özelliklerine bakıldığında, sofa mekanının plan tipini belirleyici ana unsur olduğu görülmektedir. Zemin katta genellikle servis

birimleri ile ıslak hacim birimlerinin yanı sıra bazen yaşama birimleri yer alır. Bu katta genellikle depolar, odunluk, tuvalet ve bazen de mutfak bulunur. Üst katlar günlük hayatın geçirildiği yaşam katlarıdır. O nedenle daha özenli ve zengin bir işçilikle yapılmıştır (Yerlikaya, 2006).

Tarihi evlerin cephe özelliklerine bakıldığında, cephe yüzeylerinin genellikle sade bırakıldığı, ön cephelerin, diğer cephelere oranla daha özenli bir işçilik ve detaylarla süslendiği, çıkma ve pencere düzenlemeleri ile cephelerin hareketlendirildiği görülür. Evlerin cepheleri ahşap kat silmeleri ile süslenmiştir (Yerlikaya, 2006).

Sinop'ta günümüze kadar gelerek döneminin mimari özelliklerini taşıyan tarihi evlerin bir kısmı korunmuş olsa da bir kısmı harap olmuş, bir kısmı da yıkılarak yerine yeni yapılar yapılmıştır.

15.07.2005 tarih ve 25876 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Sağlamasına Dair Yönetmelik" gereği Sinop, Gerze, Boyabat olmak üzere toplam 90 adet tarihi evin rölöve, restorasyon ve restitüsyon projesi için yardım talebinde bulunulmuş, bunlardan Sinop için 7, Gerze için 3 ve Boyabat için 13 olmak üzere toplam 23 evin proje yardım talebi kabul edilmiştir. Bu konuyla ilgili çalışmalar devam etmektedir (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

2.3.1.13.Sinop Öğretmenevi

Bina, 1883 tarihinde II. Abdülhamid (1876-1909) döneminde Vali Nardeli Veysel Paşa zamanında Mekteb-i idadi (Lise) olarak yapımına başlanmış olup yine aynı dönemde Vali Ömer Sefki Paöa zamanında yapımı tamamlanarak, 1899 yılında hizmete açılmıştır. Ön cephesinde Kitabe-i Mekteb-i idadi 1315 yazılıdır (Yerlikaya, 2006: 12).

15 Eylül 1928'de Atatürk, bugün öğretmenevi olan bu binanın bahçesinde bir yazı tahtası başında Half İnkılabı'nı benimsetmek amacıyla ders vermiştir (Görgün, 2010: 78).

Açılışından sonra Rüştiye (Ortaokul), Rüştüye-İdadi (Lise) ve Necati Bey Köy Yatılı Okulu olarak kısa dönem öğretime devam etmiş, daha sonra ortaokul-lise olarak 1972 yılına kadar hizmetini sürdürmüştür (Yerlikaya, 2006: 12).

1972 yılında fazla onarım gerektiğinden bina boşaltılmış, Atatürk'ün doğumunun 100. yılı olan 1983 yılında Sinop Öğretmenevi olarak hizmete açılmıştır.

2.3.1.14.PTT Binası

Meydankapı Mahallesi, Tersane yakınlarında yer alan yapının Sinop'ta yaşayan azınlıklar tarafından yapıldığı bilinmekte fakat yapım tarihi bilinmemektedir. Bazı kaynaklara göre Ruslarca inşa edilmiş olan bina bir süre Rus elçilik binası, bir süre de lise olarak kullanılmıştır. Yapı, Mutasarrıf Zihni Bey tarafından onarılmış, 1913 yılında PTT'ye devredilmiş ve uzun süre PTT merkez binası olarak kullanılmıştır. Son olarak, 1985 yılında ön cephe özellikleri korunarak onarımı yapılmıştır (1987 T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu Envanter Kaydı aktaran Üstün, 2008: 62-63). Bir süre Ulaştırma Bakanlığı tarafından misafirhane olarak kullanılan yapı, günümüzde nükleer enerji binası olarak hizmet vermektedir (Üstün, 2008: 63).

2.4.2.Sosyo-Kültürel Çekicilik Unsurları

2.4.2.1.Geleneksel El Sanatları

Sinop ili, el sanatları yönünden oldukça zengin bir içeriğe sahiptir. Bunların başlıcaları; keten dokumacılık, kotracılık ve gemi modelciliği ve bıçakçılıktır.

Keten Dokumacılık

Yörede yetiştirilen keten, elde çıkrıklarda iplik haline getirildikten sonra yerli tezgahlarda dokunarak bez dokuma haline getirilir. Bu bezden yöresel baş örtüsü, iç çamaşırı, cepken, üç etek, peşkir, yatak örtüsü, divan örtüsü, yastık yüzü, nezgep, kuşak ve peştamal yapılır (Dereli, 2010: 112).

Çember, yörede çok eskiden beri dokunan ve başörtüsü olarak kullanılan bir dokuma türüdür. Özellikle Boyabat, Durağan ve Saraydüzü ilçelerinde sıklıkla görülmektedir. Günümüzde hala başörtüsü olarak kullanılmaya devam eden çember, bu işlevinin yanı sıra masa, sehpa gibi yüzeylerde örtü olarak, ayrıca gömlek, bluz gibi elbiselerde de model veya aksesuar olarak kullanılmaya başlanmıştır. Çember, düzen adı verilen dokuma tezgahlarında, tarak boyuna göre genellikle 50-60 cm eninde ve 100-120 cm boyunda dokunur. Kenarları şerit halinde, orta kısmı bütün olarak desenlidir. Çemberin üzerine dokuma yapılırken demirkırat, kibrit kabı, baygın gibi nakışlar atılır (http://www.sinopkulrurturizm.gov.tr).

Mahrama ve Peşkir, çember gibi düzen adı verilen tezgahlarda dokunmaktadır ancak çembere göre daha sık dokunup kenarlarına da yöresel desenler işlenmektedir.

Geçmiş dönemlerde gündelik yaşantıda el ve yüz havlusu olarak kullanılmak amacıyla dokunmuşlardır. Mahrama ile aynı teknikle dokunan ve aynı işlevi gören peşkirlerin ayırt edici özelliği ise mahramaya göre daha ince ve uzun olarak dokunmasıdır (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

Kotracılık ve Gemi Modelciliği

Sinop'ta en yaygın el sanatlarından biri kotracılıktır. Sinop'ta ağaç oymacılığı ve kotracılığın başlangıcı 1930'lu yıllara uzanmakta olup, Tarihi Cezaevi'nde yatan mahkumların bu konuda önemli katkıları olduğu bilinmektedir. İlerleyen yıllarda kotracılık Sinop'un simgesi haline gelmiştir (Dereli, 2010: 115-116).

Kotra, çoğunlukla bir direkli, ince gövdeli yelkenlidir. Sinop'ta kotra, denizciliğe özgü bir kültür elemanıdır. İl'de kotra yapan bir tersane yoktur ama küçültülmüş maketini yapan yerler vardır. Bu bağlamda kotra, denizciliğe özgü kültürel bir eleman olarak Sinop'ta el sanatı bazında ortaya çıkmaktadır ve ait olduğu kültürün bir ürünüdür (Engin, 1991: 77).

Maket olarak yapılan kotraların taslağı ceviz, gürgen ya da kayın ağaçlarından oluşur (Engin, 1991: 78).

Tüm detayları ahşap ve el işçiliği ile üretilen tekne modellerinin (çektirme, taka, sandal, kalyon, gulet, yat, balıkçı gibi) tekne donanımlarında ise misina ve naylon ip kullanılmaktadır (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

İl merkezinde bu sanatla ilgilenenler oldukça fazladır. İlk başlarda Sinop Limanı'na gelen yolcu vapurlarındaki ziyaretçilere hediyelik eşya olarak sunulan kotralar, zamanla ünlenmiş ve il dışına da hediyelik eşya olarak gönderilmeye başlanmıştır (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr). Maket kotranın işlevsel olarak süs eşyası niteliği taşıdığı, bu niteliğiyle de zanaat ürünü olmayıp, el sanatı kimliğini kazandığı ve bu çerçevede değerlendirileceği söylenebilir. Maket kotra Sinop'a yönelik iç ve dış turizm için çekici bir kültür ürünü olma özelliğini de taşımaktadır (Engin, 1991: 84).

Bıçakçılık

Sinop'ta Özekes ailesinin dört kuşaktır devam ettirdiği el yapımı bıçak üretimine, ilk Hüseyin Usta 1890 yılında bir hobi olarak başlamış ve el yapımı bıçaklar bugün Sinop'ta başta gelen el sanatlarından biri olmuştur. Bıçakların yapımında yüksek karbonlu

İsveç takım çeliği, saplarının yapımında ise manda, geyik boynuzu, gül ağacı kökü kullanılmaktadır. Korkuluk ve tepe malzemesi kaliteli pirinçten, kınları ise kaliteli sığır derisinden yapılmaktadır. Bıçaklar, dekoratif bıçaklar, mutfak bıçakları ve av bıçağı olarak üretilmektedir (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

2.4.2.2.Festival ve Kutlamalar

Sinop ilinde gerçekleştirilen ulusal ve uluslar arası festival ve panayır vb. etkinlikler (www.sinopkulturturizm.gov.tr):

- Bektaşağa Köyü'nde düzenlenen Hıdırellez Şenliği,
- Taşmanlı-Dizdaroğlu Köyleri'nde düzenlenen Yenicuma Keşkek Festivali ve Hıdırellez Şenliği,
- Ayancık Kültür-Keten ve Ahşap Festivali,
- Gerze Kültür ve Sanat Festivali,
- 23 Nisan Uluslar arası Çocuk Festivali,
- Türkeli Belediyesi Kültürel Etkinlikleri,
- Yenikent Kültür Tanıtım ve Güreş Festivali,
- Sökü Yayla Şenlikleri,
- Ilıca Köyü Pilav Günü,
- Erfelek Tatlıca Şelaleleri Kültür, Sanat, Doğa ve Doğa Sporları Festivali,
- Ayancık, Boyabat, Dikmen, Durağan Gökırmak, Erfelek, Saraydüzü, Türkeli, Kabalı, Bektaşağa, Dedeağaç, Topağaç, Gürsökü, Karlı, Helaldı, Kuşçular Panayırı 'dır.
- Bunlarla beraber, Sinop'a özgü önemli bir gelenek Ramazan ayında "sellime çıkma" ya da diğer bir adıyla "Helesa"dır. Helesa geleneğinin ortaya çıkışıyla ilgili söylence şöyledir: "Çok eski devirlerde, gemiler yelken ile çalıştığı zamanlarda Karadeniz'de sığınılacak üç liman varmış ve bunlar; Temmuz, Ağustos ve Sinop'muş. Yani Karadeniz sadece temmuz ve ağustos aylarında fırtınasız olur, diğer zamanlarda da gemiler ancak Sinop limanında barınabilirlermiş. Yine böyle bir kış mevsiminde, bir yelkenli gemi Sinop limanına sığınmış, haftalarca burada mahsur kalmış ve tayfaların kumanyası tükenmiş, açlık baş göstermiş, tayfalar dilenmek istemedikleri için kimseden bir şey isteyememişler. Bir gün kaptanın aklına feneri alıp, ev ev dolaşıp mani söyleyerek yardım isteme fikri gelmiş ve tayfalar hemen gemide bulunan bir filikayı süsleyip gece olduğu için ellerine

fenerleri alıp tüm şehirde ev ev dolaşmış ve mani söyleyerek yiyecek toplamışlar". Bundan sonra Sinop'ta bu olay gelenek haline gelmiş ve her Ramazan ayının 15'inden itibaren helesaya çıkılmıştır (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

2.4.2.3. Giyim-Kuşam

Sinop, eski tarihlerde çok farklı kültürlerde olan insanların yaşadığı bir şehirdir. Karadeniz'de önemli liman oluşunun getirdiği ticari hareketlilik, yapıyı her dönem renkli ve canlı tutmuştur. Etnografya Müzesi'ndeki giysiler, bu çeşitliliği açıkça sergilemektedir. Müze'de hem saray eşrafının hem de köylü halkın çeşitli giysileri vardır (Sarıkaya, 2010: 309).

Yörenin giysileri genellikle el tezgahlarında dokunan keten kumaşlardan ve el işlemelerinden meydana gelir (Özdemir, 2007: 48).

Yörede erkekler zıpka adı verilen paçaları dar, üzeri bol pantolon, yakasız gömlek ve gömlek üzerine salta adı verilen cepken giyerler. Kadınlar içlerine yakaları nakış süslemeli göynek, kurtlu, fındıklı ya da altıparmak adı verilen üçetek, alta paça adı verilen, altı ketenden veya bürümcükten, üstü Amerikan bezinden yapılan, paça kısmı işlemeli, beli çukur ile bağlanan içlik giyilir, bele yün ya da pamuktan dokunmuş kuşak bağlanır ve bunların üzerine öne önlük takılır. Kıyafeti başlık tamamlar, Ayancık ve köylerinde başa nezgep, bazı yerlerde fes takılır. Genel olarak sarı yazma bağlanır, başın üstünde de alınlık denilen "çatkı" vardır. Boyabat'ta ise başa örtülen örtüye "pıta" denir (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

2.4.2.4.Yöre Mutfağı

Yöredeki kültürel çeşitlilik beslenme biçimini de etkilemiştir. Beslenmede tahıl ürünleri ağırlıklıdır. Kış sebzelerinin çokluğu da mutfağı zenginleştiren bir etmendir. Kestane, ayva gibi meyvelerden yemeklik olarak da yararlanılır (http://www.sinop.gov.tr).

Nokul (üzümlü-cevizli, kıymalı, yoğurtlu), pilaki, mısır pastası, kaşık çıkartması (mamalika), keşkek, içi etli hamur (kulak hamuru), ıslama, mısır çorbası, mısır taranası, sirkeli pırasa, içli tava, katlama, kabak millesi, hamursuz tatlısı yöre yemeklerinden bazı örneklerdir (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

2.4.2.5. Halk Oyunları

Türkiye'nin en kıvrak oyunlarının Karadeniz'de bulunmasının yanı sıra, bölgede ağır bir tempo hakimdir, konular genellikle güzellik unsurları ve gönül oyunlarıyla ilgilidir (Özdemir, 2007: 48).

Yörede oyunlar karşılama türündedir. Oyunlar şöyle sıralanbilir: Ayancık Eymeleri, Ayancık Çiftetellisi, Muhtar, Karasu'da Pazar Var, Munise, Boyabat'ın Pirinci, Derelerde Kuşburnu, Boyabat Çiftetellisi ve Tütün'dür. Yöre çalgıları davul, zurna, tef, bağlama, mızıka ve tulumdur (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

Bunun dışında, Kafkasya'dan gelerek buraya yerleşen halkın kendi yöre oyunları ve Batum göçmenlerinin Artvin horonlarını andıran oyunlar da yaygındır. Sahile yakın kısımlarda oyunlar, ritim ve figürleriyle Kafkas oyunlarına benzer. İç kısımlar ise İç Anadolu ve Kastamonu yöresi oyunlarının özelliğini taşır (Özdemir, 2007: 43).

Ayrıca İl'de, Antik Çağ'da yaşadıkları düşünülen Amazon Kadınlarının Dans figürlerinin yer aldığı gösteriler de bazı gruplar tarafından sergilenmektedir.

2.4.2.6.Önemli İsimler

Bu bölümde Sinop'ta yetişmiş ünlülerden Diegones ve Dr. Rıza Nur'dan bahsedilecektir.

Diogenes (Diyojen) M.Ö. 413-324

Sinop'ta doğmuş, M.Ö. 413-324 arasında yaşamış bir Yunan filozofudur (Özdemir, 2007: 43). Felsefenin Kelbiyyun (Kinik) akımını savunmuştur. Yani toplumsal konveksiyonları küçümsemiş, hem düşünsel hem ahlaksal bakımdan bağımsızlık isteğini açıkça ortaya koymuştur (Görgün, 2010: 203) Felsefe Okulu'nun ikinci kurucusu ve Antisthenes'in en göze çarpan çekici çömezi olarak gösterilir. Atina'da gelenekçiliğe karşı tavır almış, toplumdaki yapaylıklara ve uzlaşımsal değerlere meydan okumuş ve her tür yerleşik kuralın insanın doğallığına aykırı düştüğüne inandığı için toplumun tüm yerleşik kurallarına karşı çıkmayı, uzlaşımsal ölçü ve inanışların çoğunun boş olduğunu göstermeyi ve insanları yalın ve doğal bir yaşam biçimine çağırmayı amaçlamıştır (Dereli, 2010: 45).

Sinop'ta bankacılık yapan babasının kalpazanlıkla suçlanmasından sonra ailece Sinop'tan sürülüp, Atina'ya yerleşmişlerdir (Özdemir, 2007: 43).

Bir fıçı içinde yaşadığı bilinen Diogenes (Özdemir, 2007: 43), elinde fenerle dolaşırken ne aradığını soranlara "adam arıyorum" demesi ile ünlüdür (Görgün, 2010: 203).

Diegones ile ilgili anlatılan en ünlü hikaye ise İskender'in, Sinop'lu Diogenes'e Isthmos'da güneşte yatarken rastlayıp kalkanlıları ve yaya askerleri ile yanına gelerek "bir isteği olup olmadığını" sorduğu zaman; "gölge etme başka ihsan istemem" demesidir. İskender onun bu lafını çok beğenmiştir. Bu konuşma M.Ö. 336 yılında gerçekleşmiştir (Flavius Arrianos, 2005: 275 aktaran Görgün, 2010: 203).

Sinop'un simgelerinden biri olan Diegones'in heykellerine ilin pek çok yerinde rastlamak mümkündür.

Hekimliği, edebiyata ve bilhassa Türk tarihine ait eserleri ile milletvekili, bakan ve sulh murahhası gibi sıfatlarla tanınmış olan Dr. Rıza Nur, 30 Ağustos 1878 tarihinde Sinop'ta doğmuştur. Askeri Tıbbiye'den Doktor Yüzbaşı olarak çıktıktan sonra Tıp Fakültesi'nde öğretmenlik yapmıştır. 1908'de II. Meşrutiyet sonrasında kurulan Meclis-i Mebusan'a İstanbul mebusu seçilmiştir. 1924'ten sonra siyaseti bırakıp Paris'e yerleşerek, tarih ve edebiyat araştırmaları ile uğraşmıştır. Elli iki eseri vardır ve bunların arasında on dört ciltlik Türk Tarihi adlı eseri en önemlilerindendir. 29 Aralık 1926 yılında Dr. Rıza Nur Vakfı'nı kurmuş (http://www.sinop.gov.tr), 1902'de yapılmış iki Rum kardeşin evi olan Türkiye ve Yunanistan arasında yapılan göçmen mübadelesi sırasında hazineye kalan ve satın aldığı ve ev olarak kullandığı binayı kütüphanesi ile birlikte vakfetmiştir (http://www.sinopkutup.gov.tr).

2.4. Sinop'ta Turizmin Gelişmesi İçin Yapılan Çalışmalar

2.4.1.Tanıtım

Sinop Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Sinop Belediyesi web siteleri aktif olarak çalışmakta ve Sinop'la ilgili detaylı bilgi, tanıtım film ve broşürlerine yer vermektedir. Sinop İli Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü web sitesinde Sinop gezi rehberi, Sinop el sanatları broşürü, Sinop Arkeoloji Müzesi broşürü, Sinop il haritası, Sinop kent planı ve Sinop tanıtım broşürleri yer almaktadır.

Sinop ili Kültür ve Turizm Müdürlüğü dışında, internet de ilin tanıtımı için önemli bir araç niteliğindedir. Kamu kurumlarının yaptığı tanıtım çalışmalarının yanında pek çok

sosyal paylaşım sitelerinde de ilin tanıtımına yönelik çok sayıda paylaşım olduğu göze çarpmaktadır.

Türkiye'nin en büyük, dünyanın ise 5. büyük fuarı olan EMİTT (Doğu Akdeniz Uluslar arası Turizm ve Seyahat) Fuarı'na 12 yıldan beri katılmakta olan Sinop, bu yıl da Sinop Valiliği, Sinop Belediye Başkanlığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kültür Turizm Derneği ve el sanatları ustalarının katkı sağladığı geniş bir ekiple katılmıştır. 120 m²'lik standında yörenin el sanatları; deniz kültürünü yansıtan tekne modelleri, keten ve organik ürünler, yöresel yiyecekler yer almıştır. Ayrıca 16 m²'lik ekranda Sinop'un doğal ve kültürel çekicilikleri tanıtılmış, Stand içindeki alanda Antik Dönem dansı olan Sinop Amazon Kadınları Dans gösterisi ve geleneksel Helesa gösterilerine yer verilmiş, bu çalışmalar sonucunda da yapılan değerlendirmede 2012 yılı "Bölgenin Havasını En İyi Yansıtan Stand" ödülünü almıştır (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

Ayrıca, pek çok fuar organizasyonlarında da Sinop ilinin tanıtıldığı görülmektedir. Bunlardan biri de Yön Fuarcılık Tanıtım Organizasyon Şirketi'nin düzenlediği turizm fuarı olup, 20-24 Haziran 2012 tarihinde Ankara Kültür Merkezi'nde Sinop Tanıtım Günleri'ne yer verilecektir (http://www.yonfuarcilik.com.tr).

Bununla birlikte, Sinop İli'nde üç adet A grubu seyahat acentası bulunmaktadır ve yerel ve bölgesel olarak Sinop'un tanıtımına katkı sağlamaktadır (http:www.sinopkulturturizm.gov.tr).

2.4.2.Ulaşım

Sinop, Karadeniz Bölgesi'nde, karayolu ulaşımına engel teşkil eden oldukça engebeli bir coğrafyada yer almaktadır (Çakmak, 2009: 31). Buna rağmen ulaşım ağırlıklı olarak karayolu ile sağlanmaktadır. Sınırlı sayıda deniz ulaşımı mevcuttur. Son birkaç yıldır İstanbul-Sinop arası havayolu seferleri de başlamıştır (http://www.sinopkulturturizm.gov.tr).

Sinop'u başta İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan kentler olmak üzere diğer kentlere bağlayan en önemli karayolu bağlantısı, Sinop-Samsun karayolu bağlantısıdır. Bölgenin engebeli yapısı sebebiyle virajlı ve meyilli olan yol, Sinop'u doğu istikametinde Samsun üzerinden Doğu Karadeniz'e, güneybatı istikametinde ise İç Anadolu'ya ve Ankara'ya bağlamaktadır (Çakmak, 2009: 31).

Sinop'u Boyabat ve Taşköprü üzerinden İç Anadolu Bölgesi'ne daha kısa yoldan bağlayan Sinop-Kastamonu karayolu ise keskin virajları ve meyilli kesimleri sebebiyle pek kullanılmamaktadır. Tünel geçişin de yer alacağı söz konusu güzergahı iyileştirmek için projeler hazırlanmış ve çalışmalar devam etmektedir (Çakmak, 2009: 31).

Bununla birlikte Sinop ili içinde tarihi ve kültürel mekanlar arasında bir toplu taşıma aracı imkanı yoktur.

2.4.3.Konaklama

Tablo 2.3' de da görüldüğü üzere Sinop ilinde 6 adet turizm işletme belgeli, 4 adet yatırım belgeli, 65 adet belediye belgeli konaklama tesisi ve 14 adet Kamu Misafirhanesi olmak üzere toplam 89 konaklama tesisi bulunmaktadır. Toplam yatak kapasitesi ise 3.931'dir.

Tablo 2.3. Sinop İlindeki Belgeli Konaklama-Yeme İçme Tesisleri

Tesis Türü	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Turizm İşletme Belgeli	6	137	284
Yatırım Belgeli	4	149	314
Belediye Belgeli ve Diğer	65	1009	2522
Kamu Misafirhaneleri	14	305	811
Toplam	89	1.600	3.931

Kaynak: Sinop Valiliği, http://www.sinop.gov.tr (28.03.2012)

Sinop ilinde 2009 yılında konaklayan kişi sayısı 88.815 iken, 2010 yılı içerisinde ise 100.996'dır. Bu sayıya ev pansiyonculuğu, karavan turizmi, çadır turizmi ve misafirlerin sayıları dahil değildir (http://www.sinop.gov.tr).

2.4.4.Yerel Halk ve Yerel Yönetimlerin Turizme Bakışı

Sinop doğal güzellikleri, tarihi eser ve turizme yatkın, uygar, konuksever halkı ile büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. Sinop halkının yerli ve yabancı turistlere karşı son derece saygılı ve candan davranışı, konuksever oluşu Sinop'u huzurlu bir ortam haline getirmiştir (Özdemir, 2007: 79).

Sinop İli Valiliği ve Kültür ve Turizm Müdürlüğü Sinop'ta kültür turizminin gelişmesine çok önem vermekte ve bu konuda çeşitli kamu kuruluşları ve derneklerle işbirliği içinde birçok çalışmalar yapmaktadırlar.

Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürü Hikmet Tosun ekonomi gazetesindeki bir açıklamasında "Sinop, 21. yy kalkınma stratejisini Kültür ve Turizm Kenti olarak belirlemiştir ve Kültür kenti misyonunun içinin doldurulmasında ve geleceğinin biriktirilmesinde Bakanlık ve Valiliğin destekleri ile kültürel kongrelerle ve turizm çalışmalarına ağırlık verilmektedir" demiştir (http://www.ekonomigazetesi.net).

İl'de bulunan Balatlar Yapı Kompleksi'nde, T.C. Kültür Bakanlığı ve Mimar Sinan Üniversitesi'nin katkılarıyla 2010 yılında kazı çalışmalarına başlanmıştır. Kazı ve onarım çalışmalarının 20 yıl süreceği ve bu sayede birçok tarihi buluntunun gün yüzüne çıkacağı düşünülmektedir (http://www.sinoprehberi.org).

Sinop'ta son iki yıl içinde Uluslararası Arkeoloji Kongresi, Uluslararası Sinop Bienali, Geleceği Biriktirmek (yerli ve yabancı katılımcılarıyla Sinop'un geleceğinin masaya yatırılması), 9 Mayıs 2010 Avrupa Günü, Dünya Kültür Mirası Kongresi (yerli ve yabancı bilim adamlarının katıldığı Konferans) gibi pek çok kültürel etkinlik düzenlenmiştir (http://www.ekonomigazetesi.net).

Ayrıca, KATUDER (Karadeniz Kültür Varlıklarını Koruma ve Turizm Derneği)'in gerçekleştirdiği 1. Uluslar arası Karadeniz Kültür Kongresi yerli ve yabancı birçok akademisyenin katılımıyla Tarihi Sinop Cezaevi'nde yapılmıştır (http://www.ekonomigazetesi.net).

Son olarak Sinop, Ankara Sinema Derneği tarafından her yıl geleneksel olarak düzenlenen gezici film festivaline 9-12 Aralık 2011 tarihleri arasında Kültür ve Turizm Derneği organizasyonluğuyla beraber Sinop Valiliği, Sinop Belediyesi ve Kültür Turizm Derneği katkılarıyla ev sahipliği yapmıştır (http://www.sinop.bel.tr).

2.5. Kültürel Çekicilik Unsurları ve Turist Algıları Üzerine Yapılan Diğer Çalışmalar

Şanlıurfa'ya kültür turizmi kapsamında gelen yerli turistlerin profilini belirlemeye ve söz konusu turistlerin anlık satın alma davranışlarını incelemeye yönelik yapılan bir araştırma kapsamında 2011 yılının mayıs ayında 875 yerli turiste uygulanan anket çalışması sonucunda katılımcıların yarıya yakınının kadın, yarıdan fazlasının erkek olduğu, yarıya yakının genç katılımcılardan (17-35 yaş) oluştuğu, yarısından fazlasının evli olduğu, gelir ve eğitim düzeyinin yüksek olduğu ve çoğunlukla konaklamadıkları ve ilk gelişleri olduğu, konaklayanların ise daha çok oteldekonakladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bununla

birlikte katılımcıların Şanlıurfa'yı ziyaret etmelerindeki etkenler kültürel neden, bilinirlik ve ulaşım olarak belirlenmiştir.

Mardin iline gelen yerli turistlerin profil ve turistik davranışlarını belirlemeye yönelik 2003 ve 2004 yıllarında 150 yerli turist üzerinde yapılan bir diğer çalışmada, katılımcıların yarıdan fazlasının erkek olduğu, araştırma sahasına gelen yerli turistlerin daha çok gençlerden oluştuğu, gelir düzeylerinin düşük ve orta seviyede olduğu ve gezide yaptıkları harcamaların az olduğu, katılımcıların çoğunluğunun 1 gece konakladığı ve konaklayanların arkadaş ve aile yanında konaklamayı tercih ettiği, eğitim düzeylerinin yüksek olduğu, turistlerin yöreyi ziyaret etmelerinde kitap, broşür ve arkadaş-akraba tavsiyelerinin önemli bir sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Selçuk-Efes'de yapılan ve kültür turizmi amaçlı ziyaretçilerin profillerinin ve bir kültür turizmi destinasyonu olarak bu yöre hakkında algıladıkları imajın belirlenmesi amacıyla 2004 yılında 243 yerli ve yabancı turist üzerinde yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, yöreyi ziyaret edenlerin eğitim düzeylerinin yüksek, orta ve üst gelir grubunda, tüm yaş gruplarını temsil ettikleri saptanmıştır. Bununla birlikte ziyaretçilerin asıl amaçlarının yörenin kültürünü öğrenmek, yeni bilgiler edinmek ve yörenin ortamını yaşamak için geldikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bir diğer çalışmada Alanya'daki kültürel çekicilik unsurlarından Alanya Kalesi'ne ilişkin turistlerin algılarının ve değerlendirmelerinin belirlenmesine yönelik 2011 yılında 994 yerli ve yabancı turistler üzerinde araştırma yapılmıştır. Katılımcıların yarısı yerli yarısı yabancı turistlerden oluşmaktadır ve yarıdan biraz fazlası erkektir. Ayrıca katılımcıların eğitim düzeylerinin yüksek olduğu ve orta yaş ve genç katılımcıların daha fazla olduğu, yarıdan fazlasının bekar olduğu, yarıdan fazlasının ilk kez ziyaret ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Konya ilinde 2009 yılında, 391 yabancı turist üzerinde yapılan bir çalışmada, katılımcıların yarıdan fazlasının kadın olduğu, yarıdan fazlasının orta yaş ve üzerinde olduğu, büyük çoğunluğunun evli olduğu, eütüm ve gelir düzeyinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, katılımcıların büyük çoğunluğu seyahat amaçlarının kültürel varlıkları ziyaret olduğunu ve satınalmada bireysel karar verdiklerini belirtmişlerdir.

Virginia'da kültür turizmi ve turist memnuniyetini belirlemeye yönelik 2001 yılında yapılan 251 turist üzerindeki araştırmada ise katılımcıların yarısından fazlasının

kadın olduğu, çoğunluğunun orta yaş ve üzerinde olduğu, eğitim ve gelir düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların yarıya yakını daha önce bölgeyi ziyaret etmiştir.

BÖLÜM III

SİNOP İLİNDE KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER VE TURİST ALGILARINI BELİRLEMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1.Araştırmanın Amacı

Bu tez çalışması ile, araştırma sahasındaki kültür turizmi kaynaklarının belirlenmesinin yanı sıra turistlerin demografik özellikleri, seyahat amaçları, Sinop ilinin kültürel çekicilik unsurlarına ilişkin algıları değerlendirilerek Sinop'un kültürel turizm potansiyeli ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Daha önce benzer çalışmaların bölgede yapılmadığı dikkate alındığında bu sayede, bölgede kültür turizmini geliştirmek ve bölgenin turizm pazarında rekabet edebilir düzeye ulaşabilmesine yönelik öneriler sunarak yerel yönetimlere pratik anlamda bir katkı sağlanacağı da düşünülmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı, belirli bir zaman aralığında Sinop'a gelen yerli ve yabancı turistlerin genel profillerini, bölgenin genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilik unsurlarına yönelik turist algılarını belirlemektir. Buna göre, Sinop ilinde kültürel kaynakların turizm amaçlı kullanım olanaklarına yönelik önerilerde bulunulması amaçlanmaktadır. Diğer taraftan temel amaca bağlı olarak araştırmada şu alt amaçlar hedeflenmiştir:

- Sinop'u ziyaret eden yerli ve yabancı turistlerin demografik özelliklerini ortaya koymak,
- Sinop'u ziyaret eden yerli ve yabancı turistlerin seyahat özelliklerini ortaya koymak,
- Sinop'u ziyaret eden yerli ve yabancı turistlerin Sinop'u algılamalarına ilişkin değerlendirmelerini ortaya koymak,
- Demografik özelliklere göre turistlerin kültürel çekiciliklere ilişkin algılarını ortaya koymak.

3.2.Araştırmanın Önemi

Turizm yazınında vurgulandığı üzere kültüre ilişkin yaklaşımlar ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye farklılık göstermekte hatta kültürel kaynakların türüne, niteliğine, mekan özelliklerine, tarihçesine ve turizmdeki moda anlayışına göre değişebilmektedir.

Son yıllarda, sürdürülebilir turizm kapsamında turist anlayışındaki kültürel değerlere yöneliş şeklindeki değişim ve gelişmelerin kültürel çekiciliklere sahip bölgelere olan ilgiyi artırdığı söylenebilir. Bölgelerin sahip olduğu kültürel çekiciliklerin vurgulanarak turizm olanaklarının iyileştirilmesi için turistlerin söz konusu çekicilik unsurlarını nasıl değerlendirdikleri ve algıladıklarının saptanması önemlidir. Buna yönelik, kültürel nitelikte zenginliklere sahip olan bölgelerde mevcut durumun ortaya çıkarılması da büyük önem arz etmektedir. Bu sayede bölgenin turizm açısından gelişmesine yönelik öneriler geliştirilerek katkı sağlaması mümkün olabilir.

Bu tez kapsamında kültür turizmi yazınına az da olsa bir katkı sağlamakla birlikte, Sinop ilinin kültürel turizm potansiyeli üzerinde durularak, söz konusu kültürel kaynakların turizme yönelik değerlendirilmesine ilişkin somut öneriler geliştirilerek Sinop ilinin bir kültürel turistik ürün olarak pazarlanmasında uygulamaya yönelik pratik bir katkı sağlayacağı da düşünülmektedir.

3.3.Araştırmanın Yöntemi

3.3.1.Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi

Araştırma evrenini belirlemek, verilerin hangi birimlerden elde edileceğini ve araştırma sonucunda yapılacak genellemelerin kimleri veya neleri kapsayacağını saptamak anlamını taşımaktadır (Ural; Kılıç, 2005: 27). Buna göre, bu araştırmanın evrenini Sinop Merkezi ziyaret eden yerli ve yabancı turistler oluşturmaktadır. Bununla birlikte, maliyet ve zaman kısıtları nedeniyle evrenin tümüne ulaşmak yerine örnekleme yöntemi ile seçilen ve evreni temsil yeteneğine sahip birimler veya elemanlar kümesi örnekleme olarak ifade edilmektedir (Ural; Kılıç, 2005: 29). Bu çalışmada kolay örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay örnekleme yönteminde amaç, isteyen herkesin örneklem içerisine ve örnekleme dahil edilmesidir. Bu örnekleme yönteminde gerek zaman gerekse ekonomik açıdan çok büyük tasarruf sağlanır. Buna karşılık örneklem içerisinde, ancak belirli birimlerin bazen de bir birimin birden fazla yer alması ve alınan bilgilerin güvenilirliği ile ilgili şüpheler

evrenin temsili açısından bu örneklem yönteminin önemli sınırlılıklarıdır (Ural; Kılıç, 2005: 39).

Bu bağlamda, Sinop Merkezi ziyaret eden 209 yerli ve 202 yabancı turistten oluşan örnek üzerinde bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir.

3.3.2.Veri Toplama Yöntemi

Araştırma iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada ikincil verilerden yararlanılarak, çalışmanın kuramsal kısmı oluşturulmuştur. Çalışmanın ikinci aşaması ise alan araştırmasından oluşmaktadır.

Tez çalışmasında yapılan araştırma modeli keşifsel tarzda tasarlanmıştır. Keşifsel araştırmalar, hakkında bir şey bilinmeyen ya da belirli bir zaman diliminde incelenmemiş olguları ortaya çıkartma amacı taşımaktadır (Nakip 2006: 29).

Yapılan araştırmanın keşifsel olarak nitelendirilmesinin nedeni olarak, Sinop ilinde kültürel çekicilikler açısından turist algılarını belirlemeye yönelik literatürde daha önce yapılmış bir araştırma olmaması gösterilebilir.

Veri toplama yöntemi olarak araştırmada anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmada anket soruları, Uğur, 2012: 130-133 ve Subaşılar, 2007: 450-452 ve çalışmanın kuramsal bölümünde atıfta bulunulan bazı araştırmacıların konuyla ilgili araştırmalarında yer alan soru türleri dikkate alınarak amaca uygun bağımsız bir anket geliştirilerek oluşturulmuştur. Anketlerin uygulanması 21 Mayıs- 8 Haziran 2012 tarih aralığında ve yüz yüze görüşme yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, yerli ve yabancı turistlerin değerlendirmeleri iki ayrı anket formu aracılığı ile toplanmıştır, başka bir deyişle yerli ve yabancı turist anketi olmak üzere ayrı anket formları düzenlenmiştir.

Araştırmada kullanılan anket formları cevaplanacak kişilere hitaben yazılmış bir önbilgi yazısıyla başlamakta ve üç bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde turistlerin ziyaret amaçları, bilgi kaynakları, konaklama türü ve süresi, görülen ve beğenilen kültürel çekicilik unsurları ve Sinop'u tanımlamaya yönelik açık uçlu ve çoktan seçmeli sorular yer almaktadır. İkinci bölümde Sinop ilinin genel turizm altyapısı (9 ifade), kültürel turizm altyapısı (8 ifade) ve kültürel çekicilik unsurlarını (4 ifade) değerlendirmeye yönelik beşli likert ölçeğinde hazırlanmış 21 soru bulunmaktadır.

İfadeleri ölçmeye yönelik kullanılan beşli likert ölçeği kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4), kesinlikle katılıyorum (5) şeklinde sıralanmıştır. Anketin üçüncü ve son bölümünde ise turistlerin özelliklerini belirlemeye yönelik demografik sorulara yer verilmiştir.

3.4.Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Zaman ve maliyet kısıtı nedeni ile araştırma pek çok destinasyondan ziyade tek bir destinasyon olarak Sinop ili ile sınırlandırılmıştır. Karadeniz Bölgesi'ndeki kültürel değerlere sahip illerden biri olan Sinop Merkez araştırma alanı olarak seçilmiştir. Söz konusu ilde konuya ilişkin az sayıda çalışma yapılmış olması araştırma alanı olarak bu ilin seçilmesinde etkili olmuştur.

Bu araştırma, Sinop ilini ziyaret eden 209 yerli ve 202 yabancı turistten oluşan grupları kapsamaktadır. Araştırma sonucunda elde edilecek sonuçları araştırmaya katılan bu gruplar hakkında fikir verecek ve bu sonuçlarla bu gruplar hakkında yorum yapılabilecektir. Bununla birlikte, kullanılan anket formlarında katılımcıların samimi ve doğru yanıtlar vererek, görüş ve değerlendirmelerinde objektif davrandıkları varsayılmıştır.

3.5.Araştırmanın Hipotezleri

Bu araştırmanın temel amacı, belirli bir zaman aralığında Sinop'a gelen yerli ve yabancı turistlerin genel profillerini, bölgenin genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilik unsurlarına yönelik algılarını belirlemektir. Araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen ana hipotezler şu şekildedir:

H_1 : Yerli ve yabancı turistlerin Sinop'un genel turizm altyapısına ilişkin algıları arasında farklılık vardır.

H_2 : Yerli ve yabancı turistlerin Sinop'un kültürel turizm altyapısına ilişkin algıları arasında farklılık vardır.

H_3 : Yerli ve yabancı turistlerin Sinop'un kültürel çekicilik unsurlarına ilişkin algıları arasında farklılık vardır.

3.6.Veri Analiz Teknikleri

Çalışmada, anket yoluyla elde edilen veriler, kodlanarak istatistik paket programına aktarılmıştır. Öncelikle, geliştirilen anket formunda yer alan anket sorularının anlaşılabilir olup olmadığının tespit edilmesi için 11-18 Mayıs 2012 tarihleri arasında 35 yerli ve 35

yabancı turist grubu üzerinde öntest yapılmıştır. Yapılan öntest sonucunda, anket sorularında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Ankette yer alan ölçeklerin içerik geçerliliğinin sağlanması için, öntest sonrasında ölçeklerin güvenirliliği araştırılmıştır. 35 kişilik yerli ön test grubundan elde edilen verilere göre 21 maddelik Sinop'u değerlendirme ölçeğinin tamamının Cronbach Alpha katsayısı 0,824 olarak hesaplanmıştır. İkiye bölerek gerçekleştirilen güvenirlik analizlerinde de, 21 maddelik Sinop'u değerlendirme ölçeğinin yine güvenilir olduğu tespit edilmiştir. 21 maddelik Sinop'u değerlendirme ölçeğine yönelik, ikiye bölerek gerçekleştirilen güvenirlik analizi, ölçeğin güvenilir olduğunu göstermiştir. Yapılan ön test ve güvenirlik analizi sonucunda anketin uygulanmasına karar verilmiştir.

21 Mayıs- 8 Haziran 2012 tarih aralığında yüzyüze anket uygulaması ile veriler elde edilmiştir. Anket uygulaması sonucunda 221 yerli, 217 yabancı anket formuna ulaşılmış, yapılan değerlendirmeler sonucunda 209 yerli ve 202 yabancı anketin veri analizlerinde kullanılmak üzere uygun olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada ölçeğin içsel tutarlılığı (güvenilirliği) ölçeklere ilişkin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları hesaplanarak test edilmiştir. Güvenilirlik analizi, herhangi bir konuda geliştirilen ölçme aracını oluşturan ifadelerin kendi aralarında tutarlılık gösterip göstermediğini test etmek amacı ile kullanılmaktadır (Ural ve Kılıç, 2005: 259). Başka bir ifade ile, güvenilirlik bir ankette yeralan soruların birbirleri ile olan tutarlılığını ve kullanılan ölçeğin ilgilenilen sorunu ne derece yansıttığını ifade etmektedir. Bununla birlikte, elde edilen ölçümler üzerindeki yorumlar ve daha sonra yapılacak analizler için bir temel teşkil eder. Güvenilirlik analizi ile toplam skorların (puanların) sözkonusu olduğu Likert Q tipi vb. ölçeklerin güvenilirliğini belirleyen katsayılar hesaplanır ve ölçekte yeralan sorular arasındaki ilişkiler hakkında bilgi elde edilir (Kalaycı ve Diğerleri, 2008: 403). Bu araştırmada, ölçeğin içsel tutarlılığı (güvenilirliği) Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısının hesaplanması ile test edilmiştir. Hesaplanılan Alfa katsayısı, birime ait toplam skorun ölçekteki her bir soruya ait puanların toplanması ile elde edilen ölçeklerde, soruların benzerliğini ya da yakınlığını ortaya koyan bir katsayıdır. Alfa katsayısına bağlı olarak bir ölçeğin güvenilirliğinin değerlendirilmesinde Alfa katsayısının 0,40 ve altında değer alması ölçeğin güvenilir olmadığı, 0,40 ve 0,60 arasında değer alması ölçeğin düşük güvenilirlikte olduğu, 0,60 ve üstü değer alması ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu ifade etmektedir (Kalaycı ve Diğerleri, 2008: 405).

Araştırma kapsamında araştırmaya katılan yerli ve yabancı turistlerden elde edilen verilerin analizinde betimleyici istatistikler t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Bu tez çalışması kapsamında kullanılan betimleyici istatistikler ortalama, standart sapma, mod, frekans, yüzde hesaplamaları, maksimum değer, minimum değer ve çeyrekliklerden oluşmaktadır.

İstatistiksel analiz tekniklerinin kullanıldığı çalışmalarda verilerin dağılımı oldukça önemlidir. Çünkü, istatistiksel araştırmalarda yapılan birçok testin uygulanabilmesi için, dağılımın normale yakın olması gerektiği belirtilmektedir (Kalaycı 2006: 73). Bu araştırmada, örneklem büyüklüğünün 30'dan çok fazla olması nedeniyle, verilerin normale yakın dağıldığı kabul edilmiş ve bu nedenle de uygun olan yerlerde parametrik testler kullanılmıştır (Kalaycı 2006: 73). Çalışmada geliştirilen hipotezlerin testinde, parametrik hipotezlerin testlerinden bağımsız çift örneklem t-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Birbirinden bağımsız iki grubun ya da örneklemin bağımlı bir değişkene göre ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde (%95, %99 gibi) anlamlı olup olmadığını test etmek için Bağımsız Örneklemler İçin T Testi (Independent-Samples T Test) uygulanmaktadır. Sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda bu test ile, bağımsız iki gruba tek test uygulandıktan sonra iki grubun teste ilişkin ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığı belirlenir (Ural ve Kılıç, 2005: 172). Bağımsız çift örneklem t testi, birbirinden bağımsız iki farklı örneklem grubunun ortalamalarını karşılaştırmaktadır (Özdamar 2002: 358).

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), tek bir bağımsız değişkene ilişkin iki ve daha fazla grubun bağımlı bir değişkene gore ortalamalarının karşılaştırılarak, ortalamalar arasındaki farkın belirli bir güven düzeyinde (%95, %99 gibi) anlamlı (önemli) olup olmadığını test etmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Ural; Kılıç, 2005: 185). Çalışmada çoklu karşılaştırma testleri de kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırma testleri (post hoc tests) varyans analizi sonucunda, F test istatistiğinin önemli olması durumunda, farklılığın nerden kaynaklandığını belirlemek ve ortalamaları birbirinden farklı olan grupları belirlemek için kullanılmaktadır (Özdamar 2002: 392). Çoklu karşılaştıra ile gruplar ikişer ikişer karşılaştırılarak farklılığın kaynağı tespit edilir. Çoklu karşılaştırma için Tukey, Duncan, Bonferroni, Dunnet, Scheffe gibi testlerden yararlanılır (Ural; Kılıç, 2005: 187). Çalışamada çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır, gruplar

arası farkın Scheffe testi ile tespit edilmediği durumlarda ise, çoklu karşılaştırma testlerinden LSD testine başvurulmuştur. Çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testinde, k grup ortalamaları ikili biçimde karşılaştırılmakta ve grup ortalamaları ağırlıklı katsayılar kullanılarak karşılaştırılmaktadır (Özdamar 2002: 392). LSD testinde, grup ortalamaları ikili olarak ele alınıp ortak varyans yaklaşımı ile test edilmektedir (Özdamar 2002: 348).

3.7.Araştırmanın Bulguları Ve Değerlendirme

3.7.1. Araştırmada Kullanılan Ölçeğe Yönelik Güvenilirlik Analizi

Tablo 3.1, katılımcıların Sinop ili'ne ilişkin algısını ölçmeye yönelik 21 maddeden oluşan ölçeğin güvenilirlik analizine ait değerleri göstermektedir.

Tablo 3.1. Katılımcıların Sinop İline İlişkin İfadelerin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Madde No	İfadeler	Madde Bütün Korelasyon Değeri	Madde Silindiğinde Oluşan Cronbach's Alpha Değeri
1	**Sinop'la ilgili yapılan tanıtımlar yeterlidir.**	**-,022**	**,865**
2	Konakladığım tesiste Sinop tarihi ve gezilecek yerleri hakkında yeterli derecede bilgilendirildim.	,513	,837
3	Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlar için giriş ücreti uygun düzeydedir.	,396	,842
4	Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda alışveriş imkanı yeterlidir.	,266	,848
5	Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda tuvalet imkanı yeterlidir.	,492	,837
6	Sinop halkı turiste karşı oldukça konukseverdir.	,480	,838
7	Sinop'ta yeterli konaklama imkanı vardır.	,524	,836
8	Sinop'ta yeme-içme olanakları yeterli düzeydedir.	,515	,837
9	Sinop'ta alışveriş imkanları yeterlidir.	,389	,842
10	Sinop güvenilir bir tatil bölgesidir.	,395	,841
11	Sinop'un şehirlerarası ulaşım olanakları yeterlidir.	,368	,843
12	Sinop içi ulaşım hizmetleri yeterlidir.	,507	,837
13	Sinop'taki turistik işaretler ve yönlendirmeler yeterlidir.	,489	,838
14	Sinop zengin kültürel çekicilik alanlarına sahiptir (Kale, han, hamam, müzeler, el sanatları, tarihi evler vb.).	,447	,840
15	Sinop'taki tarihi yapı ve dokular iyi korunmuştur.	,513	,837
16	Sinop'taki tarihi yapı ve dokular hakkında verilen bilgi yeterlidir.	,578	,834
17	Sinop'taki müze ve kültürel turistik aktivitelerin olduğu alanlarda verilen tarihi ve güncel bilgiler yeterlidir.	,593	,834
18	Sinop Turizm Danışma Ofisi, ilin sahip olduğu kültürel çekicilikler hakkında gerekli yazılı ve görsel dökümanı sağlamaktadır.	,503	,837

19	Sinop ilindeki tarihi ve kültürel mekanlar arası ulaşım kolaydır.	,487	,838
20	Sinop'un kültürel özelliğini taşıyan hediyelik eşyalar ilgi çekicidir.	,234	,847
21	Sinop'taki yöresel yiyecek ve içecekler çekicidir.	,428	,840
Ölçeğin Toplam Cronbach's Alpha Değeri		0,847	
Ölçeğin ilk yarısı için Cronbach's Alfa		0,704	
Ölçeğin ikinci yarısı için Cronbach's Alfa		0,808	
Ölçeğin Madde Bütün Korelasyon Değeri Aralığı		-0,22 - 0,593	

Güvenilirlik analizinin uygulanması ile ölçeğin Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Burada, alfa katsayısını oluşturan değişkenlerin bu katsayıya ne derece ve ne yönde etkide bulundukları hesaplanmıştır. Buna göre, ölçekte bulunan her bir madde için ayrı ayrı olmak üzere madde silindiğinde ölçeğin alfa katsayısı, madde-ölçek korelasyonu, ölçeğin ilk ve ikinci yarısı için alfa değeri ve ölçeğin madde bütün korelasyon değer aralığına ilişkin alfa değerleri Tablo 3.1'de görülmektedir.

Toplam ölçek için alfa katsayısı hesaplanmadan önce ölçek ikiye bölünerek her bir bölüm için alfa katsayısı ayrı ayrı hesaplanmıştır. Tablo 3.1'de görüldüğü gibi, ölçeğin ilk yarısı için alfa katsayısı 0,704 ve ikinci yarısı için alfa değeri 0,808 olarak bulunmuştur. Bununla birlikte yapılan güvenilirlik analizi sonucunda 21 maddeden oluşan turistlerin Sinop iline ilişkin algısını ölçmeye yönelik toplam ölçeğin Alfa katsayısı 0,847 olarak bulunmuştur. Bu oldukça yüksek bir değer olmakla birlikte, Tablo 3.1'deki maddelerin ölçeğin alfa katsayısına etkisi incelendiğinde tek bir madde ölçekten çıkarılırsa Alfa katsayısının daha da yükseleceği (0,865) görülmektedir. Bu maddenin madde bütün ölçek korelasyonunda negatif işaretli olduğu da dikkat çekmektedir. Ancak Sinop iline ilişkin tanıtımın yeterliliğini ölçmeyi hedefleyen bu maddenin araştırma kapsamı açısından oldukça önemli bulunması nedeniyle ölçekten çıkarılması uygun görülmemiştir.

3.7.2.Yerli Ve Yabancı Turistlerin Demografik Özelliklerine Yönelik Araştırma Bulguları

Araştırmaya katılan yerli ve yabancı turistlerin demografik özellikleriyle ilgili olarak bazı bilgiler ortaya konmuştur. İlk olarak Tablo 3.2'de yerli ve yabancı turistlerin demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir.

Tablo 3.2. Katılımcıların Demografik Özelliklerinin Dağılımı

DEMOGRAFİK ÖZELLİK	YERLİ		YABANCI	
	Frekans	Oran (%)	Frekans	Oran (%)
Cinsiyet (YERLİ N:208, YABANCI N:201)				
Kadın	117	56,3	104	51,7
Erkek	91	43,8	97	48,3
Yaş Grubu (YERLİ N:204, YABANCI N:195)				
20 yaş altı	9	4,4	11	5,6
21-30 yaş arası	41	20,1	36	18,5
31-40 yaş arası	95	46,6	69	35,4
41-50 yaş arası	46	22,5	56	28,7
51-60 yaş arası	10	4,9	14	7,2
61 yaş ve üstü	3	1,5	9	4,6
Medeni Durum (YERLİ N:204, YABANCI N:198)				
Evli	75	36,8	73	36,9
Bekar	129	63,2	125	63,1
Eğitim Düzeyi (YERLİ N:207, YABANCI N:200)				
İlkokul	2	1,0	3	1,5
Ortaokul	11	5,3	35	17,5
Lise	56	27,1	123	61,5
Ön Lisans/Lisans	101	48,8	35	17,5
Yüksek Lisans	26	12,6	4	2,0
Doktora	11	5,3	3	1,5
Aylık Gelir (YERLİ N:183, YABANCI N:185)				
1-499 TL arası	3	1,6	1	0,5
500-999 TL arası	7	3,8	0	0
1000-1999 TL arası	54	29,5	12	6,5
2000-2999 TL arası	81	44,3	14	7,6
3000-3999 TL arası	20	10,9	32	17,3
4000-4999 TL arası	15	8,2	21	11,4
5000 TL ve üstü	3	1,6	105	56,8

Tablo 3.2'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan yerli turistlerin %56.3'ü kadınlardan, %43.8'i ise erkeklerden oluşmaktadır. Yabancılarda ise katılımcıların %52.7'si kadın iken %48.3'ü erkektir. Buna göre, hem yerli hem de yabancı katılımcıların cinsiyet açısından dağılımlarının birbirine yakın olduğu söylenebilir. Verilen yanıtlara göre araştırmaya katılan yerli turistlerin %4.4'ü 20 yaş altında, %20.1'i 21-30 yaş arasında, %46.6'sı 31-40 yaş arasında, %22.5'i 41-50 yaş arasında, %4.9'u 51-60 yaş arasında ve %1.5'i 61 yaş ve üstünde iken araştırmaya katılan yabancı turistlerin %5.6'sı 20 yaş

altında, %18.5'i 21-30 yaş arasında, %35.4'ü 31-40 yaş arasında, %28.7'si de 41-50 yaş arasında, %7.2'si 51-60 yaş arasında ve %4.6'sı 61 yaş ve üzerindedir. Buna göre, yerli turistlerde 31-40 yaş arası kişilerin yabancı turistlerde ise 31-40 yaş ve 41-50 yaş arası kişilerin öne çıktığı görülmektedir.

Medeni durumları açısından incelendiğinde, yerli turistlerin %63.2'si bekar, %36.8'i evlidir. Yabancı grupta ise %63.1'i bekar, %36.9'u evlidir. Hem yerli hem yabancı grupta bekar katılımcıların oranı yüksektir.

Araştırmaya katılanların eğitim düzeylerine bakıldığında yerli turistlerin %1'inin ilkokul, %5.3'ünün ortaokul, %27.1'inin lise, %48.8'inin önlisans/lisans, %12.6'sının yükseklisans, %5.3'ünün doktora eğitimi aldığı, yancı turist grubunda ise araştırmaya katılanların %1.5'inin ilkokul, %17.5'inin ortaokul, %61.5'inin lise, %17.5'inin önlisans/lisans, %2'sinin yükseklisans ve %1.5'inin doktora eğitimi almış oldukları görülmektedir. Buna göre, yerli grupta araştırmaya katılanların yarıya yakınının önlisans/lisans düzeyinde eğitim aldıkları, yabancı turist grubunda ise yarıdan fazlasının lise eğitimi aldığı görülmektedir.

Araştırmaya katılanlar gelir durumu açısından incelendiğinde, yerli turistlerin %1.6'sı 1-499 TL arası, %3.8'i 500-999 TL arası, %29.5'i 1000-1999 TL arası, %44.3'ü 2000-2999 TL arası, %10.9'u 3000-3999 TL arası, %8.2'si 4000-4999 TL arası ve %1.6'sı 5000 TL ve üzerinde aylık gelire sahipken, yabancı katılımcıların %0.5'i 1-499 TL arası, %6.5'i 1000-1999 TL arası, %7.6'sı 2000-2999 TL arası, %17.3'ü 3000-3999 TL arası, %11.4'ü 4000-4999TL arası, %56.8'i 5000 TL ve üzeri aylık gelire sahip olduğu görülmektedir. Buna göre yerli grupta 2000-2999 TL arası gelire sahip katılımcıların, yabancı grupta ise 5000 TL ve üzeri aylık gelire sahip katılımcıların öne çıktığı görülmektedir.

Tablo 3.3.Yerli Turistlerin İkamet Ettikleri İllere göre Dağılımları

İkamet İli	YERLİ (n:207)	
	Frekans	Oran (%)
Ankara	26	**13**
İstanbul	61	**29**
İzmir	20	**10**
Samsun	15	**7**
Diğer	85	**41**

Tablo 3.4.Yabancı Turistlerin Yaşadıkları Ülkelere Göre Dağılımı

Ülke	YABANCI (n:202)	
	Frekans	Oran (%)
Belçika	13	**6.4**
Fransa	13	**6.4**
Hollanda	12	**6**
İngiltere	23	**11.3**
İtalya	15	**7.4**
Diğer	126	**62**

Tablo 3.3'de araştırmaya katılan yerli turistlerin %13'ünün Ankara, %29'unun İstanbul, %10'unun İzmir, %7'sini Samsun'da ikamet ettiği görülmektedir. Araştırmaya katılan yabancı turistlerin ise Tablo 3.4'de görüldüğü gibi %6'sını Belçika, %6'sını Fransa, %6'sının Hollanda, %11'inin İngiltere, %7'sinin İtalya'dan geldiği görülmektedir. Buna göre yerli katılımcıların daha çok İstanbul ve Ankara'da ikamet ettiği, yabancı katılımcıların ise daha çok İngiltere'den geldiği göze çarpmaktadır.

3.7.3.Yerli Ve Yabancı Turistlerin Ziyaret Amaçları, Bilgi Kaynakları, Konaklama Türü, Süresi, Sinop'un Kültürel Aktiviteleri Ve Sinop'u Tarif Etmelerine İlişkin Araştırma Bulguları

Tablo 3.5. Katılımcıların Seyahat Özelliklerinin Dağılımı

Seyahat Özelliği	YERLİ		YABANCI	
	Frekans	Oran (%)	Frekans	Oran (%)
DAHA ÖNCE SİNOP'A ZİYARET (YERLİ N:209, YABANCI N:201)				
Hayır	123	58,9	175	87,1
Evet	86	41,1	26	12,9
SİNOP'A GELİRKEN KULLANDIĞI ARACI (YERLİ N:206, YABANCI N:198)				
Tur	60	29,1	182	91,9
Bireysel	143	69,4	16	8,1
Diğer	3	1,5	0	0
SİNOP'TA KONAKLAMA DURUMU (YERLİ N:206, YABANCI N:200)				
Evet	166	80,6	31	15,5
Hayır	40	19,4	169	84,5

Tablo 3.5'da görüldüğü gibi yerli katılımcıların %58,9'u Sinop'a olan ziyaretlerinin ilk deneyimleri olduğunu, %41,1'i daha once Sinop'ta bulunduklarını belirtmiştir. Yabancı katılımcıların ise %87,1 gibi büyük bir kısmının Sinop'u ilk kez ziyaret ederken, %12,9'unun daha once Sinop'u ziyaret ettiği görülmektedir. Bu durumda, Sinop'u ziyaret eden yerli turistlerin %58,9'unun , yabancı turistlerin ise %87,1 gibi büyük bir kısmının ilk ziyareti olduğunu söylemek mümkündür. Araştırmaya katılan yerli turistlerin %29,1'i tur

aracılığıyla, %69,4'ü bireysel, yabancı turistlerin %91,9'u tur, %8,1'i bireysel olarak Sinop'a geldiği görülmektedir. Buna gore yerli turistlerin yarıdan fazlasının bireysel geldiği, yabancı turistlerin ise tamamına yakın bir kısmının tur aracılığıyla geldiği göze çarpmaktadır. Yerli katılımcıların %80,6'sı Sinop'ta konaklayacağını, %19,4'ü konaklamayacağını, yabancı katılımcıların ise %15,5'i Sinop'ta konaklayacağını, %84,5'i konaklamayacağını belirtmiştir. Bu doğrultuda, yerli katılımcıların büyük çoğunluğunun Sinop'ta konaklayacağı, yabancı katılımcılarınsa büyük bir kısmının konaklamayacağı görülmektedir.

Tablo 3.6. Araştırmaya Katılan Yerli ve Yabancı Turistlerin Sinop'a Geliş Amaçlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Analizi Sonuçları

Sinop'a Gelme Amacı	YERLİ (n:208)		YABANCI (n:202)	
	Frekans	Oran (%)	Frekans	Oran (%)
Kültürel zenginlikleri görmek	113	**54**	45	**22**
Doğal güzellikleri görmek	158	**76**	78	**39**
Akraba-arkadaş ziyareti	33	**16**	5	**2**
İş amacıyla	17	**8**	3	**1**
Tur programında olduğundan	47	**23**	106	**52**
Diğer	0	**0**	0	**0**

Not: Birden fazla seçenek aynı anda işaretlenebildiğinden Toplam % 100'ü geçmektedir.

Tablo 3.6'de görldüğü gibi, araştırmaya katılan yerli turistlerin %54'ü kültürel zenginlikleri, %76'sı doğal güzellikleri görmek, %16'sı akraba-arkadaş ziyareti, %8'i iş amacıyla, %23'ü tur programında olduğundan, katılan yabancı turistlerin ise %22'si kültürel zenginlikleri, %39'u doğal güzellikleri görmek, %2'si akraba-arkadaş ziyareti, %1'i iş amacıyla ve %52'si tur programında olduğundan Sinop'u ziyaret etmiştir. Bu durumda, yerli katılımcıların %76 gibi büyük bir çoğunluğunun Sinop'taki doğal güzellikleri , %54'ünün kültürel zenginlikleri görmek amacıyla, yabancı katılımcıların ise %52'sinin tur programında olduğundan ve % 39'unun doğal güzellikleri görmek amacıyla Sinop'u ziyaret ettiği görülmektedir.

Tablo 3.7. Araştırmaya Katılan Yerli ve Yabancı Turistlerin Sinop'a Gelişini Etkileyen Faktörlere İlişkin Frekans ve Yüzde Analizi Sonuçları

Sinop'a Gelişi Etkileyen Faktörler	YERLİ (n:206)		YABANCI (n:201)	
	Frekans	Oran (%)	Frekans	Oran (%)
Arkadaş ve akraba tavsiyesi	152	**74**	20	**10**
Broşür, katalog vb.	20	**10**	18	**9**
Seyahat acentası	38	**18**	180	**90**
TV, gazete, dergi vb.	43	**21**	0	**0**
İnternet	69	**33**	55	**27**
Diğer	16	**8**	1	**0,4**

Not: Birden fazla seçenek aynı anda işaretlenebildiğinden Toplam % 100'ü geçmektedir.

Tablo 3.7'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan yerli turistlerin %74'ü arkadaş ve akraba tavsiyesi, %10'u broşür, katalog, %18'i seyahat acentası, %21'i TV, gazete, internet, dergi, %33'ü interneti, yabancı turistlerin %10'u arkadaş ve akraba tavsiyesi, %9'u broşür, katalog, %90' seyahat acentası, %27'si interneti Sinop'a gelişini etkileyen faktör olarak belirtmiştir. Buna gore, araştırmaya katılan yerli turistlerin %74 gibi büyük bir çoğunluğu arkadaş ve akraba tavsiyesiyle Sinop'u ziyaret etme kararı aldığı, katılan yabancı turistlerin ise %90'lık gibi büyük bir kısmının Sinop'u ziyaret kararı almasında seyahat acentasının etkili olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3.8. Araştırmaya Katılan Yerli ve Yabancı Turistlerin Tercih Ettikleri Konaklama Türüne İlişkin Dağılımlar

Konaklama Tesisi	YERLİ (n:168)		YABANCI (n:33)	
	Frekans	Oran (%)	Frekans	Oran (%)
Otel	71	**42**	16	**48**
Pansiyon, misafirhane	55	**33**	8	**24**
Kamping	0	**0**	0	**0**
Tatil köyü	2	**1**	1	**3**
Akraba-arkadaş yanı	34	**20**	5	**15**
Apart, kiralık ev	10	**6**	0	**0**
Diğer	0	**0**	1	**3**

Not: Birden fazla seçenek aynı anda işaretlenebildiğinden Toplam % 100'ü geçmektedir.

Araştırmaya katılan yerli turistlerin %42'si konaklama türü olarak otel, %33'ü pansiyon ve misafirhane, %1'i tatil köyü, %20'si akraba-arkadaş yanı, %6'sı apart, kiralık ev'i, yabancı turistlerin %48'i otel, %24'ü pansiyon, misafirhane, %3'ü tatil köyü, %15'I akraba-arkadaş yanını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Buna gore, hem yerli hem de yabancı katılımcıların çoğunlukla konaklama türü olarak oteli tercih ettiği görülmektedir.

Tablo 3.9. Katılımcıların Sinop'ta Gecelemelerine İlişkin Dağılımlar

GECELEME SAYISI	YERLİ (N:164)		YABANCI (N:31)	
	Frekans	Oran (%)	Frekans	Oran (%)
1 gece	41	25,0	9	29,0
2 gece	37	22,6	3	9,7
3 gece	30	18,3	6	19,4
4 gece	22	13,4	3	9,7
5 gece ve üzeri	34	20,7	10	32,3

Tablo 3.9'de görüldüğü üzere Sinop'ta konaklayan yerli katılımcıların %25'i 1 gece, %22,6'sı 2 gece, %18,3'ü 3 gece, %13,4'ü 4 gece, %20,7'si 5 gece ve üzerinde, yabancı katılımcıların %29'u 1 gece, %9,7'si 2 gece, %19,4'ü 4 gece ve %32,3'ü 5 gece ve üzerinde konakladıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda, Sinopta konaklayan yerli turistlerin

%25 gibi bir kısmının 1 gece, yabancı turistlerin %32,3'ünün 5 gece ve üzeri, %29'unun ise 1 gece kaldığı söylenebilir.

Tablo 3.10.Yerli ve Yabancı Turistlerin Katıldıkları Kültürel Aktivitelere İlişkin Dağılımlar

Kültürel Aktivite	YERLİ (n:77)		YABANCI (n:16)	
	Frekans	Oran (%)	Frekans	Oran (%)
Festival	52	**68**	12	**75**
Dini tören	7	**9**	5	**31**
Yöresel düğün	38	**49**	6	**37**
Yağlı güreş	6	**8**	0	**0**
Diğer	1	**1**	0	**0**

Not: Birden fazla seçenek aynı anda işaretlenebildiğinden Toplam % 100'ü geçmektedir.

Tablo 3.10'de görüldüğü gibi kültürel aktivitelere katılan yerli turistlerin %68'i festival, %9'u dini tören, %49'u yöresel düğün, %8'i yağlı güreş, yabancı turistlerin %75'i festival, %31'i dini tören, %37'si yöresel düğüne katıldıklarını belirtmiştir. Buna gore, yerli turistlerin çoğunluğunun festival ve yöresel düğün, yabancı turistlerin büyük bir çoğunluğunun festival gibi kültürel aktivitelere katıldığı söylenebilir.

Tablo 3.11.Yerli ve Yabancı Turistlerin Ziyaret Ettikleri Kültürel Çekicilik Unsurlarına Göre Dağılmı

Ziyaret Edilen Kültürel Çekicilik Unsurları	YERLİ (n:208)		YABANCI (n:201)	
	Frekans	Oran (%)	Frekans	Oran (%)
Sinop kalesi	195	**94**	198	**99**
Sinop tarihi cezaevi	188	**90**	57	**28**
Pervane medresesi	120	**58**	64	**32**
Arkeoloji müzesi	103	**50**	67	**33**
Balatlar kilisesi	81	**39**	55	**27**
Alaeddin camii	74	**36**	109	**54**
Paşa tabyaları	49	**24**	29	**14**
Diğer	5	**2**	4	**2**

Not: Birden fazla seçenek aynı anda işaretlenebildiğinden Toplam % 100'ü geçmektedir.

Tablo 3.11'de görüldüğü gibi yerli katılımcıların %94'ü Sinop Kalesi, %90'ı Sinop Tarihi Cezaevi, %58'i Pervane Medresesi, %50'si Arkeoloji Müzesi, %39'u Balatlar Kilisesi, %36'sı Alaeddin Camii, %24'ü Paşa Tabyaları'nı, yabancı katılımcıların %99'u Sinop Kalesi, %28'I Sinop Tarihi Cezaevi, %32'si Pervane Medresesi, %33'ü Arkeoloji Müzesi, %27'si Balatlar Kilisesi, %54'ü Alaeddin Camii, %14'ü Paşa Tabyaları'nı ziyaret ettikleri kültürel çekicilik unsurları olarak belirtmişlerdir.

Tablo 3.12.Yerli ve Yabancı Turistlerin En Beğendiği Kültürel Çekiciliklerin Sıralaması

En Çok Beğenilen Kültürel Çekicilikler	YERLİ (n:197)			YABANCI (n:202)		
	1	2	3	1	2	3
Sinop kalesi	98	66	10	141	36	15
Sinop tarihi cezaevi	64	72	27	9	17	13
Pervane medresesi	3	15	32	0	10	10
Arkeoloji müzesi	16	8	37	19	17	15
Balatlar kilisesi	4	12	28	17	19	7
Alaeddin camii	5	13	19	15	58	25
Paşa tabyaları	4	5	0	0	0	2
Diğer (tarihi evler)	2	0	0	0	0	0
Diğer (türbe)	0	0	3	0	0	0

Tablo 3.12'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 197 yerli turistin 98'i Sinop Kalesi'ni , 64'ü Sinop Tarihi Cezaevi'ni, 3'ü Pervane Medresesi'ni, 16'sı Arkeoloji Müzesi'ni, 4'ü Balatlar Kilisesi'ni, 5'i Alaeddin Camii'ni, 4'ü Paşa Tabyaları'nı Sinop'ta ziyaret ettiği kültürel çekicilik unsurlarından en çok beğendiklerini, 66'sı Sinop Kalesi'ni, 72'si Sinop Tarihi Cezaevi'ni, 15'i Pervane Medresesi, 8'i Arkeoloji Müzesi'ni, 12'si Balatlar Kilisesi'ni, 13'ü Alaeddin Camii'ni, 5'i Paşa Tabyaları'nı ikinci sırada beğendiklerini, 10'u Sinop Kalesi'ni, 27'si Sinop Tarihi Cezaevi'ni, 32'si Pervane Medresesi'ni, 37'si Arkeoloji Müzesi'ni, 28'i Balatlar Kilisesi'ni, 19'u Alaeddin Camii'ni üçüncü sırada beğendiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca 202 yabancı turistin 141'i Sinop Kalesi'ni , 9'u Sinop Tarihi Cezaevi'ni, 19'u Arkeoloji Müzesi'ni, 17'si Balatlar Kilisesi'ni, 15'i Alaeddin Camii'ni Sinop'ta ziyaret ettiği kültürel çekicilik unsurlarından en çok beğendiklerini, 36'sı Sinop Kalesi'ni, 17'si Sinop Tarihi Cezaevi'ni, 10'u Pervane Medresesi, 17'si Arkeoloji Müzesi'ni, 19'u Balatlar Kilisesi'ni, 58'i Alaeddin Camii'ni ikinci sırada beğendiklerini, 15'i Sinop Kalesi'ni, 13'ü Sinop Tarihi Cezaevi'ni, 10'u Pervane Medresesi'ni, 15'i Arkeoloji Müzesi'ni, 7'siI Balatlar Kilisesi'ni, 25'i Alaeddin Camii'ni, 2'si Paşa Tabyaları'nı üçüncü sırada beğendiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3.13. Yerli ve Yabancı Turistlere göre Sinop'un Özelliklerinin Önem Sırası

Sinop'un 3 Önemli Özelliği	YERLİ (n:189)			YABANCI (n:200)		
	1	2	3	1	2	3
Şehrin mimarisi	6	10	10	26	11	15
Tarihi doku ve atmosfer	40	93	15	87	68	19
Halkın olumlu yaklaşımı	11	17	16	11	27	43
Kültürel zenginlik	11	21	32	13	20	39
Doğal güzellik	115	34	18	58	49	9
Yöresel yiyecekler	4	9	28	0	8	13
El sanatları	0	2	66	4	15	60

Not: Birden fazla seçenek aynı anda işaretlenebildiğinden Toplam % 100'ü geçmektedir.

Tablo 3.13'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 189 yerli turistten 6'sı şehrin mimarisinin, 40'ı tarihi doku ve atmosferinin, 11'i halkın olumlu yaklaşımının, 11'i kültürel zenginliğinin, 115'i doğalgüzelliğinin, 4'i yöresel yiyeceklerinin Sinop'un en önemli özelliği olduğunu, 10'u şehrin mimarisinin, 93'ü tarihi doku ve atmosferinin, 17'si halkın olumlu yaklaşımının, 21'i kültürel zenginliğinin, 34'i doğalgüzelliğinin, 9'u yöresel yiyeceklerinin, 2'si el sanatlarının ikinci önemli özelliği olduğunu, 10'u şehrin mimarisinin, 15'i tarihi doku ve atmosferinin, 16'sı halkın olumlu yaklaşımının, 32'si kültürel zenginliğinin, 18'i doğalgüzelliğinin, 28'i yöresel yiyeceklerinin, 66'sı el sanatlarının üçüncü önemli özelliği olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, 200 yabancı turistten 26'sı şehrin mimarisini, 87'si tarihi doku ve atmosferinin, 11'i halkın olumlu yaklaşımının, 13'ü kültürel zenginliğinin, 58'i doğalgüzelliğinin, 4'ü el sanatlarının Sinop'un en önemli özelliği olduğunu, 11'i şehrin mimarisinin, 68'i tarihi doku ve atmosferinin, 27'si halkın olumlu yaklaşımının, 20'si kültürel zenginliğinin, 49'u doğalgüzelliğinin, 8'i yöresel yiyeceklerinin, 15'i el sanatlarının ikinci önemli özelliği olduğunu, 15'i şehrin mimarisinin, 19'u tarihi doku ve atmosferinin, 43'ü halkın olumlu yaklaşımının, 39'u kültürel zenginliğinin, 9'u doğalgüzelliğinin, 13'ü yöresel yiyeceklerinin, 60'ı el sanatlarının üçüncü önemli özelliği olduğunu belirtmiştir.

Tablo 3.14. Yerli ve Yabancı Katılımcıların Sinop'u Nasıl Tarif Ettiklerine İlişkin Dağılımlar

SİNOP'U TARİF EDEN İFADELER	YERLİ (N:199)		YABANCI (N: 189)	
	Frekans	Oran (%)	Frekans	Oran (%)
Romantik	3	1,5	1	0,5
Gizemli	9	4,5	8	4,2
Geleneksel	19	9,5	16	8,5
Modern	37	18,6	56	29,6
Otantik	67	33,7	61	32,3
Yeşil-mavi	64	32,2	47	24,9

Tablo 3.14'da görüldüğü gibi yerli katılımcıların %1,5'i Sinop'u romantik, %4,5'i gizemli, %9,5'i geleneksel, %18,6'sı modern, %33,7'si otantik, %32,2'si yeşil-mavi, yabancı turistlerin %0,5'i romantik, %4,2'si gizemli, %8,5'i geleneksel, %29,6'sı modern, %32,3'ü otantik, %24,9'u yeşil-mavi olarak tarif ettiğini belirtmiştir. Buna gore, yerli katılımcıların çoğunluğunun Sinop'u otantik ve mavi-yeşil olarak, yabancı katılımcılarının ise modern, otantik ve yeşil-mavi olarak tarif ettiği söylenebilir.

Tablo 3.15. Yerli Katılımcıların Sinop İçin Belirttikleri Sembole İlişkin Dağılımlar

Sinop'un Sembolü	YERLİ (n:196)	
	Frekans	Oran (%)
Amazon kadınları	22	**11**
Balık	6	**3**
Bıçak	3	**1.5**
Deniz	14	**7**
Diyojen	26	**13**
Hamsilos koyu (fiyord)	4	**2**
İnceburun	6	**3**
Kotra	26	**13**
Mavi yeşil	1	**0.5**
Mimari	4	**2**
Sinop kalesi	39	**20**
Sinop mantısı	2	**1**
Tarihi evler	2	**1**
Tarihi cezaevi	28	**14**

Tablo 3.15'de görüldüğü gibi yerli katılımcıların %11'i Amazon kadınlarını, %13'ü Diyojen'i, %13'ü kotrayı, %20'si Sinop Kalesi'ni, %14'ü Tarihi Sinop Cezaevi'ni Sinop'un sembolü olarak belirtmişlerdir. Buna gore yerli katılımcıların %20'si gibi bir kısmının Sinop'un sembolü olarak Sinop Kalesi'ni belirttiği söylenebilir.

Tablo 3.16. Yabancı Katılımcıların Sinop İçin Belirttikleri Sembole İlişkin Dağılımlar

Sinop'un Sembolü	YABANCI (n:196)	
	Frekans	Oran (%)
Amphora	1	**0.5**
Balatlar kilisesi	6	**3**
Balık	31	**16**
Cami	1	**0.5**
Cezaevi	14	**7**
Çakı	3	**1.5**
Deniz	53	**26**
Diyojen	14	**7**
Güneş	1	**0.5**
Kotra	15	**8**
Mantı	1	**0.5**
Sinop kalesi	67	**34**
Sinope tanrıçası	1	**0.5**
Tarzan	2	**1**

Tablo 3.16'de görüldüğü gibi yabancı katılımcıların %16'sı balığı, %7'si Sinop Tarihi Cezaevi'ni, %26'sının denizi, %7'sinin Diyojen'i, %8 kotrayı, %34'ünün Sinop Kalesi'ni Sinop'un sembolü olarak belirtmiştir. Bu durumda yabancı katılımcıların da yerli katılımcılar gibi çoğunluğunun Sinop Kalesi'ni Sinop'un sembolü olarak belirttiği söylenebilir.

Tablo 3.17. Yerli Katılımcıların Sinop Denildiğinde İlk Aklına Gelen Unsurlara İlişkin Dağılım

Sinop Denildiğinde İlk akla Gelen	YERLİ (n:192)	
	Frekans	Oran (%)
Akliman	1	**0.5**
Balık	1	**0.5**
Cezaevi	36	**19**
Deniz	22	**12**
Diyojen	1	**0.5**
Doğal güzellikler	23	**12**
Doğal liman (İnceburun)	44	**23**
Fiyord (Hamsilos)	24	**13**
Halkın yakınlığı	2	**1**
Huzur	1	**0.5**
Kale	17	**8**
Kotra	4	**2**
Kültürel zenginliği	1	**0.5**
Manzara	2	**1**
Şehrin mimarisi	2	**1**
Yarımada	1	**0.5**
Yeşillik	5	**3**
Yöresel yiyecekler	5	**3**

Tablo 3.17'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan yerli turistlerin %19'unun Sinop denildiğinde ilk aklına gelen şeyin Sinop Tarihi Cezaevi, %12'sinin deniz, %12'sinin doğal güzellikler, %23'ünün doğal liman (İnceburun), % 13'ünün Hamsilos Fiyordu, % 8'inin Sinop Kalesi olduğunu belirtmiştir. Buna gore yerli turistlerin çoğunluğunun Sinop denince ilk aklına doğal liman (İnceburun)'un geldiği söylenebilir.

Tablo 3.18. Yabancı Katılımcıların Sinop Denildiğinde İlk Aklına Gelen Unsurlara İlişkin Dağılım

Sinop Denildiğinde İlk akla Gelen	YABANCI (n:125)	
	Frekans	Oran (%)
Balatlar kilisesi	2	**2**
Balık	1	**1**
Cezaevi	8	**6**
Çakı	1	**1**
Deniz	58	**46**
Diyojen	1	**1**
Doğal güzelliği	10	**8**
Halkın yakınlığı	1	**1**
Huzur	2	**2**
İnceburun	1	**1**
Kale	34	**27**
Kotra	1	**1**
Kültür	1	**1**
Lezzetli yemekleri	1	**1**
Temizliği	1	**1**

Tablo 3.18'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan yabancı turistlerin %6'sının Sinop denildiğinde ilk aklına Sinop Tarihi Cezaevi'nin, %46'sının denizin, %8'inin doğal güzelliğinin, %27'sinin Sinop Kalesi'nin geldiğini belirttiği görülmektedir. Bu durumda, yabancı turistlerin yarısına yakınının Sinop denildiğinde ilk aklına gelenin deniz olduğu söylenebilir.

Tablo 3.19. Katılımcıların Sinop'u Tekrar Ziyaret Etme ve Tavsiye Etmelerine İlişkin Dağılımlar

Seyahat Özelliği	YERLİ		YABANCI	
	Frekans	Oran (%)	Frekans	Oran (%)
SİNOP'U TEKRAR ZİYARET (YERLİ N:209, YABANCI N:202)				
Evet	195	93,3	113	55,9
Hayır	14	6,7	89	44,1
SİNOP'U TAVSİYE ETME (YERLİ N:206, YABANCI N:198)				
Evet	206	100	197	99,5
Hayır	0	0	1	0,5

Tablo 3.19'de araştırmaya katılan yerli turistlerin %93,3'ü Sinop'u tekrar ziyaret etmek, %6,7'si tekrar ziyaret etmek istememektedir. Yabancı turistlerin ise %55,9'u Sinop'u tekrar ziyaret etmek, %44,1'i tekrar ziyaret etmek istememektedir. Bu durumda, yerli turistlerin büyük bir kısmının Sinop'u tekrar ziyaret etmek isterken, yabancı turistlerin yarısından biraz fazlasının Sinop'u tekrar ziyaert emek istediği söylenebilir. Ayrıca, yerli katılımcıların %100'ünün, yabancı katılımcıların % 99,5'inin Sinop'u etrafındakilere ziyaret etmeleri için tavsiye edeceğini belirttiği tablodan görülmektedir. Buna göre hem yerli hem de yabancı turistlerin neredeyse tamamının Sinop'u etrafındakilere ziyaret etmeleri için tavsiye etme eğilimi gösterdikleri söylenebilir.

3.7.4.Yerli Ve Yabancı Turistlerin Sinop'u Kültürel Olarak Değerlendirmelerine İlişkin Araştırma Bulguları

Araştırma kapsamında Sinop'u ziyaret eden yerli ve yabancı turistlerin 21 maddeden oluşan Sinop'u değerlendirme ölçek ifadelerine katılma düzeylerini gösteren ortalamaların yer aldığı tablo aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 3.20. Katılımcıların Sinop İline İlişkin İfadelere Verdikleri Puanların Betimleyici İstatistikleri

Madde NO	İfadeler	YERLİ			YABANCI		
		N	Ort.	St. Sapma	N	Ort.	St. Sapma
1	Sinop'la ilgili yapılan tanıtımlar yeterlidir.	208	2,39	,977	201	2,85	1,024
2	Konakladığım tesiste Sinop tarihi ve gezilecek yerleri hakkında yeterli derecede bilgilendirildim.	206	3,38	,774	202	3,19	,634
3	Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlar için giriş ücreti uygun düzeydedir.	206	3,55	,768	202	3,48	,836
4	Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda alışveriş imkanı yeterlidir.	207	3,12	,857	202	3,29	,834
5	Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda tuvalet imkanı yeterlidir.	208	3,50	,792	201	3,33	,777
6	Sinop halkı turiste karşı oldukça konukseverdir.	208	4,32	,679	202	4,05	,660
7	Sinop'ta yeterli konaklama imkanı vardır.	206	3,72	,690	202	3,35	,653
8	Sinop'ta yeme-içme olanakları yeterli düzeydedir.	208	3,91	,642	202	3,45	,766
9	Sinop'ta alışveriş imkanları yeterlidir.	208	3,21	,848	202	3,18	,829
10	Sinop güvenilir bir tatil bölgesidir.	207	4,32	,628	200	4,04	,648
11	Sinop'un şehirlerarası ulaşım olanakları yeterlidir.	207	3,28	,912	201	3,04	,428
12	Sinop içi ulaşım hizmetleri yeterlidir.	205	3,25	,757	202	3,18	,653
13	Sinop'taki turistik işaretler ve yönlendirmeler yeterlidir.	208	3,48	,715	201	3,46	,755
14	Sinop zengin kültürel çekicilik alanlarına sahiptir (Kale, han, hamam, müzeler, el sanatları, tarihi evler vb.).	209	4,24	,599	202	3,93	,564
15	Sinop'taki tarihi yapı ve dokular iyi korunmuştur.	201	3,65	,678	201	3,55	,663
16	Sinop'taki tarihi yapı ve dokular hakkında verilen bilgi yeterlidir.	206	3,48	,737	201	3,40	,729
17	Sinop'taki müze ve kültürel turistik aktivitelerin olduğu alanlarda verilen tarihi ve güncel bilgiler yeterlidir.	207	3,48	,709	202	3,37	,708
18	Sinop Turizm Danışma Ofisi, ilin sahip olduğu kültürel çekicilikler hakkında gerekli yazılı ve görsel dökümanı sağlamaktadır.	207	3,58	,783	201	3,56	,705
19	Sinop ilindeki tarihi ve kültürel mekanlar arası ulaşım kolaydır.	208	3,39	,727	202	3,25	,758
20	Sinop'un kültürel özelliğini taşıyan hediyelik eşyalar ilgi çekicidir.	208	3,97	,767	202	3,89	,444
21	Sinop'taki yöresel yiyecek ve içecekler çekicidir.	208	4,21	,606	202	3,69	,696

Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 3.20'de yer alan ortalamalar incelendiğinde, hem yerli hem de yabancıların en az düzeyde katılmış olduğu ifade tanıtımla ilgili olan ifadedir. Turistler Sinop'un tanıtımını yetersiz gördüklerini bildirmişlerdir. Genel olarak tüm ifadelere verilen puanlara bakıldığında ortalamanın çok da yüksek olmadığı, kararsızlık düzeyinin biraz üzerinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte olumlu görüş bildirilen bazı ifadelerin öne çıktığı da görülmektedir. Halkın konuksever olması, yeme-içme olanaklarının yeterli olması, bölgenin güvenilir olması, bölgenin zengin kültürel çekicilik alanlarına sahip olması,

bölgedeki kültürel özellik taşıyan hediyelik eşyaların ilgi çekici olması ve yöresel yiyecek içeceklerin çekici olması konularında hem yerli hem de yabancı turistler olumlu görüş bildirmişlerdir.

3.7.5.Çeşitli Değişkenlere Göre Yerli Ve Yabancı Turistlerin Sinop'u Kültürel Olarak Değerlendirmeye İlişkin İfadelere Verdikleri Puanlar Arasındaki Anlamlı Farklılıkların İncelenmesi

Bu bölümde yerli ve yabancı turistlerin algı farklılıkları üzerine kurulmuş olan araştırma hipotezleri test edilecektir. Demografik değişkenlere göre Sinop ilinin değerlendirilmesinde turist algılarında fark olup olmadığı da sırasıyla incelenecektir.

Tablo 3.21. Katılımcıların Milliyetlerine Göre Sinop'a İlişkin Boyutlara Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELERİN BOYUTLARI	Milliyet	N	Ort.	St. Sapma	t-Değeri	S.D	Anlam Düzeyi (p)
GENEL TURİZM ALT YAPISI	Yerli	209	3,54	,429	3,658	399,724	**,000***
	Yabancı	202	3,39	,356			
KÜLTÜREL TURİZM ALTYAPISI	Yerli	209	3,43	,497	1,656	404,884	,099
	Yabancı	202	3,35	,434			
KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER	Yerli	209	4,01	,455	6,263	393,745	**,000***
	Yabancı	202	3,76	,360			

1. α=0,05;, *:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Araştırmaya katılanların milliyetlerine göre Sinop ilini değerlendirmeye yönelik genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilikler boyutlarına verdikleri puanların ortalamalarını karşılaştırmak için Independent-Samples T testi yapılmıştır. Her üç boyuta ilişkin ortalamalar ve ortalamalar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını gösteren T testi sonuçları Tablo 3.21'te görünmektedir. Tablo 3.21 incelendiğinde genel turizm alt yapısına ilişkin yerli ve yabancı turist algıları arasında anlamlı bir fark (,000) olduğu ve yerli turistlerin genel turizm altyapısı ortalamasının (3,54) yabancı turistlerin genel turizm altyapısı ortalamasından (3,39) daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Buna göre araştırmanın ilk hipotezi (H_1) kabul edilmiştir. Bununla birlikte kültürel turizm altyapısına ilişkin yerli ve yabancı turist ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Dolayısıyla araştırmanın ikinci hipotezi (H_2)reddedilmiştir. Kültürel çekiciliklere ilişkin yerli ve yabancı turist algıları arasında ise anlamlı bir fark (,000) olduğu ve yerli turistlerin kültürel çekicilik ortalamasının (4,01) yabancı turistlerin kültürel çekicilik ortalamasından (3,76) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre araştırmanın üçüncü hipotezi (H_3) kabul edilmiştir.

Ayrıca, araştırma kapsamında Sinop'a ilişkin değerlendirmelerde üç boyutta ele alınan 21 ifadeye yönelik verilen puanlara göre yerli ve yabancı gruplar arasında fark olup olmadığı da t-testi aracılığı ile analiz edilmiştir. Her bir ifadeye verilen puanlara göre yerli ve yabancı gruplar arasında farklılıkların yer aldığı analiz sonuçları ise Tablo 3.22'de gösterilmektedir.

Tablo 3.22. Katılımcıların Milliyetlerine Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELER	Milliyet	N	Ort.	St. Sapma	t-Değeri	S.D	Anlam Düzeyi (p)
Sinop'la ilgili yapılan tanıtımlar yeterlidir.	Yerli	209	2,39	,975	**-4,610**	**406,380**	**,000**
	Yabancı	202	2,85	1,021			
Konakladığım tesiste Sinop tarihi ve gezilecek yerleri hakkında yeterli derecede bilgilendirildim.	Yerli	209	3,38	,768	**2,796**	**399,320**	**,005**
	Yabancı	202	3,18	,634			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlar için giriş ücreti uygun düzeydedir.	Yerli	209	3,55	,762	,920	402,645	,358
	Yabancı	202	3,48	,835			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda alışveriş imkanı yeterlidir.	Yerli	209	3,11	,852	**-2,107**	**408,943**	**,036**
	Yabancı	202	3,29	,833			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda tuvalet imkanı yeterlidir.	Yerli	209	3,50	,790	**2,210**	**408,919**	**,028**
	Yabancı	202	3,33	,774			
Sinop halkı turiste karşı oldukça konukseverdir.	Yerli	209	4,32	,677	**4,123**	**408,975**	**,000**
	Yabancı	202	4,05	,659			
Sinop'ta yeterli konaklama imkanı vardır.	Yerli	209	3,71	,685	**5,592**	**408,916**	**,000**
	Yabancı	202	3,34	,653			
Sinop'ta yeme-içme olanakları yeterli düzeydedir.	Yerli	209	3,90	,640	**6,623**	**391,635**	**,000**
	Yabancı	202	3,44	,765			
Sinop'ta alışveriş imkanları yeterlidir.	Yerli	209	3,21	,845	,343	408,911	,732
	Yabancı	202	3,18	,829			
Sinop güvenilir bir tatil bölgesidir.	Yerli	209	4,32	,625	**4,479**	**407,248**	**,000**
	Yabancı	202	4,04	,645			
Sinop'un şehirlerarası ulaşım olanakları yeterlidir	Yerli	209	3,27	,907	**3,290**	**297,926**	**,001**
	Yabancı	202	3,04	,426			
Sinop içi ulaşım hizmetleri yeterlidir.	Yerli	209	3,25	,749	1,079	404,648	,281
	Yabancı	202	3,17	,652			
Sinop'taki turistik işaretler ve yönlendirmeler yeterlidir.	Yerli	209	3,47	,713	,251	405,883	,802
	Yabancı	202	3,45	,752			
Sinop zengin kültürel çekicilik alanlarına sahiptir (Kale, han, hamam, müzeler, el sanatları, tarihi evler vb.).	Yerli	209	4,24	,598	**5,550**	**408,725**	**,000**
	Yabancı	202	3,92	,563			
Sinop'taki tarihi yapı ve dokular iyi korunmuştur.	Yerli	209	3,64	,664	1,489	408,674	,137
	Yabancı	202	3,54	,660			

Sinop'taki tarihi yapı ve dokular hakkında verilen bilgi yeterlidir.	Yerli	209	3,47	,731	1,001	408,675	,317
	Yabancı	202	3,40	,727			
Sinop'taki müze ve kültürel turistik aktivitelerin olduğu alanlarda verilen tarihi ve güncel bilgiler yeterlidir.	Yerli	209	3,48	,706	1,665	408,424	,097
	Yabancı	202	3,36	,708			
Sinop Turizm Danışma Ofisi, ilin sahip olduğu kültürel çekicilikler hakkında gerekli yazılı ve görsel dökümanı sağlamaktadır.	Yerli	209	3,58	,779	,238	407,092	,812
	Yabancı	202	3,56	,703			
Sinop ilindeki tarihi ve kültürel mekanlar arası ulaşım kolaydır.	Yerli	209	3,38	,725	1,933	406,490	,054
	Yabancı	202	3,24	,758			
Sinop'un kültürel özelliğini taşıyan hediyelik eşyalar ilgi çekicidir.	Yerli	209	3,97	,765	1,300	335,883	,195
	Yabancı	202	3,89	,443			
Sinop'taki yöresel yiyecek ve içecekler çekicidir.	Yerli	209	4,20	,605	**8,031**	**397,160**	**,000**
	Yabancı	202	3,68	,695			

1. α=0,05;, *:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 3.22'deki her bir ifade incelendiğinde, bazı ifadelere verilen puanlara ilişkin yerli ve yabancı gruplar arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Buna göre;

- Tanıtımın yeterliliğine ilişkin yerli ve yabancı grupların algıları arasında fark vardır. Her iki grup da tanıtımı yetersiz bulmaktadır ancak yerli grubun tanıtımı yeterli bulma düzeyi (2,39) yabancılara göre (2,85) daha azdır. Yerli grup olumsuza yakın bir görüş bildirirken yabancı turistler kararsızlık düzeyine yakın bir görüş bildirmişlerdir.
- Konaklanılan tesiste yeterince bilgilendirilme algısında yerli ve yabancı gruplar arasında anlamlı fark olup, yerli grubun (3,38) algı ortalaması yabancı gruba (3,18) göre daha yüksek ve kararsızlık düzeyinin üzerindedir.
- "Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda alışveriş imkanı yeterlidir" ifadesine verilen puanlara göre yerli ve yabancı gruplar arasında anlamlı bir fark vardır. Yabancı grubun ifadeye verdiği puan ortalaması (3,29) yerli gruba göre (3,11) daha yüksek ve kararsızlık düzeyinin üzerindedir.
- "Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda tuvalet imkanı yeterlidir" ifadesine verilen puanlara göre yerli ve yabancı gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Yerli grubun (3,50) algı ortalaması yabancı gruba (3,33) göre daha yüksek ve olumlu düzeye yakındır.
- "Sinop halkı turiste karşı oldukça konukseverdir" ifadesine verilen puanlara göre yerli ve yabancı gruplar arasında anlamlı bir fark vardır. Yerli grubun (4,32) algı ortalaması yabancı gruba (4,05) göre daha yüksek ve olumlu düzeydedir.

- "Sinop'ta yeterli konaklama imkanı vardır" ifadesine verilen puanlara göre yerli ve yabancı gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Yerli grubun (3,71) algı ortalaması yabancı gruba (3,34) göre daha yüksek ve olumlu düzeye yakındır.
- "Sinop'ta yeme-içme olanakları yeterli düzeydedir" ifadesine verilen puanlara göre yerli ve yabancı gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Yerli grubun (3,90) algı ortalaması yabancı gruba (3,44) göre daha yüksek ve olumlu düzeye yakındır.
- "Sinop güvenilir bir tatil bölgesidir" ifadesine verilen puanlara göre yerli ve yabancı gruplar arasında anlamlı bir fark vardır. Yerli grubun (4,32) algı ortalaması yabancı gruba (4,04) göre daha yüksek ve olumlu düzeydedir.
- "Sinop'un şehirlerarası ulaşım olanakları yeterlidir" ifadesine verilen puanlara göre yerli ve yabancı gruplar arasında anlamlı bir fark vardır. Yabancı grubun ifadeye verdiği puan ortalaması (3,27) yerli gruba göre (3,04) daha yüksek ve kararsızlık düzeyinin üzerindedir.
- "Sinop zengin kültürel çekicilik alanlarına sahiptir" ifadesine verilen puanlara göre yerli ve yabancı gruplar arasında anlamlı bir fark vardır. Yerli grubun (4,24) algı ortalaması yabancı gruba (3,92) göre daha yüksek ve olumlu düzeydedir.
- "Sinop'taki yöresel yiyecek ve içecekler çekicidir" ifadesine verilen puanlara göre yerli ve yabancı gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Yerli grubun (4,20) algı ortalaması yabancı gruba (3,68) göre daha yüksek ve olumlu düzeydedir.

Tablo 3.23. Katılımcıların Daha Önce Sinop'u Ziyaretlerine Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELERİN BOYUTLARI	DAHA ÖNCE SİNOPU ZİYARET	N	Ort.	St. Sapma	t-Değeri	S.D	Anlam Düzeyi (p)
GENEL TURİZM ALT YAPISI	Hayır	298	3,44	,361	-2,224	159,819	**,028***
	Evet	112	3,55	,483			
KÜLTÜREL TURİZM ALTYAPISI	Hayır	298	3,40	,408	,336	151,049	,737
	Evet	112	3,38	,601			
KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER	Hayır	298	3,88	,402	-,277	167,787	,782
	Evet	112	3,90	,500			

1. α=0,05;, *:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Araştırmaya katılanların daha once Sinop ilini ziyaret etmiş olup olmadıklarına göre Sinop ilini değerlendirmeye yönelik genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve

kültürel çekicilikler boyutlarına verdikleri puanların ortalamalarını karşılaştırmak için yapılmış olan Independent-Samples T testi sonuçları Tablo 3.23'te görülmektedir. Tablo 3.23 incelendiğinde genel turizm alt yapısına ilişkin daha once Sinop'u ziyaret etmiş olan ve olmayan turistlerin algıları arasında anlamlı bir fark (,000) olduğu ve daha once ziyaret eden turistlerin genel turizm altyapısı ortalamasının (3,55) daha once ziyarette bulunmamış turistlerin ortalamasından (3,44) daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Bununla birlikte kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilik unsurlarına ilişkin daha once Sinop'u ziyaret eden ve etmeyen turistlerin ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 3.24. Katılımcıların Sinop'ta Konaklama Durumlarına Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELERİN BOYUTLARI	SİNOP'TA KONAKLAMA	N	Ort.	St. Sapma	t-Değeri	S.D	Anlam Düzeyi (p)
GENEL TURİZM ALT YAPISI	Hayır	197	3,61	,408	7,413	374,982	**,000***
	Evet	209	3,34	,326			
KÜLTÜREL TURİZM ALTYAPISI	Hayır	197	3,50	,519	4,725	358,449	**,000***
	Evet	209	3,29	,381			
KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER	Hayır	197	4,02	,472	6,259	358,294	**,000***
	Evet	209	3,76	,346			

1. α=0,05;, *:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Araştırmaya katılanların Sinop'ta konaklama durumlarına göre Sinop ilini değerlendirmeye yönelik genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilikler boyutlarına verdikleri puanların ortalamalarını karşılaştırılmıştır. Tablo 3.24 incelendiğinde genel turizm alt yapısına ilişkin Sinop'ta konaklayan ve konaklamayan turistlerin algıları arasında anlamlı bir fark (,000) olduğu ve konaklama yapmayan turistlerin genel turizm altyapısı ortalamasının (3,61) konaklayan turistlerin ortalamasından (3,34) daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Benzer olarak kültürel turizm altyapısına ilişkin Sinop'ta konaklama yapan ve yapmayan turistler arasında anlamlı bir fark (,000) bulunmuş olup Sinop'ta konaklama yapmayanların kültürel turizm altyapı ortalaması (3,50) Sinop'ta konaklama yapanların ortalamasından (3,29) daha yüksektir. Kültürel çekiciliklere ilişkin Sinop'ta konaklama yapan ve yapmayan turist algıları arasında da anlamlı bir fark (,000) olduğu ve konaklama yapmayanların kültürel çekicilik ortalamasının (4,02) konaklama yapanların ortalamasından (3,76) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3.25. Katılımcıların Cinsiyetine Göre Sinop'a İlişkin Boyutlara Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELERİN BOYUTLARI	CİNSİYET	N	Ort.	St. Sapma	t-Değeri	S.D	Anlam Düzeyi (p)
GENEL TURİZM ALT YAPISI	Kadın	221	3,46	,394	-,105	390,832	,917
	Erkek	188	3,47	,411			
KÜLTÜREL TURİZM ALTYAPISI	Kadın	221	3,38	,458	-,548	389,681	,584
	Erkek	188	3,41	,481			
KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER	Kadın	221	3,90	,398	,881	370,594	,379
	Erkek	188	3,87	,465			

1. α=0,05;, *:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Araştırmaya katılanların cinsiyetlerine göre Sinop ilini değerlendirmeye yönelik genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilikler boyutlarına verdikleri puanların ortalamalarının karşılaştırması Tablo 3.25'de görülmektedir. Cinsiyete gore hiçbir boyuta ilişkin ortalamalar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Ayrıca, araştırma kapsamında Sinop'a ilişkin değerlendirmelerde üç boyutta ele alınan 21 ifadeye yönelik verilen puanlar arasında cinsiyete göre fark olup olmadığı da t-testi aracılığı ile analiz edilmiştir. Katılımcıların cinsiyetine göre Sinop'a ilişkin her bir ifadeye verdikleri puanların yer aldığı farklılık analizi sonuçları ise Tablo 3.26'da gösterilmektedir.

Tablo 3.26. Katılımcıların Cinsiyetine Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELER	CİNSİYET	N	Ort.	St. Sapma	t-Değeri	S.D	Anlam Düzeyi (p)
Sinop'la ilgili yapılan tanıtımlar yeterlidir.	Kadın	221	2,60	1,019	-,155	395,992	,877
	Erkek	188	2,62	1,023			
Konakladığım tesiste Sinop tarihi ve gezilecek yerleri hakkında yeterli derecede bilgilendirildim.	Kadın	221	3,29	,706	,298	394,007	,766
	Erkek	188	3,27	,720			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlar için giriş ücreti uygun düzeydedir.	Kadın	221	3,47	,838	-1,225	405,902	,221
	Erkek	188	3,56	,751			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda alışveriş imkanı yeterlidir.	Kadın	221	3,21	,855	,313	398,492	,754
	Erkek	188	3,18	,841			

Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda tuvalet imkanı yeterlidir.	Kadın	221	3,41	,760	-,248	386,692	,804
	Erkek	188	3,43	,814			
Sinop halkı turiste karşı oldukça konukseverdir.	Kadın	221	4,15	,703	-1,021	403,446	,308
	Erkek	188	4,22	,656			
Sinop'ta yeterli konaklama imkanı vardır.	Kadın	221	3,55	,706	,498	400,612	,619
	Erkek	188	3,51	,681			
Sinop'ta yeme-içme olanakları yeterli düzeydedir.	Kadın	221	3,74	,693	**1,985**	**375,228**	**,048**
	Erkek	188	3,59	,790			
Sinop'ta alışveriş imkanları yeterlidir.	Kadın	221	3,17	,820	-,574	389,831	,566
	Erkek	188	3,22	,860			
Sinop güvenilir bir tatil bölgesidir.	Kadın	221	4,22	,612	1,398	377,018	,163
	Erkek	188	4,13	,692			
Sinop'un şehirlerarası ulaşım olanakları yeterlidir	Kadın	221	3,10	,717	-1,544	395,508	,123
	Erkek	188	3,22	,723			
Sinop içi ulaşım hizmetleri yeterlidir.	Kadın	221	3,19	,719	-,576	401,869	,565
	Erkek	188	3,23	,684			
Sinop'taki turistik işaretler ve yönlendirmeler yeterlidir.	Kadın	221	3,45	,734	-,378	397,844	,705
	Erkek	188	3,48	,726			
Sinop zengin kültürel çekicilik alanlarına sahiptir (Kale, han, hamam, müzeler, el sanatları, tarihi evler vb.).	Kadın	221	4,07	,601	-,402	395,297	,688
	Erkek	188	4,10	,607			
Sinop'taki tarihi yapı ve dokular iyi korunmuştur.	Kadın	221	3,58	,654	-,306	391,926	,759
	Erkek	188	3,60	,677			
Sinop'taki tarihi yapı ve dokular hakkında verilen bilgi yeterlidir.	Kadın	221	3,41	,711	-,696	388,453	,487
	Erkek	188	3,46	,753			
Sinop'taki müze ve kültürel turistik aktivitelerin olduğu alanlarda verilen tarihi ve güncel bilgiler yeterlidir.	Kadın	221	3,40	,662	-,629	373,715	,530
	Erkek	188	3,44	,761			
Sinop Turizm Danışma Ofisi, ilin sahip olduğu kültürel çekicilikler hakkında gerekli yazılı ve görsel dökümanı sağlamaktadır.	Kadın	221	3,54	,733	-,473	394,674	,637
	Erkek	188	3,58	,743			
Sinop ilindeki tarihi ve kültürel mekanlar arası ulaşım kolaydır.	Kadın	221	3,31	,725	-,085	389,156	,932
	Erkek	188	3,32	,764			
Sinop'un kültürel özelliğini taşıyan hediyelik eşyalar ilgi çekicidir.	Kadın	221	4,02	,551	**3,140**	**353,442**	**,002**
	Erkek	188	3,82	,698			
Sinop'taki yöresel yiyecek ve içecekler çekicidir.	Kadın	221	3,94	,672	-,012	384,277	,990
	Erkek	188	3,94	,729			

1. α=0,05;, *:p<0.0

2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 3.26'daki her bir ifade incelendiğinde, sadece iki ifadeye verilen puanlara ilişkin turistlerin cinsiyetine göre farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre;

- "Sinop'ta yeme-içme olanakları yeterli düzeydedir" ifadesine ilişkin turistlerin cinsiyetine göre algıları arasında fark vardır. Kadınların yeme içme olanaklarını yeterli bulma düzeyi (3,74) erkeklere göre (3,59) daha yüksek ve olumluya yakındır.
- "Sinop'un kültürel özelliğini taşıyan hediyelik eşyalar ilgi çekicidir" ifadesine ilişkin turistlerin cinsiyetine göre algıları arasında fark vardır. Kadınların kültürel özellik taşıyan hediyelik eşyaları ilgi çekici bulma düzeyi (4,02) erkeklere göre (3,82) daha yüksek ve olumlu düzeydedir.

Tablo 3.27. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Verdikleri Puanların t-Testi Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELERİN BOYUTLARI	MEDENI DURUM	N	Ort.	St. Sapma	t-Değeri	S.D	Anlam Düzeyi (p)
GENEL TURİZM ALT YAPISI	Bekar	148	3,50	,438	1,032	272,391	,303
	Evli	254	3,45	,378			
KÜLTÜREL TURİZM ALTYAPISI	Bekar	148	3,40	,513	,103	272,079	,918
	Evli	254	3,39	,442			
KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER	Bekar	148	3,89	,434	,107	304,217	,915
	Evli	254	3,89	,428			

1. α=0,05;, *:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Araştırmaya katılanların medeni durumlarına göre Sinop ilini değerlendirmeye yönelik genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilikler boyutlarına verdikleri puanların ortalamaları karşılaştırılmış ve hiçbir boyuta ilişkin ortalamalar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. T testi sonuçları Tablo 3.27'de görülmektedir.

Tablo 3.28. Geliş Şekillerine Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Uygulanan ANOVA Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELERİN BOYUTLARI	Grup		N	Ort.	Std. Sapma	F Değeri	Farklılık
GENEL TURİZM ALT YAPISI	A	Tur	242	3,38	,358	**15,688***	**B>A**
	B	Bireysel	159	3,60	,428		
	C	Diğer	3	3,59	,390		
KÜLTÜREL TURİZM ALTYAPISI	A	Tur	242	3,35	,417	**3,054***	**B>A**
	B	Bireysel	159	3,46	,514		
	C	Diğer	3	3,35	,418		
KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER	A	Tur	242	3,81	,372	**10,188***	**B>A**
	B	Bireysel	159	4,00	,474		
	C	Diğer	3	4,00	,250		

1. α=0,05;,*:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Katılımcıların geliş şekillerine göre Sinop ilini değerlendirmeye yönelik genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilikler boyutlarına verdikleri puanlar Tek Yönlü Varyans Analizi ile araştırılmıştır. Yapılan analizin sonuçları Tablo 3.28'de yer almaktadır. Tablo 3.28'e gore, genel turizm altyapısı (F: 15,688 ve p<0,05), kültürel turizm altyapısı (F: 3,054 ve p<0,05) ve kültürel çekicilikler (F: 10,188 ve p<0,05), boyutlarına verilen puanlar turistlerin geliş şekillerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Her üç boyuta ilişkin ortalamalara bakıldığında Sinop'a bireysel olarak gelenlerin turla gelenlere gore algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.29. Sinop'ta Geceleme Sayısına Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Uygulanan ANOVA Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELERİN BOYUTLARI	Grup		N	Ort.	Std. Sapma	F Değeri	Farklılık
GENEL TURİZM ALT YAPISI	A	1 Gece	50	3,64	,303	2,044	**Fark yok**
	B	2 Gece	40	3,47	,375		
	C	3 Gece	36	3,70	,404		
	D	4 Gece	25	3,72	,351		
	E	5 Gece ve Üzeri	44	3,58	,556		
KÜLTÜREL TURİZM ALTYAPISI	A	1 Gece	50	3,59	,390	1,041	**Fark yok**
	B	2 Gece	40	3,38	,398		
	C	3 Gece	36	3,57	,622		
	D	4 Gece	25	3,51	,470		
	E	5 Gece ve Üzeri	44	3,51	,653		
KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER	A	1 Gece	50	4,18	,381	**4,420***	**A>E**
	B	2 Gece	40	4,00	,351		
	C	3 Gece	36	4,08	,527		
	D	4 Gece	25	3,97	,324		
	E	5 Gece ve Üzeri	44	3,79	,611		

1. α=0,05;,*:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Katılımcıların Sinop'ta geceleme sayısına göre Sinop ilini değerlendirmeye yönelik genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilikler boyutlarına verdikleri puanlar Tek Yönlü Varyans Analizi ile araştırılmıştır. Yapılan analizin sonuçları Tablo 3.29'da yer almaktadır. Buna göre, genel turizm altyapısı ve kültürel turizm altyapısına verilen puanlar turistlerin Sinop'ta geceleme sayısına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Ancak, kültürel çekicilikler (F: 4,420 ve p<0,05) boyutuna verilen puanlar turistlerin Sinop'ta geceleme sayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Kültürel çekicilik boyutuna ilişkin ortalamalara bakıldığında Sinop'ta bir gece

konaklayanların ortalaması 5 ve üzerinde gece konaklayanlara gore ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.30. Katılımcıların Sinop'u Tariflerine Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Uygulanan ANOVA Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELERİN BOYUTLARI	Grup		N	Ort.	Std. Sapma	F Değeri	Farklılık
GENEL TURİZM ALT YAPISI	A	Romantik	4	3,58	,479	1,746	**Fark yok**
	B	Gizemli	17	3,50	,529		
	C	Geleneksel	35	3,54	,286		
	D	Modern	93	3,50	,296		
	E	Otantik	128	3,43	,408		
	F	Yeşil-mavi	111	3,38	,423		
KÜLTÜREL TURİZM ALTYAPISI	A	Romantik	4	3,52	,370	1,585	**Fark yok**
	B	Gizemli	17	3,28	,451		
	C	Geleneksel	35	3,41	,487		
	D	Modern	93	3,27	,402		
	E	Otantik	128	3,42	,428		
	F	Yeşil-mavi	111	3,36	,454		
KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER	A	Romantik	4	3,91	,383	**3,183***	**E>F**
	B	Gizemli	17	3,82	,439		
	C	Geleneksel	35	3,81	,371		
	D	Modern	93	3,90	,389		
	E	Otantik	128	3,99	,455		
	F	Yeşil-mavi	111	3,78	,426		

1. α=0,05;,*:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Araştırmaya katılanların Sinop'u tariflerine göre Sinop ilini değerlendirmeye yönelik genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilikler boyutlarına verdikleri puanlar Tek Yönlü Varyans Analizine tabi tutulmuştur. Yapılan analizin sonuçları Tablo 3.30'da yer almaktadır. Buna göre, genel turizm altyapısı ve kültürel turizm altyapısına verilen puanlar turistlerin Sinop'u tarif çeşidine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte, kültürel çekicilikler (F: 3,183 ve $p<0,05$) boyutuna verilen puanlar turistlerin Sinop'u tarifine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Kültürel çekicilik boyutuna ilişkin ortalamalara bakıldığında Sinop'u otantik bulanların ortalaması Sinop'u yeşil-mavi olarak tarif edenlerin ortalamalarından daha yüksektir.

Tablo 3.31. Katılımcıların Yaşlarına Göre Sinop'a İlişkin Boyutlara Uygulanan ANOVA Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELERİN BOYUTLARI	Grup		N	Ort.	Std. Sapma	F Değeri	Farklılık
GENEL TURİZM ALT YAPISI	A	20 yaş altı	20	3,46	,302	,440	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,50	,420		
	C	31-40 yaş arası	164	3,44	,446		
	D	41-50 yaş arası	102	3,44	,329		
	E	51-60 yaş arası	24	3,53	,260		
	F	61 yaş ve üstü	12	3,47	,414		
KÜLTÜREL TURİZM ALTYAPISI	A	20 yaş altı	20	3,35	,447	,609	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,33	,448		
	C	31-40 yaş arası	164	3,42	,468		
	D	41-50 yaş arası	102	3,39	,449		
	E	51-60 yaş arası	24	3,37	,500		
	F	61 yaş ve üstü	12	3,28	,600		
KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER	A	20 yaş altı	20	3,80	,426	1,368	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,88	,373		
	C	31-40 yaş arası	164	3,92	,493		
	D	41-50 yaş arası	102	3,89	,383		
	E	51-60 yaş arası	24	3,90	,283		
	F	61 yaş ve üstü	12	3,62	,391		

1. α=0,05;,*:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Araştırmaya katılanların yaşlarına göre Sinop ilini değerlendirmeye yönelik genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilikler boyutlarına verdikleri puanlar Tek Yönlü Varyans Analizi ile karşılaştırılmıştır. Tablo 3.31'de görülen analiz sonuçlarına göre, genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısına ve kültürel çekicilikler boyutlarına verilen puanlar turistlerin yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Ayrıca, araştırma kapsamında Sinop'a ilişkin değerlendirmelerde üç boyutta ele alınan 21 ifadeye yönelik verilen puanlar arasında yaşa göre fark olup olmadığı da t-testi aracılığı ile analiz edilmiştir. Katılımcıların yaşlarına göre Sinop'a ilişkin her bir ifadeye verdikleri puanların yer aldığı farklılık analizi sonuçları ise Tablo 3.32'de gösterilmektedir.

Tablo 3.32. Katılımcıların Yaşlarına Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Uygulanan ANOVA Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELER	Grup		N	Ort.	Std. Sapma	F Değeri	p Anlam Düzeyi	Farklılık
Sinop'la ilgili yapılan tanıtımlar yeterlidir.	A	20 yaş altı	20	3,00	,917	3,799	**,002**	**Fark var**
	B	21-30 yaş arası	77	2,67	1,117			
	C	31-40 yaş arası	164	2,46	1,028			
	D	41-50 yaş arası	102	2,60	,976			
	E	51-60 yaş arası	24	3,33	,816			
	F	61 yaş ve üstü	12	2,71	,962			
Konakladığım tesiste Sinop tarihi ve gezilecek yerleri hakkında yeterli derecede bilgilendirildim.	A	20 yaş altı	20	3,35	,587	1,743	,124	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,34	,660			
	C	31-40 yaş arası	164	3,33	,734			
	D	41-50 yaş arası	102	3,22	,702			
	E	51-60 yaş arası	24	2,91	,775			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,33	,651			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlar için giriş ücreti uygun düzeydedir.	A	20 yaş altı	20	3,20	1,005	1,782	,115	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,36	,857			
	C	31-40 yaş arası	164	3,56	,707			
	D	41-50 yaş arası	102	3,57	,763			
	E	51-60 yaş arası	24	3,37	1,013			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,75	,965			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda alışveriş imkanı yeterlidir.	A	20 yaş altı	20	3,25	,910	1,574	,166	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,14	,869			
	C	31-40 yaş arası	164	3,07	,830			
	D	41-50 yaş arası	102	3,35	,766			
	E	51-60 yaş arası	24	3,20	1,020			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,33	,887			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda tuvalet imkanı yeterlidir.	A	20 yaş altı	20	3,20	,951	1,307	,260	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,28	,901			
	C	31-40 yaş arası	164	3,49	,703			
	D	41-50 yaş arası	102	3,48	,727			
	E	51-60 yaş arası	24	3,29	,806			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,36	,979			
Sinop halkı turiste karşı oldukça konukseverdir.	A	20 yaş altı	20	4,05	,759	,639	,670	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	4,19	,726			
	C	31-40 yaş arası	164	4,14	,742			
	D	41-50 yaş arası	102	4,25	,538			
	E	51-60 yaş arası	24	4,20	,658			
	F	61 yaş ve üstü	12	4,33	,651			
Sinop'ta yeterli	A	20 yaş altı	20	3,60	,598			**Fark**

konaklama imkanı vardır.	B	21-30 yaş arası	77	3,50	,736	,524	,758	**yok**
	C	31-40 yaş arası	164	3,56	,700			
	D	41-50 yaş arası	102	3,49	,607			
	E	51-60 yaş arası	24	3,37	,710			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,66	,778			
Sinop'ta yeme-içme olanakları yeterli düzeydedir.	A	20 yaş altı	20	3,55	,887	,652	,660	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,78	,731			
	C	31-40 yaş arası	164	3,67	,701			
	D	41-50 yaş arası	102	3,64	,698			
	E	51-60 yaş arası	24	3,54	,931			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,66	1,073			
Sinop'ta alışveriş imkanları yeterlidir.	A	20 yaş altı	20	3,10	,852	,496	,780	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,30	,811			
	C	31-40 yaş arası	164	3,12	,800			
	D	41-50 yaş arası	102	3,19	,844			
	E	51-60 yaş arası	24	3,16	,916			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,16	1,193			
Sinop güvenilir bir tatil bölgesidir.	A	20 yaş altı	20	4,15	,812	,880	,495	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	4,24	,690			
	C	31-40 yaş arası	164	4,16	,629			
	D	41-50 yaş arası	102	4,11	,567			
	E	51-60 yaş arası	24	4,37	,575			
	F	61 yaş ve üstü	12	4,08	,900			
Sinop'un şehirlerarası ulaşım olanakları yeterlidir	A	20 yaş altı	20	2,95	,510	1,308	,260	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,26	,800			
	C	31-40 yaş arası	164	3,19	,739			
	D	41-50 yaş arası	102	3,11	,633			
	E	51-60 yaş arası	24	3,00	,510			
	F	61 yaş ve üstü	12	2,91	,996			
Sinop içi ulaşım hizmetleri yeterlidir.	A	20 yaş altı	20	3,20	,523	,322	,900	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,15	,744			
	C	31-40 yaş arası	164	3,22	,709			
	D	41-50 yaş arası	102	3,19	,713			
	E	51-60 yaş arası	24	3,33	,637			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,08	,514			
Sinop'taki turistik işaretler ve yönlendirmeler yeterlidir.	A	20 yaş altı	20	3,55	,686	,334	,892	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,44	,734			
	C	31-40 yaş arası	164	3,46	,745			
	D	41-50 yaş arası	102	3,41	,761			
	E	51-60 yaş arası	24	3,45	,588			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,66	,651			

Sinop zengin kültürel çekicilik alanlarına sahiptir (Kale, han, hamam, müzeler, el sanatları, tarihi evler vb.).	A	20 yaş altı	20	3,95	,604	1,472	,198	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	4,03	,657			
	C	31-40 yaş arası	164	4,15	,632			
	D	41-50 yaş arası	102	4,02	,535			
	E	51-60 yaş arası	24	4,29	,464			
	F	61 yaş ve üstü	12	4,00	,603			
Sinop'taki tarihi yapı ve dokular iyi korunmuştur.	A	20 yaş altı	20	3,30	,656	,921	,467	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,62	,664			
	C	31-40 yaş arası	164	3,60	,657			
	D	41-50 yaş arası	102	3,59	,662			
	E	51-60 yaş arası	24	3,69	,687			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,58	,793			
Sinop'taki tarihi yapı ve dokular hakkında verilen bilgi yeterlidir.	A	20 yaş altı	20	3,40	,753	1,613	,156	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,32	,768			
	C	31-40 yaş arası	164	3,53	,667			
	D	41-50 yaş arası	102	3,34	,760			
	E	51-60 yaş arası	24	3,58	,829			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,25	,753			
Sinop'taki müze ve kültürel turistik aktivitelerin olduğu alanlarda verilen tarihi ve güncel bilgiler yeterlidir.	A	20 yaş altı	20	3,35	,745	1,784	,115	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,40	,693			
	C	31-40 yaş arası	164	3,49	,695			
	D	41-50 yaş arası	102	3,38	,718			
	E	51-60 yaş arası	24	3,54	,721			
	F	61 yaş ve üstü	12	2,91	,793			
Sinop Turizm Danışma Ofisi, ilin sahip olduğu kültürel çekicilikler hakkında gerekli yazılı ve görsel dökümanı sağlamaktadır.	A	20 yaş altı	20	3,60	,598	1,723	,128	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,52	,697			
	C	31-40 yaş arası	164	3,62	,805			
	D	41-50 yaş arası	102	3,53	,713			
	E	51-60 yaş arası	24	3,54	,588			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,00	,738			
Sinop ilindeki tarihi ve kültürel mekanlar arası ulaşım kolaydır.	A	20 yaş altı	20	3,45	,604	,681	,638	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,27	,805			
	C	31-40 yaş arası	164	3,31	,755			
	D	41-50 yaş arası	102	3,27	,719			
	E	51-60 yaş arası	24	3,54	,721			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,33	,778			
Sinop'un kültürel özelliğini taşıyan hediyelik eşyalar ilgi çekicidir.	A	20 yaş altı	20	3,95	,759	1,299	,264	**Fark yok**
	B	21-30 yaş arası	77	3,85	,600			
	C	31-40 yaş arası	164	3,97	,659			
	D	41-50 yaş arası	102	3,99	,571			
	E	51-60 yaş arası	24	3,87	,448			

	F	61 yaş ve üstü	12	3,58	,793			
Sinop'taki yöresel yiyecek ve içecekler çekicidir.	A	20 yaş altı	20	4,00	,562	2,548	**,028**	**Fark var**
	B	21-30 yaş arası	77	4,01	,617			
	C	31-40 yaş arası	164	3,99	,763			
	D	41-50 yaş arası	102	3,96	,643			
	E	51-60 yaş arası	24	3,75	,607			
	F	61 yaş ve üstü	12	3,33	,984			

1. α=0,05;,*:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 3.32'deki her bir ifade incelendiğinde, sadece iki ifadeye verilen puanlara ilişkin turistlerin yaşlarına göre farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre;

- "Sinop'la ilgili yapılan tanıtımlar yeterlidir" ifadesine ilişkin turistlerin yaşlarına göre algıları arasında anlamlı bir fark görünmektedir. 50 yaş ve üzerindekilerin tanıtımları yeterli bulma düzeyi diğer yaş gruplarına göre daha yüksek ve kararsızlık düzeyindedir. Genç ve orta yaş grubu tanıtımı yetersiz görmektedir.
- "Sinop'taki yöresel yiyecek ve içecekler çekicidir" ifadesine ilişkin turistlerin yaşlarına göre algıları arasında anlamlı bir farklılık vardır. 50 yaş ve üzerindekiler yöresel yiyecek ve içecekleri diğer yaş gruplarına göre daha az çekici bulmaktadır. Buna rağmen ortalamalar olumluya yakın düzeydedir.

Tablo 3.33. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Sinop'a İlişkin Boyutlara Uygulanan ANOVA Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELERİN BOYUTLARI	Grup		N	Ort.	Std. Sapma	F Değeri	Farklılık
GENEL TURİZM ALT YAPISI	A	İlkokul	2	3,38	,392	**4,142***	**F>C**
	B	Ortaokul	14	3,28	,461		
	C	Lise	91	3,37	,341		
	D	Ön Lisans/Lisans	224	3,51	,405		
	E	Yüksek Lisans	61	3,42	,406		
	F	Doktora	15	3,77	,364		
KÜLTÜREL TURİZM ALTYAPISI	A	İlkokul	2	2,93	,618	**3,244***	**F>C,B,D,E ve D>C**
	B	Ortaokul	14	3,20	,508		
	C	Lise	91	3,29	,390		
	D	Ön Lisans/Lisans	224	3,44	,481		
	E	Yüksek Lisans	61	3,34	,457		
	F	Doktora	15	3,65	,493		
KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER	A	İlkokul	2	3,62	,176	**5,383***	**F>B,C,D**
	B	Ortaokul	14	3,76	,317		
	C	Lise	91	3,80	,314		
	D	Ön Lisans/Lisans	224	3,90	,430		
	E	Yüksek Lisans	61	3,89	,533		
	F	Doktora	15	4,38	,410		

1. α=0,05;,*:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Katılımcıların eğitim düzeylerine göre Sinop ilini değerlendirmeye yönelik genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilikler boyutlarına verdikleri puanlar Tek Yönlü Varyans Analizi ile araştırılmıştır. Yapılan analizin sonuçları Tablo 3.33'de yer almaktadır. Tablo 3.30'a gore, genel turizm altyapısı (F: 4,142 ve p<0,05), kültürel turizm altyapısı (F: 3,244 ve p<0,05) ve kültürel çekicilikler (F: 5,383 ve p<0,05), boyutlarına verilen puanlar turistlerin eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Genel turizm altyapısı boyutuna ilişkin ortalamalara bakıldığında doktora eğitimi almış olanların lise eğitimi almış olanlara göre algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kültürel turizm altyapısına ilişkin ortalamalara bakıldığında yine doktora eğitimi almış olanların ortalamaları lise, ortaokul, önlisans-lisans ve yükseklisans eğitimi almış olanlardan yüksek olduğu gözlenmiştir. Ayrıca, kültürel turizm altyapısına ilişkin doktora ve yükseklisans eğitimi almış olanların ortalamaları arasında da anlamlı bir farklılık olduğu ve doktora eğitimi almış olanların yükseklisans eğitimi almış olanlara gore algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Son olarak kültürel çekicilikler boyutuna

ilişkin ortalamalar karşılaştırıldığında doktora eğitimi almış olanlar ile ortaokul, lise ve önlisans-lisans eğitimi almış olanlar arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Kültürel çekiciliklere ilişkin doktora eğitimi almış olanların ortalamaları diğerlerine gore daha yüksektir.

Ayrıca, araştırma kapsamında Sinop'a ilişkin değerlendirmelerde üç boyutta ele alınan 21 ifadeye yönelik verilen puanlar arasında eğitim düzeylerine göre fark olup olmadığı da t-testi aracılığı ile analiz edilmiştir. Katılımcıların eğitim düzeylerine göre Sinop'a ilişkin her bir ifadeye verdikleri puanların yer aldığı farklılık analizi sonuçları ise Tablo 3.34'de gösterilmektedir.

Tablo 3.34. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Uygulanan ANOVA Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELER	Grup		N	Ort.	Std. Sapma	F Değeri	p Anlam Düzeyi	Farklılık
Sinop'la ilgili yapılan tanıtımlar yeterlidir.	A	ilkokul	2	3,00	1,414	,322	,900	**Fark yok**
	B	ortaokul	14	2,42	,755			
	C	lise	91	2,53	,885			
	D	önlisans-lisans	224	2,63	1,052			
	E	yükseklisans	61	2,63	1,111			
	F	doktora	15	2,73	1,222			
Konakladığım tesiste Sinop tarihi ve gezilecek yerleri hakkında yeterli derecede bilgilendirildim.	A	ilkokul	2	2,50	,707	7,328	**,000**	**Fark var**
	B	ortaokul	14	2,92	,474			
	C	lise	91	3,03	,674			
	D	önlisans-lisans	224	3,39	,680			
	E	yükseklisans	61	3,18	,806			
	F	doktora	15	3,86	,351			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlar için giriş ücreti uygun düzeydedir.	A	ilkokul	2	3,00	1,414	,803	,548	**Fark yok**
	B	ortaokul	14	3,42	,646			
	C	lise	91	3,41	,746			
	D	önlisans-lisans	224	3,53	,818			
	E	yükseklisans	61	3,57	,800			
	F	doktora	15	3,73	,798			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda alışveriş imkanı yeterlidir.	A	ilkokul	2	2,50	,707	2,037	,073	**Fark yok**
	B	ortaokul	14	3,28	,726			
	C	lise	91	3,29	,722			
	D	önlisans-lisans	224	3,23	,879			
	E	yükseklisans	61	3,03	,856			
	F	doktora	15	2,73	,883			
Ziyaret ettiğiniz tarihi	A	ilkokul	2	2,50	,707			**Fark**

ve kültürel alanlarda tuvalet imkanı yeterlidir.	B	ortaokul	14	3,35	,928	,783	,563	**yok**
	C	lise	91	3,36	,753			
	D	önlisans-lisans	224	3,44	,801			
	E	yükseklisans	61	3,40	,757			
	F	doktora	15	3,53	,833			
Sinop halkı turiste karşı oldukça konukseverdir.	A	ilkokul	2	4,50	,707	2,033	,073	**Fark yok**
	B	ortaokul	14	4,00	,679			
	C	lise	91	4,17	,607			
	D	önlisans-lisans	224	4,18	,656			
	E	yükseklisans	61	4,09	,850			
	F	doktora	15	4,66	,488			
Sinop'ta yeterli konaklama imkanı vardır.	A	ilkokul	2	3,50	,707	2,433	**,034**	**Fark var**
	B	ortaokul	14	3,14	,663			
	C	lise	91	3,38	,606			
	D	önlisans-lisans	224	3,57	,709			
	E	yükseklisans	61	3,57	,717			
	F	doktora	15	3,80	,676			
Sinop'ta yeme-içme olanakları yeterli düzeydedir.	A	ilkokul	2	3,00	1,414	1,302	,262	**Fark yok**
	B	ortaokul	14	3,57	,851			
	C	lise	91	3,65	,702			
	D	önlisans-lisans	224	3,71	,725			
	E	yükseklisans	61	3,51	,785			
	F	doktora	15	3,86	,743			
Sinop'ta alışveriş imkanları yeterlidir.	A	ilkokul	2	3,00	1,414	1,356	,240	**Fark yok**
	B	ortaokul	14	3,07	,730			
	C	lise	91	3,04	,801			
	D	önlisans-lisans	224	3,28	,834			
	E	yükseklisans	61	3,10	,850			
	F	doktora	15	3,26	,798			
Sinop güvenilir bir tatil bölgesidir.	A	ilkokul	2	4,00	1,414	,689	,632	**Fark yok**
	B	ortaokul	14	4,00	,554			
	C	lise	91	4,16	,601			
	D	önlisans-lisans	224	4,21	,661			
	E	yükseklisans	61	4,08	,690			
	F	doktora	15	4,26	,593			
Sinop'un şehirlerarası ulaşım olanakları yeterlidir	A	ilkokul	2	3,00	,000	3,403	**,005**	**Fark var**
	B	ortaokul	14	3,00	,784			
	C	lise	91	3,02	,714			
	D	önlisans-lisans	224	3,19	,687			
	E	yükseklisans	61	3,15	,748			
	F	doktora	15	3,80	,774			

Sinop içi ulaşım hizmetleri yeterlidir.	A	ilkokul	2	3,50	,707	2,356	**,040**	**Fark var**
	B	ortaokul	14	3,15	,661			
	C	lise	91	3,10	,597			
	D	önlisans-lisans	224	3,27	,703			
	E	yükseklisans	61	3,06	,813			
	F	doktora	15	3,60	,736			
Sinop'taki turistik işaretler ve yönlendirmeler yeterlidir.	A	ilkokul	2	3,00	,000	3,750	**,002**	**Fark var**
	B	ortaokul	14	3,21	,699			
	C	lise	91	3,25	,676			
	D	önlisans-lisans	224	3,50	,768			
	E	yükseklisans	61	3,59	,667			
	F	doktora	15	3,93	,457			
Sinop zengin kültürel çekicilik alanlarına sahiptir (Kale, han, hamam, müzeler, el sanatları, tarihi evler vb.).	A	ilkokul	2	4,00	,000	5,270	**,000**	**Fark var**
	B	ortaokul	14	4,00	,392			
	C	lise	91	3,96	,526			
	D	önlisans-lisans	224	4,08	,626			
	E	yükseklisans	61	4,13	,618			
	F	doktora	15	4,80	,414			
Sinop'taki tarihi yapı ve dokular iyi korunmuştur.	A	ilkokul	2	4,00	1,414	2,431	**,035**	**Fark var**
	B	ortaokul	14	3,35	,744			
	C	lise	91	3,43	,578			
	D	önlisans-lisans	224	3,63	,664			
	E	yükseklisans	61	3,68	,741			
	F	doktora	15	3,86	,516			
Sinop'taki tarihi yapı ve dokular hakkında verilen bilgi yeterlidir.	A	ilkokul	2	3,50	,707	3,883	**,002**	**Fark var**
	B	ortaokul	14	3,03	,567			
	C	lise	91	3,22	,711			
	D	önlisans-lisans	224	3,51	,699			
	E	yükseklisans	61	3,47	,828			
	F	doktora	15	3,80	,676			
Sinop'taki müze ve kültürel turistik aktivitelerin olduğu alanlarda verilen tarihi ve güncel bilgiler yeterlidir.	A	ilkokul	2	3,00	,000	2,922	**,013**	**Fark var**
	B	ortaokul	14	3,14	,534			
	C	lise	91	3,29	,605			
	D	önlisans-lisans	224	3,48	,707			
	E	yükseklisans	61	3,35	,813			
	F	doktora	15	3,86	,743			
Sinop Turizm Danışma Ofisi, ilin sahip olduğu kültürel çekicilikler hakkında gerekli yazılı ve görsel dökümanı sağlamaktadır.	A	ilkokul	2	3,50	,707	1,902	,093	**Fark yok**
	B	ortaokul	14	3,49	,755			
	C	lise	91	3,43	,630			
	D	önlisans-lisans	224	3,60	,743			
	E	yükseklisans	61	3,57	,784			

	F	doktora	15	4,00	,925			
Sinop ilindeki tarihi ve kültürel mekanlar arası ulaşım kolaydır.	A	ilkokul	2	3,00	1,414	1,422	,215	**Fark yok**
	B	ortaokul	14	3,07	,615			
	C	lise	91	3,33	,650			
	D	önlisans-lisans	224	3,34	,746			
	E	yükseklisans	61	3,19	,891			
	F	doktora	15	3,66	,488			
Sinop'un kültürel özelliğini taşıyan hediyelik eşyalar ilgi çekicidir.	A	ilkokul	2	3,00	1,414	3,787	**,002**	**Fark var**
	B	ortaokul	14	3,64	,841			
	C	lise	91	3,92	,581			
	D	önlisans-lisans	224	3,92	,579			
	E	yükseklisans	61	3,91	,737			
	F	doktora	15	4,46	,516			
Sinop'taki yöresel yiyecek ve içecekler çekicidir.	A	ilkokul	2	3,50	,707	1,964	,083	**Fark yok**
	B	ortaokul	14	4,07	,474			
	C	lise	91	3,87	,629			
	D	önlisans-lisans	224	3,97	,688			
	E	yükseklisans	61	3,85	,872			
	F	doktora	15	4,40	,632			

1. α=0,05;,*:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 3.34'deki her bir ifade incelendiğinde, bazı ifadelere verilen puanlara ilişkin turistlerin eğitim düzeylerine göre farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre;

- "Konakladığım tesiste Sinop tarihi ve gezilecek yerleri hakkında yeterli derecede bilgilendirildim" ifadesine yönelik turistlerin eğitim düzeylerine göre algıları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça ifadeye katılma düzeyinin de arttığı görülmektedir.
- "Sinop'ta yeterli konaklama imkanı vardır" ifadesine ilişkin turistlerin eğitim düzeylerine göre algıları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Orta ve lise düzeyinde eğitim alanlar diğerlerine göre daha olumsuz bir bakış açısına sahip görünmektedir.
- "Sinop'un şehirlerarası ulaşım olanakları yeterlidir" ifadesine yönelik turistlerin eğitim düzeylerine göre algıları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça ifadeye katılma düzeyinin de arttığı görülmektedir.
- "Sinop içi ulaşım hizmetleri yeterlidir" ifadesine ilişkin turistlerin eğitim düzeylerine göre algıları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Ortaokul, lise ve yükseklisans düzeyinde eğitim alanlar diğerlerine göre daha olumsuz bir bakış açısına sahip görünmektedir.

- “Sinop’taki turistik işaretler ve yönlendirmeler yeterlidir” ifadesine yönelik turistlerin eğitim düzeylerine göre algıları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça ifadeye katılma düzeyinin de arttığı görülmektedir.
- “Sinop zengin kültürel çekicilik alanlarına sahiptir” ifadesine ilişkin turistlerin eğitim düzeylerine göre algıları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Genel olarak tüm eğitim düzeylerinde ifadeye verilen puan ortalaması olumlu olmakla birlikte doktora eğitimi almış olanlar diğerlerine göre çok daha olumlu bakış açısına sahip görünmektedir.
- “Sinop’taki tarihi yapı ve dokular iyi korunmuştur” ifadesine yönelik turistlerin eğitim düzeylerine göre algıları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça ifadeye katılma düzeyinin de arttığı görülmektedir.
- “Sinop’taki tarihi yapı ve dokular hakkında verilen bilgi yeterlidir” ifadesine ilişkin turistlerin eğitim düzeylerine göre algıları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Eğitim düzeyi arttıkça ifadeye katılma düzeyinin de arttığı görülmektedir.
- “Sinop’taki müze ve kültürel turistik aktivitelerin olduğu alanlarda verilen tarihi ve güncel bilgiler yeterlidir” ifadesine yönelik turistlerin eğitim düzeylerine göre algıları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça ifadeye katılma düzeyinin de arttığı görülmektedir.
- “Sinop’un kültürel özelliğini taşıyan hediyelik eşyalar ilgi çekicidir” ifadesine ilişkin turistlerin eğitim düzeylerine göre algıları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Eğitim düzeyi arttıkça ifadeye katılma düzeyinin de arttığı görülmektedir.

Tablo 3.35. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Sinop'a İlişkin Boyutlara Uygulanan ANOVA Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELERİN BOYUTLARI	Grup		N	Ort.	Std. Sapma	F Değeri	Farklılık
GENEL TURİZM ALT YAPISI	A	1-499 TL arası	4	3,58	,429	1,366	**Fark yok**
	B	500-999 TL arası	7	3,56	,302		
	C	1000-1999 TL arası	66	3,46	,399		
	D	2000-2999 TL arası	95	3,54	,408		
	E	3000-3999 TL arası	52	3,37	,452		
	F	4000-4999 TL arası	36	3,51	,429		
	G	5000 TL ve üstü	108	3,44	,382		
KÜLTÜREL TURİZM ALTYAPISI	A	1-499 TL arası	4	3,06	,462	1,757	**Fark yok**
	B	500-999 TL arası	7	3,18	,455		
	C	1000-1999 TL arası	66	3,31	,435		
	D	2000-2999 TL arası	95	3,49	,465		
	E	3000-3999 TL arası	52	3,43	,441		
	F	4000-4999 TL arası	36	3,42	,554		
	G	5000 TL ve üstü	108	3,36	,481		
KÜLTÜREL ÇEKİCİLİKLER	A	1-499 TL arası	4	3,93	,314	**3,519***	**D>G**
	B	500-999 TL arası	7	3,89	,349		
	C	1000-1999 TL arası	66	3,90	,347		
	D	2000-2999 TL arası	95	4,04	,433		
	E	3000-3999 TL arası	52	3,85	,459		
	F	4000-4999 TL arası	36	3,96	,554		
	G	5000 TL ve üstü	108	3,78	,408		

1. α=0,05;,*:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Son olarak araştırmaya katılanların gelir düzeylerine göre Sinop ilini değerlendirmeye yönelik genel turizm altyapısı, kültürel turizm altyapısı ve kültürel çekicilikler boyutlarına verdikleri puanlar Tek Yönlü Varyans Analizine tabi tutulmuştur. Yapılan analizin sonuçları Tablo 3.35'de gösterilmektedir. Buna göre, genel turizm altyapısı ve kültürel turizm altyapısına verilen puanlar turistlerin gelir düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte, kültürel çekicilikler (F: 3,519 ve $p<0,05$) boyutuna verilen puanlar turistlerin gelir düzeyine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Kültürel çekicilik boyutuna ilişkin ortalamalara bakıldığında ise geliri 2000-2999 TL arasında olan turistlerin ortalamasının, geliri 5000 TL ve üzerinde olanların ortalamalarından daha yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Ayrıca, araştırma kapsamında Sinop'a ilişkin değerlendirmelerde üç boyutta ele alınan 21 ifadeye yönelik verilen puanlar arasında katılımcıların gelir düzeylerine göre fark

olup olmadığı da t-testi aracılığı ile analiz edilmiştir. Katılımcıların gelir düzeylerine göre Sinop'a ilişkin her bir ifadeye verdikleri puanların yer aldığı farklılık analizi sonuçları ise Tablo 3.36'da gösterilmektedir.

Tablo 3.36. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Sinop'a İlişkin İfadelere Uygulanan ANOVA Sonuçları

SİNOP'A İLİŞKİN İFADELER	Grup		N	Ort.	Std. Sapma	F Değeri	p Anlam Düzeyi	Farklılık
Sinop'la ilgili yapılan tanıtımlar yeterlidir.	A	1-499 arası	4	3,50	,577	3,597	**,002**	**Fark var**
	B	500-999 arası	7	3,00	1,000			
	C	1000-1999 arası	66	2,69	,893			
	D	2000-2999 arası	95	2,33	1,037			
	E	3000-3999 arası	52	2,38	1,050			
	F	4000-4999 arası	36	2,69	1,090			
	G	5000 ve üstü	108	2,87	1,029			
Konakladığım tesiste Sinop tarihi ve gezilecek yerleri hakkında yeterli derecede bilgilendirildim.	A	1-499 arası	4	3,25	,957	4,174	**,000**	**Fark var**
	B	500-999 arası	7	2,42	1,133			
	C	1000-1999 arası	66	3,15	,638			
	D	2000-2999 arası	95	3,52	,727			
	E	3000-3999 arası	52	3,33	,511			
	F	4000-4999 arası	36	3,27	,848			
	G	5000 ve üstü	108	3,20	,733			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlar için giriş ücreti uygun düzeydedir.	A	1-499 arası	4	2,25	,500	2,436	**,025**	**Fark var**
	B	500-999 arası	7	3,85	,378			
	C	1000-1999 arası	66	3,48	,827			
	D	2000-2999 arası	95	3,64	,667			
	E	3000-3999 arası	52	3,51	,801			
	F	4000-4999 arası	36	3,57	,934			
	G	5000 ve üstü	108	3,45	,858			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda alışveriş imkanı yeterlidir.	A	1-499 arası	4	3,25	,957	,496	,811	**Fark yok**
	B	500-999 arası	7	3,00	,577			
	C	1000-1999 arası	66	3,27	,775			
	D	2000-2999 arası	95	3,10	,916			
	E	3000-3999 arası	52	3,13	,886			
	F	4000-4999 arası	36	3,16	,878			
	G	5000 ve üstü	108	3,26	,860			
Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda tuvalet imkanı yeterlidir.	A	1-499 arası	4	3,00	1,154	1,392	,217	**Fark yok**
	B	500-999 arası	7	2,85	,899			
	C	1000-1999 arası	66	3,40	,764			
	D	2000-2999 arası	95	3,52	,783			
	E	3000-3999 arası	52	3,54	,749			

	F	4000-4999 arası	36	3,44	,772			
	G	5000 ve üstü	108	3,36	,790			
Sinop halkı turiste karşı oldukça konukseverdir.	A	1-499 arası	4	4,50	,577	2,054	,058	**Fark yok**
	B	500-999 arası	7	4,14	,690			
	C	1000-1999 arası	66	4,19	,613			
	D	2000-2999 arası	95	4,39	,656			
	E	3000-3999 arası	52	4,09	,846			
	F	4000-4999 arası	36	4,19	,709			
	G	5000 ve üstü	108	4,09	,634			
Sinop'ta yeterli konaklama imkanı vardır.	A	1-499 arası	4	3,75	,500	2,105	,052	**Fark yok**
	B	500-999 arası	7	3,21	,397			
	C	1000-1999 arası	66	3,54	,748			
	D	2000-2999 arası	95	3,71	,625			
	E	3000-3999 arası	52	3,34	,789			
	F	4000-4999 arası	36	3,58	,731			
	G	5000 ve üstü	108	3,50	,662			
Sinop'ta yeme-içme olanakları yeterli düzeydedir.	A	1-499 arası	4	3,50	1,000	3,075	**,006**	**Fark var**
	B	500-999 arası	7	3,85	,378			
	C	1000-1999 arası	66	3,87	,541			
	D	2000-2999 arası	95	3,82	,635			
	E	3000-3999 arası	52	3,50	,828			
	F	4000-4999 arası	36	3,52	,970			
	G	5000 ve üstü	108	3,51	,802			
Sinop'ta alışveriş imkanları yeterlidir.	A	1-499 arası	4	3,25	,957	,248	,960	**Fark yok**
	B	500-999 arası	7	3,28	,755			
	C	1000-1999 arası	66	3,07	,846			
	D	2000-2999 arası	95	3,18	,816			
	E	3000-3999 arası	52	3,21	,775			
	F	4000-4999 arası	36	3,25	,770			
	G	5000 ve üstü	108	3,17	,905			
Sinop güvenilir bir tatil bölgesidir.	A	1-499 arası	4	4,25	,957	3,319	**,003**	**Fark var**
	B	500-999 arası	7	4,57	,534			
	C	1000-1999 arası	66	4,25	,663			
	D	2000-2999 arası	95	4,36	,561			
	E	3000-3999 arası	52	4,11	,704			
	F	4000-4999 arası	36	3,94	,714			
	G	5000 ve üstü	108	4,07	,606			
Sinop'un şehirlerarası ulaşım olanakları yeterlidir	A	1-499 arası	4	2,75	,500	3,286	**,004**	**Fark var**
	B	500-999 arası	7	3,57	,534			
	C	1000-1999 arası	66	3,06	,741			
	D	2000-2999 arası	95	3,29	,885			

	E	3000-3999 arası	52	3,15	,637			
	F	4000-4999 arası	36	3,47	,736			
	G	5000 ve üstü	108	3,02	,463			
Sinop içi ulaşım hizmetleri yeterlidir.	A	1-499 arası	4	3,25	,500	,752	,608	**Fark yok**
	B	500-999 arası	7	3,17	,687			
	C	1000-1999 arası	66	3,13	,741			
	D	2000-2999 arası	95	3,28	,766			
	E	3000-3999 arası	52	3,13	,657			
	F	4000-4999 arası	36	3,38	,598			
	G	5000 ve üstü	108	3,20	,733			
Sinop'taki turistik işaretler ve yönlendirmeler yeterlidir.	A	1-499 arası	4	3,50	,577	,976	,441	**Fark yok**
	B	500-999 arası	7	3,28	,755			
	C	1000-1999 arası	66	3,30	,678			
	D	2000-2999 arası	95	3,54	,694			
	E	3000-3999 arası	52	3,40	,747			
	F	4000-4999 arası	36	3,55	,808			
	G	5000 ve üstü	108	3,50	,777			
Sinop zengin kültürel çekicilik alanlarına sahiptir (Kale, han, hamam, müzeler, el sanatları, tarihi evler vb.).	A	1-499 arası	4	4,00	,816	4,664	**,000**	**Fark var**
	B	500-999 arası	7	3,71	,755			
	C	1000-1999 arası	66	4,10	,530			
	D	2000-2999 arası	95	4,33	,518			
	E	3000-3999 arası	52	4,05	,697			
	F	4000-4999 arası	36	4,22	,721			
	G	5000 ve üstü	108	3,94	,544			
Sinop'taki tarihi yapı ve dokular iyi korunmuştur.	A	1-499 arası	4	3,75	,500	,360	,904	**Fark yok**
	B	500-999 arası	7	3,71	,488			
	C	1000-1999 arası	66	3,57	,657			
	D	2000-2999 arası	95	3,62	,646			
	E	3000-3999 arası	52	3,58	,659			
	F	4000-4999 arası	36	3,75	,731			
	G	5000 ve üstü	108	3,61	,681			
Sinop'taki tarihi yapı ve dokular hakkında verilen bilgi yeterlidir.	A	1-499 arası	4	3,25	,957	,815	,558	**Fark yok**
	B	500-999 arası	7	3,14	,690			
	C	1000-1999 arası	66	3,34	,729			
	D	2000-2999 arası	95	3,53	,723			
	E	3000-3999 arası	52	3,50	,671			
	F	4000-4999 arası	36	3,38	,871			
	G	5000 ve üstü	108	3,47	,727			
Sinop'taki müze ve kültürel turistik aktivitelerin olduğu alanlarda verilen	A	1-499 arası	4	3,50	,577			**Fark yok**
	B	500-999 arası	7	3,42	,534			
	C	1000-1999 arası	66	3,27	,691			

tarihi ve güncel bilgiler yeterlidir.	D	2000-2999 arası	95	3,54	,648	,979	,439	
	E	3000-3999 arası	52	3,48	,699			
	F	4000-4999 arası	36	3,44	,876			
	G	5000 ve üstü	108	3,39	,772			
Sinop Turizm Danışma Ofisi, ilin sahip olduğu kültürel çekicilikler hakkında gerekli yazılı ve görsel dökümanı sağlamaktadır.	A	1-499 arası	4	3,25	,500	3,079	**,006**	**Fark var**
	B	500-999 arası	7	3,36	,479			
	C	1000-1999 arası	66	3,28	,626			
	D	2000-2999 arası	95	3,76	,791			
	E	3000-3999 arası	52	3,65	,789			
	F	4000-4999 arası	36	3,63	,761			
	G	5000 ve üstü	108	3,55	,739			
Sinop ilindeki tarihi ve kültürel mekanlar arası ulaşım kolaydır.	A	1-499 arası	4	2,75	,957	,921	,480	**Fark yok**
	B	500-999 arası	7	3,42	,786			
	C	1000-1999 arası	66	3,33	,708			
	D	2000-2999 arası	95	3,34	,711			
	E	3000-3999 arası	52	3,32	,733			
	F	4000-4999 arası	36	3,44	,734			
	G	5000 ve üstü	108	3,21	,843			
Sinop'un kültürel özelliğini taşıyan hediyelik eşyalar ilgi çekicidir.	A	1-499 arası	4	4,00	,000	,893	,500	**Fark yok**
	B	500-999 arası	7	4,14	,690			
	C	1000-1999 arası	66	3,87	,644			
	D	2000-2999 arası	95	4,02	,714			
	E	3000-3999 arası	52	3,86	,657			
	F	4000-4999 arası	36	4,02	,696			
	G	5000 ve üstü	108	3,88	,487			
Sinop'taki yöresel yiyecek ve içecekler çekicidir.	A	1-499 arası	4	4,00	,816	5,171	**,000**	**Fark var**
	B	500-999 arası	7	4,00	,816			
	C	1000-1999 arası	66	4,07	,474			
	D	2000-2999 arası	95	4,21	,682			
	E	3000-3999 arası	52	3,90	,664			
	F	4000-4999 arası	36	3,86	,833			
	G	5000 ve üstü	108	3,69	,766			

1. α=0,05;,*:p<0.05
2. Ölçek: 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 3.36'daki her bir ifade incelendiğinde, "Sinop'la ilgili yapılan tanıtımlar yeterlidir", "Konakladığım tesiste Sinop tarihi ve gezilecek yerleri hakkında yeterli derecede bilgilendirildim", "Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlar için giriş ücreti uygun düzeydedir", "Sinop'ta yeme-içme olanakları yeterli düzeydedir", "Sinop güvenilir bir tatil bölgesidir", "Sinop'un şehirlerarası ulaşım olanakları yeterlidir", "Sinop zengin

kültürel çekicilik alanlarına sahiptir", "Sinop Turizm Danışma Ofisi, ilin sahip olduğu kültürel çekicilikler hakkında gerekli yazılı ve görsel dökümanı sağlamaktadır" ve "Sinop'taki yöresel yiyecek ve içecekler çekicidir" ifadelerine verilen puanlara ilişkin turistlerin gelir düzeylerine göre farklılık olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kültürel çekicilikler kapsamında genel turizm alt yapısı, kültürel turizm alt yapısı ve yörenin kültürel çekiciliklerini değerlendirmek amacıyla Sinop ilini ziyaret eden 209 yerli ve 202 yabancı turist üzerinde yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda verilmektedir.

Sinop'u ziyaret eden yerli ve yabancı turistlerin genel özellikleri şu şekilde özetlenebilir. Hem yerli hem de yabancı katılımcıların cinsiyet açısından dağılımları birbirine yakın olmakla birlikte kadın katılımcıların sayısı az da olsa erkelere göre fazladır. Hem yerli hem yaşlı turistlerde orta yaş grubunun öne çıktığı görülmektedir. Hem yerli hem yabancı grupta bekar katılımcıların oranı yüksektir. Yerli grupta araştırmaya katılanların yarıya yakınının önlisans/lisans düzeyinde eğitim almış olduğu, yabancı turist grubunda ise yarıdan fazlasının lise eğitimi almış olduğu göze çarpmaktadır. Araştırma kapsamına giren yerli grupta 2000-2999 TL arası gelire sahip katılımcıların, yabancı grupta ise 5000 TL ve üzeri aylık gelire sahip katılımcıların öne çıktığı görülmektedir. Yerli katılımcıların daha çok İstanbul ve Ankara'da ikamet ettiği, yabancı katılımcıların ise daha çok İngiltere'den geldiği göze çarpmaktadır. Demografik özellikleri itibari ile araştırma sonuçları literatürde tanımlanan kültür turisti özellikleri ile örtüşmektedir. Nitekim genellikle kültür turistleri, kadın ağırlıklı, orta yaş ve üzeri yaş grubundan, eğitim ve gelir düzeyi yüksek insanlardan oluşmaktadır.

Yerli ve yabancı turistlerin seyahat özellikleri incelendiğinde; yerli katılımcıların yarısından fazlası Sinop'a olan ziyaretlerinin ilk deneyimleri olduğunu, yarıya yakın katılımcı da daha once Sinop'ta bulunduklarını belirtmiştir. Yabancı katılımcıların ise %87,1 gibi büyük bir kısmının Sinop'u ilk kez ziyaret ederken, çok azının (%12,9) daha once Sinop'u ziyaret ettiği görülmektedir. Bu durumda, Sinop'u ziyaret eden yerli turistlerin yarıdan fazlasının, yabancı turistlerin ise büyük bir kısmının ilk ziyareti olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan yerli turistlerin Sinop'a daha çok bireysel olarak gelirken yabancı turistlerin neredeyse tamamına yakın bir kısmının tur aracılığı ile Sinop'a geldiği görülmektedir. Literatürde kültür amaçlı seyahat eden insanların daha çok bireysel katılımcı olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda yerli grup bu özelliği sağlarken yabancı gruplar bu özelliği taşımamaktadır. Bunun nedeni yabancı grupların bölgeye genellikle kruvaziyer seyahat aracılığı ile gelmesi olabilir.

Konaklama durumlarına bakıldığında, yerli katılımcıların büyük çoğunluğunun Sinop'ta konaklayacağı, yabancı katılımcılarınsa büyük bir kısmının konaklamayacağı ortaya çıkmıştır. Yine bunun nedeni bölgeyi ziyaret eden yabancı grupların kruvaziyer seyahat gemilerini kullanıyor olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Sinop'u ziyaret amacı açısından incelendiğinde yerli katılımcıların büyük bir çoğunluğunun Sinop'taki doğal güzellikleri ve kültürel zenginlikleri görmek amacıyla, yabancı katılımcıların ise tur programında olduğundan ve doğal güzellikleri görmek amacıyla Sinop'u ziyaret ettiği belirlenmiştir. Her ne kadar sadece yerli grup kültür amaçlı ziyarette bulnuyormuş gibi görünse de yabancı grupların tur programı seçiminde kültürel faktörleri de dikkate alabilecekleri gerçeği göz ardı edilmemelidir.

Araştırmaya katılan yerli turistlerin büyük bir çoğunluğu arkadaş ve akraba tavsiyesiyle Sinop'u ziyaret etme kararı aldığı, yabancı turistlerin ise büyük bir kısmının Sinop'u ziyaret kararı almasında seyahat acentasının etkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu noktada Sinop'u ziyaret etme kararında yerli grup için tanıdık tavsiyelerinin etkili olduğu dolayısıyla her gelen ziyaretçinin memnun ayrılarak diğerlerine tavsiye etme eğiliminin yaratılması bölgenin turizm pazarlaması açısından oldukça önemlidir. Bununla birlikte yabancı grupların daha profesyonel organizasyonları tercih ederek seyhat acentalarının güvencesinde ziyaret kararı aldıkları göze çarpmaktadır.

Hem yerli hem de yabancı katılımcıların çoğunlukla konaklama türü olarak oteli tercih ettiği görülmektedir. Bununla birlikte Sinopta konaklayan yerli turistlerin %25 gibi bir kısmının 1 gece, yabancı turistlerin %32,3'ünün 5 gece ve üzeri, %29'unun ise 1 gece kaldığı ortaya çıkmıştır. Literatürde kültür amaçlı seyahat edenlerin genellikle otel ve motelleri tercih ettikleri, seyahat ettikleri bölgelerde uzun süre konakladıkları ve bölgeye daha fazla gelir sağladıkları vurgulanmaktadır.

Gelen turistlerin katıldıkları kültürel aktivitelere bakıldığında, yerli turistlerin çoğunluğunun festival ve yöresel düğün, yabancı turistlerin büyük bir çoğunluğunun ise festival gibi kültürel aktivitelere katıldığı söylenebilir.

Sinop'a gelen turistlerin ziyaret ettiği kültürel çekicilik unsurlarına bakıldığında yerli katılımcıların en çok ziyaret ettikleri yerler arasında Sinop Kalesi, Sinop Tarihi Cezaevi, Pervane Medresesi ve Arkeoloji Müzesi'nin yer aldığı, yabancı katılımcıların ise en çok Sinop Kalesi'ni ziyaret etmiş oldukları gözlenmiştir. Araştırmada en çok beğenilen kültürel çekicilik unsurlarının sıralanması istenilmiş ve buna göre yerli turistlerin sırasıyla en çok

Sinop Kalesi'ni, Sinop Tarihi Cezaevi'ni ve Arkeoloji Müzesi'ni beğendiği görülmüştür. Bununla birlikte yabancı turistlerin sıralaması Sinop Kalesi ve Alaeddin Camii şeklinde olmuştur.

Sinop'un en önemli özelliğinin sıralanmasının istenildiği bir diğer soruda yerli turistler önem sırasına göre ilk olarak Sinop'un sahip olduğu doğal güzelliğinin, ikinci olarak Sinop'un tarihi doku ve atmosferinin, üçüncü olarak ise el sanatlarının önemli olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, yabancı turistlerin sırasıyla Sinop'un tarihi doku ve atmosferinin ve el sanatlarının en önemli özellikleri olduğunu belirttikleri saptanmıştır. Bu bağlamda her iki grubun da Sinop'un tarihi ve el sanatlarını içeren kültürel yönünü önemli buldukları söylenebilir.

Sinop'u bir sıfat olarak tanımlamak gerektiğinde yerli katılımcıların çoğunluğunun Sinop'u otantik ve yeşil-mavi olarak, yabancı katılımcılarının ise modern, otantik ve yeşil-mavi olarak tarif ettiği söylenebilir. Her iki grubun da Sinop'un doğal güzelliklerini vurgulamanın yanısıra Sinop'u otantik olarak tanımlamış olmaları bir tesadüf gibi görülmemelidir. Otantik olma özelliği Sinop'un kültürel ve tarihsel özelliğini vurgulamaktadır.

Bununla birlikte hem yerli hem de yabancı katılımcıların çoğunluğunun Sinop Kalesi'ni Sinop'un sembolü olarak belirttiği gözlenmektedir. Yerli turistlerin çoğunluğunun Sinop denince ilk aklına doğal liman (İnceburun)'un geldiği, yabancı turistlerin yarısına yakınının ise Sinop denildiğinde ilk aklına gelenin deniz olduğu söylenebilir.

Hem yerli hem de yabancı turistlerin neredeyse tamamının Sinop'u etrafındakilere ziyaret etmeleri için tavsiye etme eğiliminde oldukları ortaya konulmuştur.

Araştırmada Sinop ilinin genel turizm ve kültür tuizmi alt yapısı ile kültürel çekiciliklerine ilişkin verdikleri puanlar açısından yerli ve yabancı turistler arasında fark olup olmadığını belirlemek üzere yapılan t-testi ve ANOVA testleri sonucunda pek çok bulgu elde edilmiştir. Bu bulgulara göre, kültürel çekiciliklere ilişkin yerli ve yabancı turist algıları arasında ise anlamlı bir fark olduğu ve yerli turistlerin kültürel çekicilik ortalamasının (4,01) yabancı turistlerin kültürel çekicilik ortalamasından (3,76) daha yüksek olmakla birlikte her iki grubun bakış açısı olumlu yöndedir.

Genel turizm alt yapısına ilişkin daha once Sinop'u daha once ziyaret eden turistlerin genel turizm altyapısı ortalamasının daha once ziyarette bulunmamış turistlerin ortalamasından daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Bu durum, daha önce ziyarette

bulunmuş olan turistlerin bölgeyi daha iyi tanıma ve değerlendirme fırsatı bulmuş olmasından kaynaklanabilir.

Genel turizm alt yapısına ilişkin Sinop'ta konaklama yapmayan turistlerin genel turizm altyapısı ortalamasının konaklayan turistlerin ortalamasından daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Bu ilginç bir sonuç olup, ortalama düzeyine bakıldığında her iki grubun da aslında çok olumlu düşünmediği de gözlenebilir.

Benzer olarak kültürel turizm altyapısına ilişkin Sinop'ta konaklama yapmayanların kültürel turizm altyapı ortalaması (3,50) Sinop'ta konaklama yapanların ortalamasından (3,29) daha yüksektir ve olumluya yakın düzeydedir. Bu durum konaklama yapanların bölgeyi daha iyi değerlendirme fırsatı bularak var olan sorunları görebilmelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Kültürel çekiciliklere ilişkin Sinop'ta konaklama yapmayanların kültürel çekicilik ortalamasının (4,02) konaklama yapanların ortalamasından (3,76) daha yüksek olduğu görülmektedir. Aynı zamanda bakış açıları olumlu düzeydedir.

Her üç boyuta ilişkin ortalamalara bakıldığında Sinop'a bireysel olarak gelenlerin turla gelenlere gore algılarının daha yüksek ve olumlu olduğu belirlenmiştir. Bu durumun bireysel olarak gelenlerin bölgeye olan özel ilgilerinden ve bölgede daha çok vakit geçirmeyi tercih ettiklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Genel turizm altyapısı boyutuna ilişkin ortalamalara bakıldığında doktora eğitimi almış olanların lise eğitimi almış olanlara göre algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kültürel turizm altyapısına ilişkin ortalamalara bakıldığında yine doktora eğitimi almış olanların ortalamaları lise, ortaokul, önlisans-lisans ve yükseklisans eğitimi almış olanlardan yüksek olduğu gözlenmiştir. Ayrıca, kültürel turizm altyapısına ilişkin doktora ve yükseklisans eğitimi almış olanların ortalamaları arasında da anlamlı bir farklılık olduğu ve doktora eğitimi almış olanların yükseklisans eğitimi almış olanlara gore algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Son olarak kültürel çekicilikler boyutuna ilişkin ortalamalar karşılaştırıldığında doktora eğitimi almış olanlar ile ortaokul, lise ve önlisans-lisans eğitimi almış olanlar arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Kültürel çekiciliklere ilişkin doktora eğitimi almış olanların ortalamaları diğerlerine gore daha yüksektir. Eğitim düzeyi yüksek olan kişilerin kültür turizmine daha çok önem verdikleri ve katıldıkları göz önüne alındığında bu sonuç çok da şaşırtıcı değildir.

Kültürel çekicilik boyutuna ilişkin algı ortalamalarına bakıldığında ise geliri 2000-2999 TL arasında olan turistlerin ortalamasının, geliri 5000 TL ve üzerinde olanların ortalamalarından daha yüksek olduğu söylenebilmektedir. Bu durum, yüksek gelirli insanların beklentilerinin de yüksek olabileceği varsayımıyla açıklanabilir.

Araştırmada elde edilen bu sonuçlar ışığında, Sinop ilindeki kültür turizmini geliştirmeye yönelik bazı önerilerde bulunmak mümkündür. Öncelikle Sinop'u ziyaret eden yerli ve yabancı grupların demografik özellikleri dikkate alınarak bu hedef kitlelere uygun bölgeyi tanıtmaya yönelik programlar geliştirilebilir. Bununla birlikte araştırmada elde edilen en önemli sonuçlardan biri olarak bölgenin tanıtımında eksiklik olduğu gerçeğidir dolayısıyla bölgede tanıtıma yönelik çalışmalar arttırılmalı yerli ve yabancı turistlerin ilgisini uyandıracak ve kolay ulaşılabilir tanıtım araçları geliştirilmelidir. Sinop'un tanıtımına ilişkin yapılan çalışmalar kapsamında Sinop kalesi akılda kalıcı bir sembol olarak öne çıkarılabilir.

Sinop'un değerlendirilmesinde genel turizm ve kültür turizm alt yapısı ile kültürel çekicilik unsurlarına ilişkin verilen puanların çok da yüksek olmadığı ortaya konulmuştur. En çok halkın konukseverliği, bölgenin güvenilir olması, zengin kültürel çekiciliklere sahip olması ve yöresel yiyecek ve içeceklerin çekici olması ile ilgili olumlu görüş bildirmişler ve diğer tüm değerlendirmeleri orta düzeyde ya da ortalamanın altında kalmıştır. Bu doğrultuda bölgenin yerel yönetimleri yöre hakkında bilgilendirilme, giriş ücretlerinin uygunluğu, alışveriş imkanı, yeme içme ve konaklama imkanı, ulaşım konularında gerekli ihtiyaçları belirlemeli ve eksiklikleri gidermelidirler. Bu sayede, yöreyi ziyaret eden kişilerin bölgeden memnun ayrılmaları ve ilgili yazında da vurgulandığı gibi kültürel turizmin bölgeye katkısı mümkün olabilir.

KAYNAKÇA

Aksu Murat, Turistlerin ve Destinasyonlarda Sunulan Kültürel Miras Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Troya Örneği, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2004, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Aliağaoğlu, Alparslan. "Sosyo-Kültürel Miras Turizmi ve Türkiye'den Örnekler", *Ankara Üniversitesi Coğrafi Bilimler Dergisi*, Cilt:2, Sayı:2, 2004, 50-64.

Amirou, R. *Imaginaire du TourismeCulturel*, Presses Universitaires de France, Paris 2000.

Arınç Canan Pınar, Selçuk'ta Kültür Turizmi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2002, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Avcıkurt, Cevdet. *Turizm Sosyolojisi: Turist-Yerel Halk Etkileşimi,* Detay Yayıncılık, Ankara 2003.

Aydın, İ. *Açıklamalı Terimler Sözlüğü,* Aydın 1990.

Başoğlu, Bekir. *Sinop İli Tarihi,* Ayyıldız Matbaası, Sinop, 1978.

Bachlaitner, R.; Zins, A. H.. "Cultural Tourism in Rural Communities: The Residents' Perspective", *Journal of Business Research*, 44, 1999, 199-209.

Bahçe, A. Sadık. "Kırsal Gelişimde Kültür (Miras) Turizmi Modeli", *Dumlupınar Ünivesitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 25, Aralık 2009, 1-13.

Bakar, İsmail. *Turizm Sözlüğü,* Turizm Geliştirme Eğitim Vakfı Yayını, İstanbul 1996.

Barutçugil, İsmet Sabit. "Turizm İşletmeciliği", Uludağ Üniversitesi Yayını, Bursa 1984.

Batman, Orhan; Çınar Oğuz, Sibel. "Kültür Turizmi", *Turistik ürün Çeşitlendirmesi,*(Ed. Hacıoğlu, Necdet; Avcıkurt, Cevdet), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2008.

Beeho, Alison. J. ; Prentice, Richard. C.. "Conceptualizing the Experiences of Heritage Tourists: A Case of New Lanark World Heritage Village", *Tourism Management*, Volume18, Issue2, 1997, 75-87.

Bryer, A. ve Winfield, D. "The Byzantine Monuments and Topography of the Pontus", *Dumbarton Oaks Research Library and Collection*, Volume 2,Washington 1985.

Caffyn, A.; Lutz, J.. "Developing the Heritage Tourism Product in Multi-Ethnic Cities", *Tourism Management*, Volume 20, Issue 2, 1999, 213-221.

Çakmak Ayşe, Sinop Kıyı Kentinin Gelişimi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2009, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çetin, Turhan. "Cumalıkızık Köyü'nde Kültürel Miras ve Turizm Algısı", *Milli Folklor Kültür Araştırma Dergisi*, Sayı: 87, Cilt: 11, 2010, 181-190.

Demiray, Uğur. "Kültürel İletişim Bağlamında Turizm: MadalyonunÖteki Yüzü", *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, (13-14), 1991, 43-48.

Demir, Y., *Antik Anadoluda Bir Kozmopolitik Şehir Sinope,* Çantay Yayınevi, İstanbul 2001.

Dereli, Fuat. *Kuzeyin Hırçın Güzeli Sinope,* Şimal Ajans Ofset Matbaacılık Hizmetleri, Sinop 2010.

Dinçer İstanbullu, Füsun; Ertuğral Muğan, Suna. "Kültürel Mirasın Korunması ve İstanbul İlindeki Tarihi Yapıların Turizm Amaçlı Kullanılması Üzerine Bir Deneme", *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, Sayı:11, Eylül-Aralık 2000, 69-78.

Doğanay, Hayati. *Türkiye Turizm Coğrafyası,* Çizgi Kitabevi, Konya 2001.

Doğaner, Suna. *Türkiye Turizm Coğrafyası,* Çantay Kitabevi, İstanbul 2001.

Doğaner, Suna. "Miras Turizminin Coğrafi Kaynakları ve Korunması", *Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü Sempozyumları 2, Coğrafyi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu*, İzmir 2003, 1-8.

Dönmez, Ş.. *Yeni Arkeolojik Bulgular Işığında İ.Ö. 2. Binyılda Sinop,* Türk Tarih Kurumu Yayınları, Cilt: LXVII, Sayı: 251, Ankara 2004.

Emekli, Gözde. "Avrupa Birliği'nde Turizm Politikaları ve Türkiye'de Kültürel Turizm", *Ege Coğrafya Dergisi*, Sayı: 14, 2005, 99-107.

Emekli, Gözde. "Bergama ve Selçuk'un İzmir'in Kültürel Turizmindeki Yeri", *Ege Coğrafya Dergisi*, Sayı: 12, 2003, 39-50.

Emekli, Gözde. "Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm", *Ege Coğrafya Dergisi*, Sayı: 15, 2006, 51-59.

Emir, Oktay; Avan, Ali. "Yabancı Turistlerin Satın Alma Karar Sürecinde Kültürel Varlıkların Etkisi: Konya Örneği", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Endüstrisi Dergisi, Sayı: 24, 2010, 203-219.

Engelhardt, R.; Jamieson, W.; Kaldun, B.; Koch-Schulte, J.; Sunalai, P. and Meleisea, E.. *The Effects of Tourism on Culture and the Environment in Asia and the Pacific: Tourism and Heritage Site Management in Luang Prabang*, Office of Regional Advisor, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Bangkok 2004.

Engin, İsmail."Sinop'ta Maket kotra yapımcılığı", *A.Ü.Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 35 (2), 1991, 75-86.

Esemenli, Deniz. Sinop İli Türk Dönemi Mimarisi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 1990, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Eser, Erdal. "Boyabat Kalesi", *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 30, No:2, Aralık 2006, 187-211.

Fagence, Michael. "Tourism and Local Society and Culture", *Tourism in Destination Communities,* (Ed. S. Singh, D.J. Timothy and R. K. Downling), Cambridge:Cabi Publishing, Oxon UK 2003.

Foo, Lee Mei; Rosetto, Allison. *Cultural Tourism in Australia: Characteristics and Motivations,* Bureau of Tourism Research Occatüonal Paper Number 27, Canberra 1998.

Fuchs, M.; Gasser, R.; Weiermair, K. "Cultural tourism as a segment of growth: The role and importance of events and event management", IV. Turkish-Austrian Management Seminar, İstanbul 1998.

Giritlioğlu, İbrahim; Avcıkurt, Cevdet. "Şehirlerin Turistik Bir Ürün Olarak Pazarlanması, Örnek Şehirler Üzerine Öneriler", Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl:3, Sayı:4, 2010, 125-138.

Görgün, Orhan. *Okuduklarım, Gördüklerim ve Duyduklarımla Sinop,* Sinop Belediyesi Kültür Yayınları, Sinop 2010.

Gülcan, Bilgehan. "Türkiye'de Kültür Turizminin Ürün Yapısı ve Somut Kültür Varlıklarına Dayalı Ürün Farklılaştırma İhtiyacı", *İşletme Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 2/1, 2010, 99-120.

Günal Veysi, Mardin İlinde Kültürel Çekicilikler ve Turizm Amaçlı Kullanım Olanakları, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2006, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Hughes, H., Allen, D. "Cultural Tourism in Central and Eastern Europe: The Views of Induced Image Formation Agents", *Tourism Management*, Volume 26, Issue 2, 2005, 173-183.

Huh Jin, Tourist Satisfaction With Cultural/Heritage Sites: The Virginia Historic Triangle, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2002, The Faculty Of The Virginia Polytechnic Institute and State University in Partial Fulfillment Of The Requirements For The Degree Of Master Of Science In Hospitality And Tourism Management, Virginia.

Hughes, H. "Culture and Tourism: A Framework for Further Analysis", Managing Leisure, Volume 7, İssue 3, 2002, 164-175.

İl Kültür Müdürlüğü, *Her Yönüyle Sinop*, Sinop Valiliği Yayınları, Sinop 1992.

Kahraman, Nüzhet; Türkay, Oğuz. *Turizm ve Çevre,* Detay Yayıncılık, Ankara 2006.

Kalaycı, Şeref ve Diğerleri. *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri,* Asil Yayın Dağılım Ltd. Şti., Ankara 2008.

Khalilova Konul, Kültür Turizmi Bakımından Azerbaycan Şirvan Bölgesi'nin Arz Potansiyelinin Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2008, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Kızılırmak, İsmail; Kurtuldu, Hüseyin. "Kültürel Turizmin Önemi ve Tüketici Tercihlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma", *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:1, 2005, 100-120.

Kim, S.S., Wong, K.F. and Cho, M. "Assessing the Economic Value of A World Heritage Site and Willness-to-Pay Determinants: A Case of Changdeok Palace", *Tourism Management,* Volume 28, İssue 1, 2007, 317-322.

Kiper Tuğba, Safranbolu Yörükköyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2006, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Koçak Özdemir, Eski Çağ Tarihinde Sinope: Başlangıçtan M.S. 395 yılına kadar, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1993, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kodaş, Davut.; Eröz Sü, Sibel. "Kırsal Turizm İle Kültürel Turizmin Bütünleşmesi", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 14 (22), 2012, 169-174.

Kozak, Nazmi; Kozak, Meryem; Kozak; Metin. *Genel Turizm: İlkeler Kavramlar,* Detay Yayıncılık, Ankara 2010.

Lohmann, M.; Mundt, J.W. *Maturing markets for cultural tourism*: Germany and The Demand For The Cultural Destination, CABI Publishing, New-York 2002.

Mathieson, Alister; Wall, Geoffrey. *Tourism: Economic, Physical and Social İmpacts,* Longman, Scientific&Technical Copublish in the United States with John Wiley&Sons. Inc., New York 1982.

McKercher, B., CROS, H. *Cultural Tourism, The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage Management*, The Hwort Pres, New York 2002.

Middleton, V.T.C. "The importance of microbusiness in European Tourism", CABI Publishing. UK 2001.

Munster, Will. "Cultural Tourism in Belgium", *Cultural Tourism in Europe,* (Edited by Greg Richards), Cab İnternational, Wallinford UK 1996.

Mutlu Kerim, Sinop'ta Sosyo-Kültürel ve Dini Hayat :Gürcüler Örneği, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2007.

Nakip, Mahir. *Pazarlama Araştırmaları Teknikler ve (SPSS Destekli) Uygulamalar*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2006.

Olalı, Hasan; Timur, Alp. *Turizm Ekonomisi,* Ofis Ticaret Matbaacılık, İzmir 1988.

Olalı, Hasan. *Turizm Politikası ve Planlaması,* İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayın No: 228, Yön Ajans, İstanbul 1990.

Öter, Zafer; Özdoğan, N. Osman. "Kültür Amaçlı Seyahat Eden Turistlerde Destinasyon İmajı: Selçuk-Efes Örneği", *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 16, Sayı: 2, 2005, 127-138.

Özcanoğlu, Zeki Zeynel; Koca, Memduh; Genç, Abdullah; Bilgin, Ayşe; Dereli, Fuat; Yılmaz, Adem. *Geçmişin Fotoğraflarıyla Sinop Tarihi,* Sinop Belediyesi Kültür Yayınları, Sinop 2005.

Özdamar, Kazım. *Paket Programlar İle İstatistik Veri Analizi-1,* Kaan Kitabevi, Eskişehir 2002.

Özdamar Murat, Şanlıurfada Kültür Turizmi: Şanlıurfa'ya Kültür Turizmi Kapsamında Seyahat Acentaarı İle Gelen Yerli Turistlerin Profilini ve Anlık Satın Alma Davranışlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2011, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Özdemir Coşkun, Sinop'un Toplumsal Yapısı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2007, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Özdemir, Nebi. "Kültür Ekonomisi ve Endüstrileri İle Kültürel Miras Yönetimi İlişkisi", *Milli Folklor Kültür Araştırma Dergisi*, Sayı: 84, Kış 2009, 73-86.

Özgüç, Nazmiye. *Turizm Coğrafyası: Özellikler ve Bölgeler,* Çantay Kitabevi, İstanbul 2003.

Özkan Nadide Ebru, Koruma ve Kültür Turizmi Bağlamında İstanbul Tarihi Yarımada'da Bizans Dönemi Mimarisinin Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2005, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Öztürk, Yüksel; Yazıcıoğlu İrfan. "Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma", *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:2, 2002, 183-195.

Pekin, Faruk. *Çözüm Kültür Turizmi, Turizm ve Kültür Politikaları,* İletişim Yayınları, İstanbul 2011.

Richards, Greg. "Development of Cultural Tourism", *Cultural Tourism And European Tourism,* (Edited by Richards, Greg), CBAI Publishing, New York 2001.

Richards, Greg. *Cultural Turism in Europe,* (Ed. Richards, Greg), Cab İnternational, Wallinford UK 1996.

Richards, Greg. "Global Trends in Cultural Tourism", *Cultural Tourism: Global and Local Perspectives*, (Ed. Richards, Greg), The Haworth Press, New York 2007.

Sarıkaya, Yaşar. *Bir İnci Memleketim,* Ceylan Ofset, Samsun 2010.

Sayılan Hasan, Muş İlinde Kültür Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Yönden Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2007, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sevgen, N. *Anadolu Kaleleri, Cilt: I, DoğuşMatbaası*, Ankara 1959.

Sezer Serdar, Türkiye Turizm Sektöründe Müze Turizminin Paynın Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2010, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Subaşılar Birgün, Turizm Tanıtımında Kültür Turizminin Yeri, İstanbul Üzerine Bir Uygulama, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2007, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şentürk, Gürcan. *Sinop Kalesi ve Tarihi Cezaevi,* (Ed. Şentürk, Gürcan),Yeniden Grup Kağıtçılık San. Tic. Ltd. Şti., Ankara 2008.

Tapur, Tahsin. "Konya İlinde Kültür ve İnanç Turizmi", *Uluslararsı Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı:2/9, 2009, 473-491.

Tarn Chloe, Cultural Tourism: Singapure and Hong Kong, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2001, The Univesity of Hong Kong, Hong Kong.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sinop Turizm Tanıtım Rehberi, 2009.

Tokgöz, D., *Sinop Tarihi ve Turizm ve Eski Eserler Rehberi*, Ankara 1973.

Toskay, Tunca. *Turizm: Turizm Olayına Genel Yaklaşım,* Der Yayınları, İstanbul 1989.

Tuna, Muammer. *Turizm,Çevre ve Toplum,* Detay Yayıncılık, Ankara 2007.

Uğur İsa, Tarihi Kentlerin Turizm Destinasyonu Olarak Geliştirilmesi: Safranbolu Örneği, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2012, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Uluğ, H., *Sinop Kitabeleri ve Çeşmeleri*, Sinop Matbaası, Sinop 1923.

United States Department of Commerce. *A Position Paper of Heritage Tourism in The United States*, (Ed. Craine, Kimber), Washington D.C. 2005.

Ural, Ayhan; Kılıç, İbrahim. *Bilimsel Araştırma Süresi ve SPSS ile Veri Analizi,* Detay Yayıncılık, Ankara 2005.

Uslu, A; Kiper, T.. "Turizmin Kültürel Miras Üzerine Etkileri: Beypazarı/Ankara Örneğinde Yerel Halkın Farkındalığı", *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 3 (3), 2006, 305-314.

Usta, Öcal. *Turizm: Genel ve Yapısal Yaklaşım,* Detay Yayıncılık, Ankara 2009.

Uygur Meydan, Selma; Baykan, Eda. "Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerine Etkileri", *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:2, 2007, 30-49.

Ürger, Savaş. "Genel Turizm Bilgisi", Akdeniz üniversitesi Yayınları, Yayın no: 53, Antalya 1993.

Üstün Demirkaya, Fulya; Tutuk, Ömer İskender. "Eflatun'un Kurbağa'sı Sinope'den Sinop'a: Kaynaklara Göre Sinop Kentinin Fiziksel Gelişimi", *METU JFA*, 29:1, 2012, 45-68.

Üstün Fulya, Tarihsel Kaynaklara Göre Sinop İlinin Fiziksel Gelişimi (Antik Dönemden XIX. Yüzyıl Sonuna Kadar), (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2008, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Xavier, Grefee. "Is Heritage an Asset or a Liability?", *Journal of Cultural Heritage*, Volume 5, 2004, 301-309.

Walle, Alf H.. *Cultural Tourism: A Strategic Focus*, Westview Press, Boulder CO 1998.

Wang, S.; Fu, Y.; Cecil, A. K. and Avgoustis, S. H.. "Residents' Perceptions of Cultural Tourism and Quality of Life: A Longitudinal Aapproach, Tourism Today, *The Journal of the Collage of Tourism and Hotel Management*, 2006, 46-61.

Yerlikaya Gamze, Sinop Murat Koca Konağı Restorasyon Önerisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2006, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yıldırım, Fahri. *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinop Gezi Rehberi,* Ankabat Matbaacılık San. Ltd. Şti. Ankara 2010.

Yıldız, Sevcan; Doğan, Hulusi. "Turistlerin Alanya Kalesi'ne İlişkin Algı ve Değerlendirmelerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,* 13 (21), 2011, 119-124.

Yılmaz, Cevdet. "Tarihi Sinop Kalesi Cezaevi", *Doğu Coğrafya Dergisi*, Cilt: 14, Sayı: 22, 2009, 1-16.

Yurt Ansiklopedisi, "Sinop" Maddesi, Cilt: 9, Anadolu Yayıncılık, İstanbul 1982.

İNTERNET KAYNAKLARI

Anadolu Selçuklu Yapı Envanteri <http://anadoluselcuklumimarisi.com> (20.04.2012).

Ekonomi Gazetesi <http://www.ekonomigazetesi.net> (15 Ekim 2011 tarihli yazı)

Kültür ve Turizm Bakanlığı <http://www.kultur.gov.tr>

Sinop Rehberi <www.sinoprehberi.org>

Sinop Arkeoloji Müzesi <http://www.sinopmüzesi.gov.tr> (14.05.2012).

Sinop Belediyesi <http://www.sinop.bel.tr> (19.02.2012)

Sinop İli 2007 Yılı Çevre Durum Raporu <http://www2.cedgm.gov.tr> (10.05.2012)

Sinop İlinin Tarihçesi ve Tarihi Eserleri <http://www.belgeler.com/blg/sinop-ilinin-tarihçesi-ve-tarihi-eserleri> (20.03.2012).

Sinop Kültür ve Turizm Müdürlüğü <http://www.sinopkulturturizm.gov.tr> (27.03.2012).

Sinop Valiliği <http://www.sinop.gov.tr> (22.03.2012).

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Mimar Sinan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Akademisi Türkiye; Dünya Kültür Mozağinin En Renkli Parçası, Prof Dr. Aynur Durukan Türkiye Seyahat Acentaları Birliği <http//www.tursab.org.tr/>(10.05.2012).

<http://tarihharitalari.com/tarih-haritalari/88-anadolu-uygarliklari-haritalari/180-anadolu-uygarliklari-haritasi-hititler-lidyallar-urartular-iyonlar.html> (27.06.2012)

<http://www.balatlarchurch.com> (13.05.2012)

<http:www.cografya.gen.tr> (25.05.2012)

<http://www.kultur.gov.tr/TR/belge/1-23794/turkiye-dunya-kultur-mozaiginin-en-renkli-parcasi.html>(15.04.2012)

<http:www.sinopkutup.gov.tr> (28.05.2012)

<http:www.tourism.boun.edu.tr> (27.05.2012)

<http:www.yonfuarcılık.com.tr> (27.05.2012)

EKLER

EK-1: Türkçe Anket Formu

Sayın katılımcı bu çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilimdalı'nda hazırlanmakta olan bir yüksek lisans tezi için "Sinop İlindeki Kültürel Çekiciliklerin Turizm Amaçlı Kullanım Olanakları'nı ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıdaki anket formunda konu ile ilgili bazı sorular yer almaktadır. Lütfen soruları size uygun şekilde cevaplayınız. Bu çalışma sonucunda elde edilecek bilgilerin geçerliliği ve araştırmanın başarılı olabilmesi açısından anket sorularına verdiğiniz cevapların tam ve doğru olması çok önemlidir. Çok değerli vaktinizi ayırdığınız ve sağladığınız katkı için teşekkür ederiz.

Sevde Burcu Yurdakul
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilimdalı
0 530 415 77 67 sevdeburcu79@hotmail.com

1.İkamet ettiğiniz il ……..

2.Daha önce Sinop'ta bulundunuz mu? __Hayır __Evet (kaç kez ……..)

3.Sinop'a gelmenizdeki amaç/amaçlarınız (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
__Kültürel zenginlikleri görmek __Doğal güzellikleri görmek __Akraba-arkadaş ziyareti

__İş amacıyla __Tur programında olduğundan __Diğer (belirtiniz……..)

4.Aşağıdakilerden hangisi aracılığı ile Sinop'a geldiniz?
__Tur __Bireysel __Diğer (belirtiniz……..)

5.Sinop'a gelişinizi etkileyen faktörler (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
__Arkadaş ve Akraba tavsiyesi __Broşür, Katalog vb. __Seyahat Acentesi
__Tv, Gazete, Dergi vb __İnternet __Diğer (belirtiniz…….)

6.Sinop'ta konaklıyor/konaklayacak mısınız?
__Evet __Hayır (Cevabınız hayır ise 9. soruya geçiniz.)

7.Aşağıdakilerden hangisinde konaklıyorsunuz?
__Otel __Pansiyon, Misafirhane __Kamping
__Tatil köyü __Akraba-arkadaş yanında __Apart, kiralık ev __Diğer (belirtiniz……)

8.Sinop'ta kaç gece konaklayacaksınız? (Lütfen boşluğa yazınız……)

9.Sinop'ta kaldığınız sürede katıldığınız kültürel aktiviteler hangileridir?
__Festival __Dini tören __Yöresel düğün
__Yağlı güreş __Diğer (belirtiniz……)

10.Sinop'taki kültürel çekicilik unsurları kapsamında ziyaret ettiğiniz/edeceğiniz yerler hangileridir?
__Sinop Kalesi __Sinop Tarihi Cezaevi __Pervane Medresesi __Arkeoloji Müzesi
__Balatlar Kilisesi __Alaeddin Camii __Paşa Tabyaları __Diğer (belirtiniz ……)

11.Kültürel çekicilik açısından ziyaret ettiğiniz yerlerden en çok beğendiğiniz üçünü sıralayınız.
1…….. 2…… 3……

12.Sinop'un sizce üç önemli özelliğini önem sırasına göre (1,2,3 olarak) sıralayınız.
__Şehrin mimarisi __Tarihi doku ve atmosferi __Halkın olumlu yaklaşımı
__Kültürel zenginliği __Doğal güzellikler __Yöresel yiyecekler
__El sanatları __Diğer (belirtiniz)

13.Sinop denildiğinde ilk aklınıza gelen şey nedir? (Lütfen boşluğa yazınız.....)

14.Sinop'u nasıl tarif edersiniz (Lütfen tek seçenek işaretleyiniz.)
__Romantik __Gizemli __Geleneksel __Modern __Otantik __Yeşil-Mavi

15.Sizce Sinop'un sembolü ne olmalıdır? (Lütfen boşluğa yazınız.....)

Aşağıdaki bölümde sizin görüşünüze en uygun olanı işaretleyiniz.

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
16.Sinop'la ilgili yapılan tanıtımlar yeterlidir.					
17. Konakladığım tesiste Sinop tarihi ve gezilecek yerleri hakkında yeterli derecede bilgilendirildim.					
18. Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlar için giriş ücreti uygun düzeydedir.					
19. Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda alışveriş imkanı yeterlidir.					
20. Ziyaret ettiğiniz tarihi ve kültürel alanlarda tuvalet imkanı yeterlidir.					
21. Sinop halkı turiste karşı oldukça konukseverdir.					
22. Sinop'ta yeterli konaklama imkanı vardır.					
23. Sinop'ta yeme-içme olanakları yeterli düzeydedir.					
24. Sinop'ta alışveriş imkanları yeterlidir.					
25. Sinop güvenilir bir tatil bölgesidir.					
26. Sinop'un şehirlerarası ulaşım olanakları yeterlidir.					
27. Sinop içi ulaşım hizmetleri yeterlidir.					

28. Sinop'taki turistik işaretler ve yönlendirmeler yeterlidir.					
29. Sinop zengin kültürel çekicilik alanlarına sahiptir (Kale, han, hamam, müzeler, el sanatları, tarihi evler vb.).					
30. Sinop'taki tarihi yapı ve dokular iyi korunmuştur.					
31. Sinop'taki tarihi yapı ve dokular hakkında verilen bilgi yeterlidir.					
32. Sinop'taki müze ve kültürel turistik aktivitelerin olduğu alanlarda verilen tarihi ve güncel bilgiler yeterlidir.					
33. Sinop Turizm Danışma Ofisi, ilin sahip olduğu kültürel çekicilikler hakkında gerekli yazılı ve görsel dökümanı sağlamaktadır.					
34. Sinop ilindeki tarihi ve kültürel mekanlar arası ulaşım kolaydır.					
35. Sinop'un kültürel özelliğini taşıyan hediyelik eşyalar ilgi çekicidir.					
36. Sinop'taki yöresel yiyecek ve içecekler çekicidir.					

37.Sinop'u tekrar ziyaret etmeyi düşünür müsünüz? Niçin?

__Evet…… __Hayır……

38.Sinop'u çevrenizdekilere ziyaret etmeleri için tavsiye eder misiniz?

__Evet __Hayır

39.Sinop'ta turizmin gelişmesi için tavsiyeleriniz nelerdir?

……

40. Cinsiyetiniz: __Kadın __Erkek

41. Yaşınız: ……

42. Öğrenim Durumunuz: __İlkokul __Ortaokul
__Lise __Önlisans/Lisans
__Yüksek lisans __Doktora

43. Mesleğiniz: ……

44. Medeni Durumunuz: __Bekar __Evli

45. Aylık Kişisel Net Geliriniz: ……..

EK-2: İngilizce Anket Formu

Dear guest,

This research aims to measure "Usage Possibilities of Cultural Attractions for Tourism Purposes in Sinop" which is prepearing for master thesis at the Institute of Social Sciences of Çanakkale Onsekiz Mart University. There are some questions about the subject on this survey form. For the validity of the information obtain as a result of this work and the survey's succeed, please give complete and accurate answers to survey questions. Thank you very much for sharing your time and cooperation.

.

Sevde Burcu Yurdakul
Çanakkale Onsekiz Mart University,
The Institute of Social Sciences, The School of Tourism and Hotel Management
0 530 415 77 67 sevdeburcu79@hotmail.com

1.Where do you live?……..

2.Have you ever been to Sinop before? __No __Yes (How many times ……..)

3. What was the reason for your visit to Sinop? (You can choose more than one alternative.)
__To see cultural wealth __To see natural beauty __Visiting relativesand/friends
__Business __It was in our tour program __Other (please indicate……)

4.How did you organize your trip to Sinop?
__By means of travel agency __By myself __ Other (please indicate……..…)

5.What made you come to Sinop? (You can choose more than one alternative.)
__Reccomendation of relativesand/friends __Brochure, catalog etc. __Travel Agency
__Tv, News, Magazine etc. __Internet __Other (please indicate……..)

6.Do/Will you stay in Sinop?
__Yes __No (If no, please go to 9th question.)

7.Where are you staying at Sinop?
__Hotel __Hostel/Youth Hostel __Camping __Holiday Village
__Friends/Relatives __Independent Guest House __Other (please indicate……..…)

8.How many days will you stay in Sinop? (Please write here…….……)

9. What were the cultural activities you participated in Sinop?
__Carnival __Sacrament __Local Wedding
__Grease Wrestling __Other (please indicate……..…)

10.Where did/will you visit as part of the fact of cultural attraction in Sinop?
__Sinop Castle __Sinop Historical Prison __Pervane Madrasah __ Archeological Museum
__Balatlar Church __Alaeddin Mosque __Paşa Bastion __Other (please indicate…)

11.Could you please write the three of places where you visited that you like them most in terms of the cultural attraction?
1…….. 2…… 3……

12.In your opinion what is the three of most important properties in Sinop? Put them in order from 1 to 3 according to importance.

__Architecture of city __Historical pattern and athmosphere __Positive approach of public
__Cultural wealth __Natural beauty __Local food
__Handicrafts __ Other (please indicate……..…)

13.What is the first thing that comes to your mind when you hear Sinop? (Please write here……..……)

14.How do you describe Sinop?(Please chose one.)

__Romantic __Mystic __Traditional __Modern __Authentic __Green-blue

15.What can be symbol of Sinop for you? (Please write here……..……..…).

Could you please choose one that you agree with.

	Strongly Disagree	Disagree	Undecided	Agree	Strongly Agree
16.Introductions that is done about Sinop is enough.					
17.I have been sufficiently informed about both historical and worth-seeing places of Sinop, in place where I stayed.					
18. The admission fee for historical and cultural places where I visited in Sinop is on proper level.					
19. Shopping facilities in historical and cultural areas I visited is enough.					
20. Restroom facilities in historical and cultural areas I visited is enough.					
21. Sinop public is pretty hospitable towards tourists.					
22. There is sufficient accommodation facilities in Sinop.					
23. Food and beverage facilities in Sinop is good enough.					
24. Shopping facilities is enough in Sinop.					
25. Sinop is reliable holiday region.					
26. Opportunaties of intercity transportation is enough in Sinop.					
27. Transportation facilities in the city of Sinop is enough.					
28. Touristic signs and directions are enough in Sinop.					
29. There are lots of cultural attraction areas in Sinop (castle, shelter, Turkish bath, museum, handicrafts, historical houses, etc.).					
30. Historical structures and patterns are being protected well in Sinop.					
31. Informations given about historic structures and patterns are enough.					
32. Historic and current informations which is given at museum and areas where the cultural touristic activities served are enough.					
33. Sinop Tourism Information Office supplies written and visual documents, which is needful, about cultural attractions of Sinop.					
34. Transportation between historic and cultural areas is easy.					
35. Souvenirs that has cultural properities of Sinop are attractive.					
36. Local foods and beverages are attractive in Sinop.					

37.Are you going to visit Sinop again? Why?
__Yes…… __No……

38.Do you advice to your friends/relatives to visit Sinop?
__Yes __No

39.What is your advice to develop of tourism in Sinop?
……
……

40. Gender: __Female __Male
41. Your age: ……
42. Your level of education: __Primary School __Secondary School
__Vocational School __Associate/Bachelor Degree
__Master __PhD
43. Your occupation: ……
44. Marital status: __Single __Married
45. Personal monthly income: ……..(in USD)